Žemėtvarka ir hidrotechnika

2020

LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS
INŽINIERIŲ SĄJUNGOS ŽURNALAS
LEIDŽIAMAS NUO 1926 m. (Nr.182)

2

PRENUMERUOKITE MŪSŲ ŽURNALĄ 2020 metams

Mūsų žurnalas –
vienintelis periodinis leidinys šalyje, nušviečiantis žemėtvarkos, hidrotechnikos ir melioracijos specialistų gyvenimą bei darbus, nagrinėjantis šių sričių problemas, pasakojantis apie įmonių veiklą.
Būdamas Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos leidiniu, jis informuoja apie Sąjungos veiklos aktualijas, neužmiršta mūsų bendruomenės narių jubiliejų ir kitokiomis progomis.

Užsisakykite žurnalą patys ir paraginkite tai padaryti bendradarbius. Palaikykite žurnalą – vienintelę viešą žemėtvarkininkų ir hidrotechnikų tribūną.

Fiziniai asmenys gali dar užsisakyti žurnalą 2020-2021 metams ir gauti knygą, kuri buvo išleista sąjungos šimtmečiui už 50 Eur. Pristatymo sąlygos galioja tos pačios, kaip ir užsisakant žurnalą vieneriems metams.

Žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redakcija

Žurnalo prenumerata –

puiki dovana ir buvusiems Jūsų kolektyvo nariams, žemėtvarkos ir hidrotechnikos veteranams

Metinė (4 numerių) prenumeratos kaina 24,31 Eur (individualiems skaitytojams taikoma 30 proc. nuolaida) + PVM 5 proc. – 1,22 Eur, pristatymo išlaidos su PVM 3,50 Eur.

Žurnalą galima užsisakyti ir be pristatymo, tuomet jį reikia pasiimti LŽHIS būstinėje Kauno r.: Universiteto g. 10-227, Akademijos mstl. Kauno r. (VDU Žemės Ūkio Akademijos VŽF dekanate)

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos sąskaita Nr. LT364010042500093448 Luminor Bank AB. Įmonės kodas 290789750, PVM mokėtojo kodas LT907897515

Nelengva, bet garbinga profesija

Gegužės 24 d. LŽHIS prezidentas Vilimantas Vaičiukynas paminėjo 50-ąjį gimtadienį. Linkėdami jam gražių bei prasmingų gyvenimo akimirkų pastebime, kad, be rimto požiūrio į pedagoginį mokslinį darbą, jam labai svarbi ir profesinė veikla – vadovavimas daugiau kaip tūkstančio LŽHIS narių būriui.

Apie tai, kaip vertina Sąjungos veiklą ir kokias gyvenimo bei darbo perspektyvas jis mato įkopęs į savo amžiaus zenitą, su LŽHIS prezidentu Vilimantu VAIČIUKYNU kalbėjosi žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ vyriausioji redaktorė Vanda VASILIAUSKAITĖ.

V. Vaičiukynas gimė 1970 m. gegužės 24 d. Kaune. Technikas – hidrotechnikas (Šilutės t. ū. t., 1989), hidrotechnikos inžinierius (LŽŪA, 1994). RVŪPI Šilutės sk. inžinierius (1986), Šilalės MSV inžinierius (1987 - 1997), UAB „Projektų gama“ inžinierius (2006 - 2008), ASU (LŽŪU) Vandentvarkos katedra, ASU Vandens išteklių inžinerijos institutas, lektorius (nuo 1997), Kauno MAIK Hidrotechninės statybos katedra – lektorius, docentas (nuo 1998). Technologijos mokslų daktaras (2013).

LŽHIS hidrotechnikų skyriaus narys nuo 2004 m., Sąjungos tarybos narys (nuo 2013), LŽHIS prezidentas (2015 - 2017), viceprezidentas (2017 - 2019), LŽHIS prezidentas (2019 - 2021).

- Kas jus paskatino rinktis hidrotechniko kelią?

- Hidrotechnika į mano gyvenimą pradėjo belstis nuo vaikystės. Apie melioraciją sužinojau iš dėdės, mamos brolio. Jis visą savo gyvenimą dirbo melioracijoje. Didelės įtakos dabartinei specialybei turėjo tai, kad visas vaikiškas vasaras

Senelių sodybos vieta

ir kitas atostogas leisdavau kaime. Mamos tėviškė buvo vienkiemis viduryje miško. Šalia sodybos tekėjo upelis Glevija (dešinysis Jūros intakas), kuri iki sodybos buvo sureguliuota, o už jos buvo natūrali vaga. Už kilometro tekėjo upė Jūra, o į ją įsiliejo upelis Aitra. Kai stojau į melioracijos technikumą, jau žinojau, su kuo teks susidurti. Kaip ir daugelis vaikų, tvenkiau upelius po liūčių, pavasarį nuleidinėjau vandenį iš balų, kad jos greičiau išdžiūtų...

- Kokias gyvenimo pakopas teko įveikti iki gaunant hidrotechnikos inžinieriaus diplomą?

- Pirmą hidrotechniko techniko diplomą gavau Šilutės tarybiniame ūkyjetechnikume (dabar Šilutės žemės ūkio mokykla). Juokauju, kad šį technikumą atidarė specialiai man, prieš metus iki man stojant, o po dvejų metų, baigus studijas, vėl buvo uždarytas. Įdomus sutapimas. Į Šilutę išvažiavau po 8 klasių, 15-metis. Pagal tuometės valdžios planus turėjau mokytis Kauno 40-toje profesinėje technikos mokykloje ir įgyti staliaus baldžiaus specialybę. Tik dėka atsitiktinai sutiktų žmonių, kurie gyveno Šilutėje, tėvų ir klasės auklėtojos palaikomas išvažiavau į Šilutę. Mokykloje nebuvau iš pažangiųjų, tėvai buvo paprasti darbininkai, neužėmė jokių aukštų pareigų, tad tęsti vidurinio mokslo ir stoti į aukštąją mokyklą net nesvajojau. Esu dėkingas Šilutės technikume dirbusiems dėstytojams, jų dėka supratau, jog matematika, fizika, nekalbant apie specialybės dalykus, gali būti labai įdomūs, kad dėl jų verta nemiegoti vieną kitą naktį. Jų palaikymas, nuoširdus ir paprastas bendravimas leido suprasti, kiek daug galima nuveikti su tokiu požiūriu. Po ketverių studijų metų pamario krašte technikumą baigiau „raudonu“ diplomu ir įstojau į Lietuvos žemės ūkio akademiją – pranokau pats save.

Akademijoje jau buvo kitaip, kaip sakoma – aukščiausias lygis. Teko susitikti ir bendrauti su dėstytojais, kurie mokė ir mano technikumo dėstytojus. Teko mokytis iš geriausių hidrotechnikos žinovų. Dabar, kai pats turiu mokslo ir dėstymo patirties, kai teko lankytis kituose universitetuose ir bendrauti su savo srities specialistais, galiu drąsiai pasakyti, kad didelė laimė mokytis iš geriausių.

- Esate technologijos mokslų daktaras. Kiek padeda ir įpareigoja mokslininko vardas jūsų tiesioginiame darbe?

- Mokslų daktaro laipsnis man padeda dirbant universitete, gal būt – ir dirbant projektavimo srityje. Dirbant statyboje, rangos darbus, greičiausiai mokslo vardas nieko neduos. Žinoma, mokslininkas mokslininkui nelygu. Žmonės juokauja (čia truputį perfrazavau), kuo skiriasi mokslininkas nuo gamybininko: „Mokslininkas visada žino, kaip turi veikti, bet pagaminus dažniausiai neveikia. Gamybininkas atvirkščiai – neturi supratimo, kaip turi veikti, bet pagaminus veikia“. Be abejo, tai humoras. Iš tikrųjų, dabartiniame technologijų pasaulyje mokslas be inžinerijos negalimas, kaip ir inžinerija be mokslo. Mąstant

Dėl ko tiek daug mokytasi

filosofiškai, mokslininkų užduotis – įsigilinti į problemą, ją suprasti ir perteikti sprendimą visiems suprantama kalba. Manau, kad šiandien mes esame nemažai pažengę pažindami supančią aplinką, technologijas ir jas taikydami. Mokslas turi pradžią, bet ne pabaigą. Tie, kas bandė įsigilinti į mokslo prasmę, greičiausiai, suprato, kad mokslininkui vidutinė žmogaus gyvenimo trukmė tikrai per trumpa. Nežiūrint į tai, kad daug atlikta įvairių tyrimų, dabartinės naujos technologijos į juos leidžia pažvelgti kitaip, kur kas giliau. Atskirais atvejais tai iš esmės keičia ankstesnius rezultatus. Pagaliau, tyrimo rezultatai visada priklauso nuo tyrimo metodikos, nuo naudojamos įrangos, jos tikslumo, paties mokslininko turimos informacijos apie tiriamą reiškinį ir daugelio kitų veiksnių, kuriuos ne visus su dabartinėms technologijomis gali išmatuoti. Įvertinus tai, kad dalis tos informacijos dar gali būti klaidinga dėl skirtingų tyrimo metodų, procesas veda į begalybę. Todėl mano asmenine nuomone, mokslas begalinis, moksle nereikia bijoti sugrįžti atgal ir vėl pažiūrėti į tą patį iš naujo. Man labai gaila, kad mokslas šiandien žlugdomas. Niekaip nesuprantu aukštųjų mokyklų reitingavimo sistemos, kuri neturi jokio pagrindimo. Kaip galima lyginti aukštąsias mokyklas vieną su kita, kai jos specializuojasi skirtingose srityse, atlieka skirtingus tyrimus? Tai tas pats, kas tirti skirtingus, neturinčius nieko bendro vienas su kitu dalykus, pagal vieną tyrimų metodiką. Rezultatą gausi, bet kokia nauda iš to? Mokslas ir mokslininkai yra laisvi, kaip ir vanduo, kuris nepripažįsta jokių sienų. Kaip hidrotechnikas galiu pasakyti, kad užtvenkus upę mes tik dalinai sustabdome vandens tėkmę, vanduo per gruntą vis tiek teka (filtruojasi) ten, kur jam reikia. Manau, kad mokslininkui neturėtų rūpėti aukštosios mokyklos pavadinimas, jam svarbiausia turėti savo sritį išmanančių bendraminčių komandą, su kuria galėtų eiti į atradimo ar išradimo džiaugsmą. Mokslininko darbo vieta yra tenai, kur jis gali realizuoti savo idėjas, kur jam suteikta laisvė vykdyti tyrimus, diskutuoti, dalintis patirtimi. Labai gaila, bet šiandiena mes turime kitokią situaciją. Kiekviena aukštoji mokykla, be pavadinimo, turi ir savo istoriją, savo bendruomenę ir yra unikali. Labai gaila, kad mūsų valstybė nuėjo lengviausiu keliu.

Pinigai yra uždirbami arba prispausdinami, o universiteto ar kolegijos istorija yra kuriama per ilgus metus ir ne vienos kartos. Tai privalome suvokti.

- Ką patartumėte šiandien svarstančiam jaunimui – rinktis ar ne melioratoriaus arba hidrotechniko profesiją?

- Visos specialybės yra reikalingos ir gerbtinos. Nėra prestižinių specialybių. Didesnis uždirbamų pinigų kiekis dar ne prestižas. Visos specialybės yra įdomios, jeigu jas deramai studijuoji. Mano nuomone, hidrotechniko melioratoriaus specialybę renkasi patys stipriausi ir ištvermingiausi, nebijantys gamtos iššūkių ir, žinoma, vandens. Negana to, kad mokytis šios specialybės sunku, pabaigus ir dirbant šioje srityje didžiąją dalį laiko tenka praleisti laukuose, nežiūrint koks oras už lango. Ši specialybė tiems, kurie nori išmokti inžinerijos ne vien statybine prasme, bet aplinkos inžinerijos, kuri savo statiniais apsaugo žmones nuo potvynių, sausrų, sukuria aplinką, kurioje atranda vietą ne tik statiniai, bet ir augalai, kitas gyvasis pasaulis. Norint studijuoti hidrotechnikos inžineriją, neužtenka būti tik geru inžinieriumi, reikia gerai suprasti gamtą, joje vykstančius procesus. Vien ko vertos būdavo hidrometrijos ir hidrogeologijos praktikos, kurių metu studentai savaitę praleisdavo gamtoje, tyrinėdami upę. Teko tokiai praktikai vadovauti. Daug reiškia bendravimas su studentais ne auditorijoje, neformalioje aplinkoje. Buvę studentai, kurie skaitys šį rašinį, galėtų prisiminti tai ir papasakoti mūsų Sąjungos žurnale apie studijas, pasidalinti įdomiomis nuotraukomis iš praktikų.

Hidrometrijos praktika

- Per trisdešimt atkurtosios LŽHIS veiklos metų net du kartus buvote renkamas Sąjungos prezidentu. Ką jums reiškia toks kolegų pasitikėjimas?

- Tai didelė atsakomybė prieš profesinę bendruomenę. Vadovauti Sąjungai, turinčiai daugiau kaip 100 metų istoriją, yra išskirtinė garbė, nelabai rastume ir kitą tokią profesinę sąjungą, kuri turėtų tiek daug narių. Svarbiausia – darbas mūsų profesinei bendruomenei. Jeigu žmonės pasitiki manimi, tai negaliu jų

nuvilti. O kaip man sekasi tai daryti ir ar teisinga linkme dirbu – geriausiai atsakytų mūsų profesinės bendruomenės žmonės.

- Kas jums asmeniškai yra toji Sąjunga? Ko pasigendate LŽHIS tarybos ar skyrių veikloje?

- Man asmeniškai vadovavimas Sąjungai yra darbas, kurį reikia atlikti gerai. Atsižvelgiant į tai, kad Sąjungos veikla yra savanoriška, kiekvienas jos narys prisideda pagal galimybes. Džiaugiuosi, kad yra tiek daug bendraminčių, kurie palaiko, kurie visada padeda tuo, kuo gali. Ko tikiuosi? Pasaulis kasmet keičiasi, tobulėja technologijos. Norėtųsi didesnį savo indėlį į Sąjungos veiklą įnešti keliant mūsų profesinės bendruomenės profesinių žinių lygį. Norėtųsi, kad mūsų profesinės sąjungos nariai būtų geriausi profesine prasme, juos pirmus pasiektų naujausia informacija apie medžiagas, technologijas ir pan. Ir dabar stengiamės tai daryti, bet, kaip sakoma, yra ir visada bus ką tobulinti.

Susitikimas su LŽHIS nariais Dzūkijoje

- Kuris gyvenimo etapas jums yra brangiausias žiūrint nuo 50 - ojo gimtadienio aukštumos?

- Man visi gyvenimo etapai vienodai svarbūs. Tai, kas įvyko gyvenime gera ir bloga, mane grūdino ir mokė džiaugtis tuo, ką pasiekiau, kuo dabar esu ir ką turiu.

- Koks būnate namuose? Kaip bėga jūsų laisvalaikis?

- Koks aš būnu namuose, geriausiai pasakytų žmona Danutė. Jai reikėtų padėkoti už kantrybę, kad mane supranta ir palaiko. Abu dirbame panašų darbą, abu esame mokslininkai, dėstytojai. Tik dirbame skirtinguose universitetuose.

Nuo vaikystės labai mėgau skaityti knygas. Pirmieji žurnalai, kuriuos labai mėgau, buvo „Sparnai“ ir „Mokslas ir gyvenimas“. Jie buvo gausiai iliustruoti ir tikrai įdomūs. Kai susirgau knygų skaitymu, neatsitraukdavau iki vėlumos, net žinodamas, kad ryte reikės anksti keltis ir eiti į mokyklą. Kartais net pamokų ruošimą iškeisdavau į knygų skaitymą. Tai buvo neapsakomai įdomu. Dabar knygas keičia muzika, ji suteikia labai gerų emocijų. Dar vienas iš laisvalaikio

Su žmona Danute

užsiėmimų – rytų kovos menai. Žinoma, dabar belieka tik palaikyti formą, kartas nuo karto nueiti pas draugus į klubą. Kai pradėjau, tai buvo dar tie laikai, kai kovinės sporto šakos, kaip karate, nebuvo leidžiamos. Ant sporto salės durų kabėjo lentelė „Ušu gimnastika“. Tie, kas domisi rytų kovos menais, puikiai žino, kad ušų yra ne tik gimnastika, bet ir pakankamai stipri ir senas tradicijas turinti kovos menų mokykla. Mes treniravomės vieną iš japonų karate stilių. Tai buvo gera gyvenimo mokykla, kuri leido pasižiūrėti į savo fizinės ištvermės galimybes, skausmo ribą, išmokė gerbti daugiau pasiekusius kovos mene, laikytis garbės kodekso. Tai buvo ir savotiška kariuomenė. 1991 sausio 13 d. mūsų klubo nariai buvo pakviesti saugoti tuo metu Aukščiausiosios Tarybos pirmininką Vytautą Landsbergį. Po šių įvykių ir toliau mokiausi rytų kovos menų paslapčių. Rytų kovos menuose, kaip ir moksle, amžiaus limito nėra. Čia gali mokytis visą gyvenimą. Yra tekę vesti treniruotes pradedant pirmokais baigiant studentais. Įgūdžiai likę, ir kas žino, gal vėliau tai bus dar vienas hobis.

Po varžybų

- Dėl labai rimtų priežasčių – pasaulinės Corona viruso pandemijos karantino – šiemet teko atšaukti kasmet vykstančią tradicinę profesinę šventę. Ką tame renginyje atviru žodžiu būtumėte pasakęs kolegoms?

- Taip atsitiko, kad šiemet dėl susiklosčiusios situacijos ir visų mūsų saugumo atsisakėme organizuoti profesinę šventę. Manau, jog kitais metais susitiksime ir atšvęsime. Svarbiausia – likti sveikiems, kaupti jėgas ir geras emocijas kitų metų šventei.

- Dėkojame už pokalbį. Linkime sėkmės, naujų idėjų ir prasmingų darbų.

LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS INŽINIERIŲ SĄJUNGA

Kodas 290789750 Universiteto 10, LT-53361 Akademija,
Kauno r., Tel. 752260, Fax 752392
E-paštas lzhis_@hotmail.com
A. s. Nr.LT364010042500093448
AB DnB NORD, kodas 40100

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
Ministrui Pirmininkui
Sauliui Skverneliui

Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijai

Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijai

Lietuvos Respublikos Seimo
Kaimo reikalų komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo
Aplinkos komitetui

2020-06-01 Nr. 2020-06

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJŲ PLANAVIMO ĮSTATYMO STRAIPSNIŲ PAKEITIMO

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga, vienijanti per 1000 žemėtvarkos, nekilnojamojo turto kadastro, geodezijos, hidrotechnikos specialistų, kurių veikla susijusi su valstybės, savivaldybių ir privačių asmenų nekilnojamojo turto formavimu, t.y. teritorijų planavimu, nekilnojamųjų daiktų kadastro duomenų nustatymu yra susirūpinusi Aplinkos ministerijos ketinimais žemėtvarkos srities specialistams apriboti galimybes dirbti žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengime, kai tokiais projektais siekiama tik pertvarkyti esamų žemės sklypų ribas, kurios buvo suprojektuotos detaliaisiais planais.

Susipažinę su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parengtu ir pateiktu svarstyti 2020-06-02 Lietuvos Respublikos Vyriausybės tarpinstituciniame pasitarime Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-1120 2, 3, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 47, 49 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) ir jo lydimaisiais dokumentais, **prašome atkreipti dėmesį ir kategoriškai prieštaraujame siūlomam pakeisti Įstatymo 28 straipsniui, panaikinant minėto straipsnio 10 dalį,** kurioje nustatyta, kad „Kai šio įstatymo 20 straipsnio 6 dalies 3 punkte numatytu atveju pertvarkomi galiojančiame detaliajame plane, parengtame pagal iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusį teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, nustatyti žemės sklypai, žemės valdos projektas laikytinas galiojančio detaliojo plano koregavimu.“, t. y. Įstatymo projektu siūloma atsisakyti galimybės Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies 3 punkte nustatytu atveju parengtus žemės valdos projektus priskirti galiojančių detaliųjų planų, parengtų pagal iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusį teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, korektūroms.

Suprasdami aptariamo įstatymo pakeitimo svarbą Lietuvos Respublikos ekonomikai, verslo plėtrai, atkreipiame dėmesį, kad siūlomas Teritorijų planavimo įstatymo 28 straipsnio pakeitimas, panaikinant 10 dalį yra pažeidžiantis valstybės ir didelės dalies visuomenės interesus:

1. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojusiomis Įstatymo nuostatomis buvo **siekiama teritorijų planavimo procesą supaprastinti, paspartinti ir padaryti jį efektyvesnį.** Todėl pažymime, kad panaikinus galimybę detaliuosius planus, parengtus pagal iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusį teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, Įstatymo 20 straipsnio 6 dalies 3 punkte nustatytu atveju koreguoti žemės valdos projektais, t. y.

LIETUVOS ŽEMĖTVARKOS IR HIDROTECHNIKOS INŽINIERIŲ SĄJUNGA

Kodas 290789750 Universiteto 10, LT-53361 Akademija,
Kauno r., Tel. 752260, Fax 752392
E-paštas lzhis_@hotmail.com
A. s. Nr.LT364010042500093448
AB DnB NORD, kodas 40100

kai žemės sklypai padalijami, atidalijami, sujungiami ar perdalijami, išskyrus atvejus, kai tai draudžia įstatymai, ir jeigu keitimai nesiejami su žemės sklypų ribų ir ploto pakeitimu laisvoje valstybinėje žemėje ir nepažeidžiamas teritorijų planavimo dokumentuose nustatytas leistinas užstatymo tankis arba nekeičiamas faktinis užstatymo tankis, siūlomu pakeitimu teritorijų planavimo procesas privatiems ir viešojo administravimo subjektams **taps žymiai sudėtingesnis vertinant ne tik finansiškai, bet ir pagal laiko trukmę, nes detaliųjų planų rengimo laikas yra nuo 9 mėnesių iki 3 metų, o žemės valdos projektai yra parengiami per kelis mėnesius.**

2. Esame įsitikinę ir žinome, kad pertvarkius detaliajame plane nustatytus žemės sklypus, suplanuota erdvinė struktūra praktiškai nesikeičia, nes minimuose detaliuose planuose, parengtuose iki 2014 m. sausio 1 d. praktiškai buvo nustatomos sklypų ribos, ypatingai kaimiškose teritorijose.
3. Įstatymo projektu panaikinama galimybė atskirais atvejais koreguoti patvirtintų detaliaisiais planais sprendinius urbanizuotose ar urbanizuojamose teritorijose pertvarkyti žemės sklypus pagal savivaldybės bendruosius planus vėl apsunkinamos galimybės piliečiams kuo lengviau ir greičiau bei pigiau pertvarkyti žemės sklypus. Urbanizuotose, urbanizuojamose bei neurbanizuotose, neurbanizuojamose teritorijose (išskyrus Sklypų suformavimą esamiems statiniams) visus projektus rengs tik vienos srities specialistai, turintys architektūros išsilavinimą. Mūsų nuomone ši Įstatymo nuostata nukreipta vienos interesų grupės naudai.
4. Galiojantis teisinis reguliavimas, pagal kurį žemės valdos projektai priskiriami galiojančių detaliųjų planų, parengtų pagal iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusį teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, korektūroms, yra tinkamas ir juo pasiekiamas toks pats rezultatas, kaip ir siūlomu pakeitimu. Todėl nesuprantamas ir jokiais faktais nepagrįstas poreikis keisti esamą reglamentavimą, kadangi žemėtvarkos išsilavinimą ir kvalifikaciją turintys asmenys jau nuo 2014 metų iki šiol kvalifikuotai rengia žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus, taip pat priešingai nei architektai, turi galimybę ir patys juos įgyvendinti, t. y. atlikti projektais pertvarkytų žemės sklypų kadastrinius matavimus, taip dar labiau pagreitinant žemės sklypų pertvarkymo procesą.

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga visų prašo atkreipti dėmesį, kad tokie pateikti Įstatymo projekte pakeitimai yra nederinti su socialiniais partneriais, kurie tiesiogiai susiję su šiais Įstatymo projekte pakeitimais. Be to esame įsitikinę, kad siūlomas Teritorijų planavimo įstatymo 28 straipsnio pakeitimas, panaikinant 10 dalį yra pažeidžiantis valstybės ir didelės dalies visuomenės interesus, prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai. Tikime, kad bus įsiklausyta į Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos išsakytą nuomonę, visapusiškai įvertinti bei priimti Lietuvai svarbūs ir pagrįsti sprendimai.

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos vardu prezidentas — Vilimantas Vaičiukynas

Mūsų Sąjungos skyriuose

Vanda VASILIAUSKAITĖ

LŽHIS veikla skyriuose ir grupėse organizuojama teritoriniu profesiniu principu. Hidrotechnikos sekciją sudaro 31 skyrius ir 19 grupių, žemėtvarkininkų sekciją – 13 skyrių ir 6 grupės. Skaitlingiausiame skyriuje – 57, mažiausiai narių turinčioje grupėje – vos du LŽHIS nariai. Kai kuriuose jų – to paties kolektyvo darbuotojai, kai kuriuose – kolegos iš kelių nedidelių įmonių ar rajonų.

Kokiomis nuotaikomis gyvename? Kokia veikla, be darbo reikalų, vyksta LŽHIS skyriuose ir kas vienija jų žmones? Apie tai paprašėme mintimis pasidalyti jų vadovus iš skirtingų šalies regionų.

LŽHIS Alytaus apskrities žemėtvarkininkų skyriaus vadovė
Lijana Ramonaitienė:

„Dzūkai – taip mus vadina, kai atvykstame į LŽHIS šventes, konferencijas, nes mūsų skyrius surinktas iš Dzūkijoje esančios žemėtvarkininkų bendruomenės ir vienija 36 LŽHIS narius.

Birželio 5 d. Grabaukos k. Krosnos sen. Lazdijų r. esančioje kaimo turizmo sodyboje „Audronės vienkiemis“ paminėjome 25 metų skyriaus veiklos jubiliejų. Zita Kvietkienė ta proga skyriui perdavė Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus Laimono Čiako padėką. LŽHIS prezidentas Vilimantas Vaičiukynas pasidžiaugė, kad esame bendruomeniški ir aktyvūs, o viceprezidentas Giedrius Balevičius supažindino susirinkusius su LŽHIS vadovybės parengtu raštu

Vyriausybei, Seimo Kaimo reikalų komitetui, Seimo Aplinkos komitetui bei Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijoms „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo straipsnių pakeitimo“.

Sodybos šeimininkė Audra Kimbirauskienė visus vaišino špižiniame puode – kazane virtu plovu.

Per 25 metus mums pavyko suburti draugišką kolegų būrį, nors esame išsibarstę, dirbame skirtingose organizacijose: NŽT skyriuose, VĮ Registrų centre, privačiame sektoriuje. Visus mus sieja darbas ir vieni kitiems esame reikalingi. Matininkai ir projektuotojai rengia dokumentus, NŽT skyrių specialistai tikrina, kontroliuoja ir tvirtina, o Registrų centras – registruoja. Kolegų bendravimas neformalioje aplinkoje padeda vieniems kitus geriau pažinti, o tada būna lengviau spręsti iškilusius darbinius klausimus.

2010 metais šventėme Advento pradžią Rūtos Sakalienės kaimo turizmo sodyboje, esančią Marcinkonių k. Varėnos r. Dalyvavome edukacinėje pamokoje, domėjomės dzūkų kulinariniu paveldu, amatais ir tradicijomis. Kepėme pyragėlius su grybais, pynėme iš šiaudų Kalėdinę eglutės dekoraciją, vaišinomės tradiciniais dzūkų advento patiekalais (grikių babka, kaimiška gira).

Vilma Kalendauskaitė suorganizavo vieną pirmųjų 2007 m. skyriaus vakarėlių – Užgavėnes. Ši tradicija išlikusi iki šiolei. Užgavėnes visada švenčiame mūsų kolegės Marijos Klevienės namuose, esančiuose Kumečių k., Miroslavo sen., Alytaus r. Švenčiam pagal tradicijas: kas su kaukėm, kas ne, deginam Morę, žaidžiame žaidimus, linksminamės, valgome blynus, o Marija mus visada vaišina pečiuje keptomis bandomis.

Skyriuje tapo tradicija rengti ir Naujųjų Metų šventimo vakarėlius. Mūsų šventėse kviečiame prisijungti ir kolegas iš kitų kolektyvų. Rengiame teminius vakarėlius: 2014 metais – Kantri stilius, 2015 metais – Disko, 2016 metais – spalva Raudona, 2017 metais – Blondinės ir moksliukai, 2018 metais – gėlėta, 2019 metais – spalvotos kojos“.

LŽHIS Telšių apskrities žemėtvarkos skyriaus pirmininkė
Alfruzina Katarskienė:

„2005 m. spalio 24 d. buvo įkurtas LŽHIS Telšių apskrities žemėtvarkos skyrius. Steigiamajame susirinkime dalyvavo prof. Pranas Aleknavičius, septyni esami sąjungos nariai (A. Žymančius, A. Vasiliauskas, S. Lesčiauskas, Z. Šimkus, J. Malūkienė, V. Karošienė, A. Katarskienė). Taip pat dalyvavo trylika prašymus pateikusiųjų stoti į LŽHIS. Naujai įsteigtojo skyriaus pirmininku buvo išrinktas Arūnas Račas. Jis skyriui vadovavo iki 2013 m. 2006 m. vasario 11 d skyrius praturtėjo 13 naujų narių, buvo išrinkta LŽHIS Telšių apskrities žemėtvarkos skyriaus taryba. Narių skaičius nuolat pildėsi jaunais, aktyviais nariais. Šiuo metu skyriuje yra 54 nariai. Aktyviausieji jų – Algirdas Žymančius, Regina Krauleidienė, Arūnas Račas – ne kartą buvo renkami į LŽHIS tarybą.

Skyriaus narius vienija ir sutelkia bendri renginiai. 2005 m. organizuota konferencija Mažeikių rajone Viekšnių poilsiavietėje žemės reformos aktualijomis. 2007 m. kartu su Telšių apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamentu organizuotoje konferencijoje diskutuota apie žemėtvarkos darbų perspektyvas. Kasmet aktyviai dalyvaujame Sąjungos organizuojamose profesinėse šventėse. 2007 m. profesinė šventė buvo organizuojama Plateliuose. Joje ne tik aktyviai dalyvavome, bet kaip „namiškiai“ prisidėjome ją organizuodami. Tai buvo įspūdingas renginys – gražioje vietoje, geru oru, gausiu būriu dalyvių.

Aktyviausi mūsų skyriaus nariai dalyvavo LŽHIS organizuojamose kelionėse į Olandiją, Kroatiją, Baltarusiją, Švediją, Ukrainą. Kad galėtume ne tik pabendrauti, spręsti problemas, bet ir pailsėti, praplėsti akiratį, patys organizuojame keliones. 2014 m. vykome į Vokietiją ir aplankėme Bremeną, Berlyną, Serengečio ir Heidės parkus. 2015 m. Latvijoje aplankėme Venspilį, Siguldą, Kinovelą, Kuldigą. Įspūdį padarė natūralus plačiausias Europoje Ventos krioklys. 2016 m. sausio mėnesį apsilankėme Pakruojo dvare. Nepamirštame vieni kitų, kolegas

pasveikiname jubiliejų proga. Ne kartą dalyvavome miško sodinime Telšių urėdijoje, talkos metu ne tik pasodinom keletą hektarų miško, bet ir pabendravome.

LŽHIS organizuoja kvalifikacijos kėlimo kursus, kur mūsų sąjungos nariai atnaujina žinias, kelia kvalifikaciją. Susirinkimuose aiškinamės ir sprendžiame iškilusias problemas ir stengiamės, kad mūsų vykdomi darbai būtų teisingi ir vyktų kuo sklandžiau.

2018 m. vasario 9 d. minėjome Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 100-mečio jubiliejų. Konferencijoje dalyvavo Plungės ir Rietavo, Telšių ir Mažeikių, Kretingos rajonų žemėtvarkos specialistai ir matininkai. Apie nuveiktus LŽHIS Telšių žemėtvarkos skyriaus darbus pranešimus skaitė Telšių žemėtvarkos skyriaus pirmininkė Alfruzina Katarskienė, NŽT Plungės ir Rietavo skyriaus vedėjas Steponas Januška, viešnios iš Nacionalinės žemės tarnybos – Zita Kvietkienė ir Rita Žalkauskienė, VĮ Registrų centro atstovė Jolanta Česnauskienė. Konferencijoje buvo pristatytas žemės tvarkytojų indėlis į valstybės istoriją, antroje jos dalyje gvildenti aktualūs elektroninės kadastro duomenų nustatymo bylos rengimo klausimai, darbo su „Geomatininko“ programa aspektai. Konferencijos dalyviams sveikinimą atsiuntė į konferenciją negalėjęs atvykti prof. P. Aleknavičius. Jis parengė ir atsiuntė įdomų pranešimą apie žemės tvarkymo raidą 1918 - 2018 m.

NŽT direktoriaus Laimono Čiako ir LŽHIS padėkomis buvo pagerbti nuo-

širdžiai ir sąžiningai dirbantys specialistai. Konferencijos akcentu tapo visų dalyvių entuziastingai priimtas pasiūlymas trijų rajonų atstovams apsirengti valstybės vėliavos spalvų marškinėliais – geltona, žalia, raudona ir nusifotografuoti atminčiai bendroje nuotraukoje. Buvo įneštas šventinis tortas su užrašu „Lietuvai 100“.

LŽHIS Skuodo hidrotechnikų skyriaus vadovas ***Juozas Kusas****:*

„Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Skuodo skyriui šiuo metu priklauso keturiolika narių. Didžioji dalis skyriaus narių dirba UAB „Kuršasta“. Du skyriaus nariai, dirbę „Kuršastoje“ (Pranas Šopaga ir Liudvikas Žukauskas), išėjo į užtarnautą poilsį.

P. Šopaga vadovauja „Kuršastoje“ dirbusių senjorų klubui „Kuršasta“. Trys skyriaus nariai dirba Skuodo rajono savivaldybės žemės ūkio skyriuje. Tai šio skyriaus vedėjas Rimvydas Daukšas ir melioracijos specialistai Gintaras Timbaras ir Rolandas Taujenis.

Melioracijos darbų barui vadovauja Vincentas Navickas, jo darbo stažas mūsų įstaigoje per 40 m. Šis žmogus yra sukaupęs didžiulę darbo patirtį remontuojant drenažą, pralaidas, valant melioracijos griovius. Daugiau kaip 35 m. darbo patirtį mūsų įstaigoje sukaupė ir Gamybos paruošimo skyriaus vadovas Antanas Paulikas bei kelių statybos baro vadovas Donatas Budrikis. Jo baras atlieka kelių tiesimo bei infrastruktūros

tvarkymo darbus. Pastaruoju metu dirbo kultūros paveldo objekte – Apuolės valstybiniame kraštovaizdžio draustinyje, kur tvarkomos ir lankyti pritaikomos gamtos vertybės. Daug darbų atlikta Respublikiniame Vaclovo Into akmenų muziejuje. Per slėnį nutiestas metalinis pėsčiųjų tiltas.

Iš vyresniųjų kartos – buvęs mūsų darbuotojas Juozas Černeckis po ilgesnės pertraukos sugrįžo į kolektyvą ir dirba gamybos paruošimo tarnyboje. Turime būrį jaunų darbuotojų. Viena jų – darbų vadovė Birutė Sėlenienė, ji sėkmingai baigė hidrotechnikos bakalauro studijas ir šiuo metu studijuoja magistrantūroje. Tai labai gera darbuotoja, aktyvi visuomeninkė visų renginių siela. Mūsų kolektyve dirbantis Evaldas Pocius studijuoja magistrantūroje ir pas mus semiasi patirties kelių statybos srityje.

Anksčiau baigęs magistro studijas Martynas Kusas sėkmingai dirba darbų vadovu Latvijos Respublikoje, tiesia kelius Latvijos valstybiniuose miškuose ir savivaldybėse. Ten jis užsitarnavo gerą vardą tarp užsakovų, kaimynai latviai lietuvius rodo pavyzdžiu vietiniams statybininkams.

Šiais metais mūsų įstaigos vairą iš veterano Stanislovo Martinkaus perėmė jaunas hidrotechnikas Daumantas Daukšys. Jam linkime sėkmės, o mes visi darbuotojai stengiamės, kad ta sėkmė ateitų“.

LŽHIS Biržų hidrotechnikų skyriaus pirmininkas ***Deimantas Simėnas****:*

„Kas mus vienija? Tiesą pasakius tai UAB „Biržų ranga“. Šiuo metu visi vienuolika LŽHIS Biržų skyriaus narių yra buvę arba esami šios įmonės darbuotojai. Esame įgudę vykdyti melioracijos projektus, hidrotechnikos statinių priežiūrą ir remontą, kelių ir gatvių tiesybos darbus, nenusileidžiame ir vykdydami kitus statybos darbus.

Į sėkmę mus veda ir konkurentams nuolat apie save primena beveik 40 metų profesinės veiklos patirtį turintis įmonės generalinis direktorius Stanislovas Mačiulskis. Ekonomikos dėsniuose „nardo“ Juozas Petronis – įmonės ekonomikos direktorius. Iš sovietmečio į dabartinę Lietuvą įmonę atlydėjęs buvęs generalinis direktorius Vytautas Stasys Čiuplinskas šiuo metu mėgaujasi užtarnautu poilsiu, bet tai jam netrukdo aktyviai dalyvauti įmonės veikloje bei eiti akcininkų valdybos pirmininko pareigų.

Vandentvarkos padalinį koordinuoja projekto vadovas Jonas Morkvėnas, melioracijai paskyręs daugiau nei 40 metų. Jam talkina statybos vadovės Janina Pranauskienė ir Daiva Janonienė, greitai ir kokybiškai įrenginėjančios drenažo siste-

mas, prižiūrinčios melioracijos griovius ne vien savoje tėvynėje, bet ir kaimyninėje Latvijoje.

Kur reikalingas preciziškas tikslumas ir kruopštumas, darbo imasi statybos vadovas Jonas Ulenskas. Užsakovai negali pasakyti nė vieno blogo žodžio dėl Jono įrengtų sporto aikštynų ar rekonstruotų hidrotechnikos statinių.

Laima Ožinskienė – inžinerinių tinklų, drenažo specialistė, taip pat nenuvilianti užsakovų įrenginėjant srutų kauptuvus visoje Lietuvoje bei atliekant aplinkos tvarkymo darbus savuose Biržuose.

Statybos vadovas Bronislovas Armonavičius savo ilgalaikę darbo patirtį, kuri siekia net 45 metus, taiko rekonstruojant hidrotechnikos statinius. Malonu matyti Broniaus naujam gyvenimui prikeliamus melioracijos griovius.

Universaliu galima būtų pavadinti statybos vadovų Ligitos Urbonienės ir Deimanto Simėno, kuris yra jaunosios hidrotechnikų kartos atstovas, tandemą. Patirtis, kruopštumas ir energija duoda rezultatų: sėkmingai rekonstruojami melioracijos ir hidrotechnikos statiniai, sklandžiai vyksta gatvių tiesybos ir aplinkos tvarkymo darbai.

Kaip asmenybės visi esame skirtingi, tai parodo ne taip ir retai susiklostančios įvairios situacijos, bet visi einame ta pačia kryptimi, kuri veda į bendrą įmonės sėkmę.“

VĮ Valstybės žemės fondo Vilniaus žemėtvarkos ir geodezijos skyriaus pirmininkė ***Palmira Ačienė****:*

„Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga buvo atkurta 1989 m., neilgai trukus susikūrė VŽF Vilniaus skyrius, nuo 2006 m. man buvo patikėta vadovauti šiam skyriui. Tuo metu skyriaus narių mokesčio žiniaraštyje buvo 36 nariai.

Sąrašas ilgėjo, sąjungos narių gretas papildė tuometiniame Vilniaus apskrities žemės tvarkymo departamente bei Vilniaus rajono žemėtvarkos skyriuje dirbę jauni mūsų profesijos specialistai. Vėliau skyriaus narių sąrašas gerokai sutrumpėjo – Nacionalinei žemės tarnybai tapus savarankiška ins-

Aktyvūs skyriaus nariai V.Skuodžiūnas ir P.Kapačauskas jau iškeliavo Anapilin

titucija, dalis buvusių Vilniaus skyriaus narių perėjo į Nacionalinės žemės tarnybos LŽHIS skyrių.

Laiko tėkmė įnešė pokyčių ne tik atkurtos valstybės raidoje, bet ir mūsų profesijoje. Valdžios skatinamos pradėjo kurtis individualios įmonės, keletas gabių ir perspektyvių specialistų pasirinko darbą privačiose įmonėse: tai Albinas Buja, Rasa Matonienė, Genovaitė Indrulėnaitė. Skyriaus gretose turime žemėtvarkos veteranų, aktyvųjį gyvenimo laikotarpį pašventusių pasirinktai specialybei. Nuo profesijos reikalų nenutolstantys, sąjungos gyvenimu besidomintys Irena Guigienė, Julė Jasinskienė, Vytautas Simanavičius, Ona Zamislovienė.

LŽHI Sąjunga skatinanti bendrauti, specialistus telkianti organizacija. Mūsų skyriaus nariai kviečiami dalyvauti respublikinio masto pažinimo, istorinės vertės išlikimo bei kultūrinio pobūdžio renginiuose, tokiuose, kaip Etninės kultūros globos tarybos seminarai išnykusių kaimų atminimui įamžinti. Gražius prisiminimus mūsų skyriaus nariams paliko dr. Filomenos Kavoliutės knygos „Žemė prašo neužmiršti vardų: mūsų mirusių kaimų knyga“ sutiktuvių vakaras. Sykiu su žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redaktoriumi Romualdu Survila bei keletu žemėtvarkos veteranų sveikinome rašytoją, buvusį mūsų žurnalo redaktorių Joną Endrijaitį kūrybinės ir brandžios gyvenimo sukakties proga, malonus bendravimas tęsėsi Vilniaus mokytojų namų Baltojoje salėje.

Profesinės išminties ir gairių ateičiai nestokoja mūsų skyriaus narys VĮ VŽF direktoriaus pavaduotojas Gintautas Vasiliauskas. Jo reiklumas darbui persipina su idėjų generavimu, įdomių išvykų, švenčių organizavimu, kurių metu suburiami visi darbuotojai, ne tik LŽHIS nariai.

Esame žingeidūs, mus vilioja kelionės. Per laikotarpį nuo 2006 m. aplankėme

Poetas Jonas Endrijaitis

Norvegiją, Mozūriją, keliavome LDK keliais, grožėjomės išlikusiomis pilimis, plaukėme Augustavo kanalais, o vakarais būriu susirinkę ne tik dienos įspūdžius aptardavome, kalba pakrypdavo ir apie vis dar nebaigtą žemės reformą, kitus darbus.

Laikas visagalis... Tai dainos žodžiai, juose gili prasmė, kartų kaita, neaplenkianti ir Sąjungos narių sudėties. Didesniame ar mažesniame susibūrime prisimename energija ir darbštumu apdovanotą, šviesios atminties vyresnįjį kolegą Vytautą Skuodžiūną. Jo pagarba kolegoms, aistra žmonių susitikimams ir diskusijoms tebūna ryški kryptis profesinei bendrystei“.

LŽHIS skyrių archyvo nuotraukos

Ar žemės konsolidacijos projektai jau praeitis?

Lietuvoje 2005 - 2008 m. įgyvendinta 14 žemės konsolidacijos projektų. Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007 - 2013 m. programą (KPP) žemės konsolidacijos projektams buvo skirta 56 mln. Lt ES paramos ir iki 2015 m. pabaigos parengti ir įgyvendinti 39 žemės konsolidacijos projektai.

Kaip sekėsi atlikti šiuos darbus? Su kokiais sunkumais susidūrėme? UAB „Žemaitijos projektai“ specialistai vardija problemas, kuriose jie painiojosi, rengdami žemės konsolidacijos projektus. Pakomentuoti situaciją paprašėme darbų užsakovus – VĮ Valstybės žemės fondo (VŽF), proceso priežiūrą atliekančios Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM (NŽT) atstovus ir žemės ūkio ministro patarėją Giedrę Pupšytę.

UAB „Žemaitijos projektai“ direktorė Alfruzina Katarskienė:

„Pagal KPP 2014 - 2020 m. programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama žemės konsolidacijai“ gautą programą iki 2020 m. pabaigos parengti ir įgyvendinti 8 žemės konsolidacijos projektai. Sveikintina, kad KPP 2014 - 2020 m. veiklos srities „Parama žemės konsolidacijai“ įgyvendinimo taisyklėse buvo numatytos naujos finansuojamos veiklos: viešųjų erdvių ir viešosios infrastruktūros (…paplūdimių, parkų, sporto aikštelių, aikščių ar kitų rekreacinio, turizmo, kultūrinio, aplinkosauginio ar panašaus pobūdžio teritorijoms priskirtų žemės sklypų) sutvarkymas; žemės paviršiaus formavimas, trinkelių klojimas, apželdinimas, tvenkinio iškasimas ir kt. bei viešosios infrastruktūros objektų, skirtų viešosioms erdvėms aptarnauti (automobilių stovėjimo aikštelių, suoliukų, pavėsinių ir kt., išskyrus pastatus, statyba, bei privažiuojamojo kelio įrengimas ar rekonstrukcija…) .

UAB „Žemaitijos projektai“ turi žemės konsolidacijos projektų rengimo patirties. 2005 - 2008 m. parengėme ir įgyvendinome du žemės konsolidacijos projektus Telšių r. Luokės ir Degaičių sen. Pagal KPP 2007 - 2013 m. programą iki 2015 m. parengėme ir įgyvendinome penkis žemės konsolidacijos projektus Telšių r. sav., o pagal KPP 2014 - 2020 m. programą parengėme ir įgyvendinome du žemės konsolidacijos projektus Telšių r. Degaičių ir Tryškių seniūnijose bei Joniškio r. Satkūnų seniūnijoje. Gaila, kad projektų rengėjams iškilusios problemos niekam nesvarbios.

2008 m. Raseinių r. buvo aptariami 14 baigtų žemės konsolidacijos projektų. Buvo siūloma tobulinti teisinę bazę ir prašoma NŽT, kad trūkumai būtų išspręsti iki naujų projektų pradžios. Deja, su tais pačiais teisės aktais buvo parengti ir 39 žemės konsolidacijos projektai iš KPP 2007 - 2013 m. periodo ir 8 žemės konsolidacijos projektai – iš 2014 - 2020 m. periodo. Jokio pasiektų rezultatų įvertinimo, probleminių klausimų ir teisinės bazės spragų aptarimo profesinėje bendruomenėje nesigirdi. Ar tikrai žemės konsolidacijos projektų rengimas nereikalingas, nors užsienio šalyse į tai kreipiama daug dėmesio? Manau, kad žemės konsolidacijos projektų rengimo metu išsprendžiama daug problemų, kurios atsirado žemės reformos metu. Reikėtų aptarti susidariusias problemas profesinėje bendruomenėje, tobulinti teisės aktus.

Projektų rengimui skirtas lėšas sudėtinga suplanuoti, nes kylant žemės rinkos kainoms didžiausią projekto įgyvendinimo lėšų kąsnį „atsikando“ notarai (notarinėms konsolidacijos sutartims sudaryti) ir VĮ Registrų centras (sklypų perregistravimui), o projektų rengėjai liko prie „suskilusios geldos“. Projektų rengimo lėšos paskirstytos trims etapams: 25 proc. – žemės sklypų vertinimui, vertinimo plano parengimui ir kitiems pirmo etapo darbams; 35 proc. – žemės konsolidacijos projekto parengimui, projekto viešinimui, svarstymui, derinimui; 40 proc. – projekto įgyvendinimui (suprojektuotų žemės sklypų kadastro duomenų bylų parengimui, žemės konsolidacijos notarinės sutarties sudarymui, valstybės registrų paslaugoms). Pirmo ir antro etapo paslaugas atlikome per pusantrų metų, nes šiems darbams reikia didelių darbo ir laiko sąnaudų.

Lėšos, skirtos trečiam projekto įgyvendinimo etapui, naudojamos taip: žemės sklypams ženklinti, byloms parengti, joms derinti, notarinei sutarčiai sudaryti, taip pat žemės sklypų pirminei patikrai (sklypų išregistravimui/įregistravimui, notarinių sutarčių projektų parengimui, galutinės metinės ataskaitos parengimui). Dėl žemės sklypų verčių padidėjimo projekto įgyvendinimo kaina nedidinama, o notarų darbo tikrai nepadaugėjo nuo žemės sklypų verčių padidėjimo, todėl neteisinga didinti notarinių sutarčių pasirašymo išlaidas. Be to, padalijus žemės konsolidacijos projekto sutartį į keletą dalių, tik notaro darbas tik palengvėja. Notarų atlygis už sutarties patvirtinimą yra 0,45 proc. nuo bendros konsoliduojamų žemės sklypų vertės, nurodytos turto „vertinimo ataskaitoje“. Jeigu notarinis veiksmas atliekamas ne notaro biuro patalpose, notarinis atlyginimas gali būti didinamas iki dviejų kartų. Maksimalus notaro atlyginimas yra 14 481 Eur. Dar papildomai už kitas išlaidas (kompensacija už patikras registruose, spaustuvei už sutarčių atspausdinimą ir įrišimą), taip pat suprojektuotų žemės sklypų priėmimo-perdavimo aktų perdavimą Registrų centrui (už kiekvieną sklypą po 8,69 Eur), nors jokie priėmimo-perdavimo aktai nepildomi, o Registrų centrui pateikiama notarinė sutartis. Projektuotojų atžvilgiu toks notarinis atlyginimas nekorektiškas. Išlaidos notarui per mėnesį „suvalgo“ beveik pusę trečiojo etapo lėšų. Tai patvirtino ir kiti žemės konsolidacijos projektų rengėjai.

Telšių r. Degaičių ir Tryškių seniūnijose žemės konsolidacijos projekto trečiojo

etapo lėšos panaudotos taip: 18,6 proc. žemės sklypų perregistravimui, 41,4 proc. notarinės sutarties sudarymui, o 299 žemės sklypų paženklinimui, derinimui, notarinės sutarties projekto parengimui, galutinės ataskaitos parengimui liko 39,3 proc. lėšų.

Joniškio r. Satkūnų sen. žemės konsolidacijos projekto trečiojo etapo lėšos panaudotos: 37,6 proc. žemės sklypų perregistravimui, 45,3 proc. notarinės sutarties sudarymui, o 380 žemės sklypų paženklinimui, derinimui, notarinės sutarties projekto parengimui, galutinės ataskaitos parengimui liko tik 17,1 proc. lėšų. (vienam žemės sklypui – 31 Eur.) Jeigu būtų suskaidytas Joniškio r. Satkūnų sen. žemės konsolidacijos projektas į keturias notarines sutartis, tai trečiojo etapo lėšų nebūtų užtekę notarinių sutarčių sudarymui ir Registrų centrui, nes bendra konsoliduojamų žemės sklypų vertė – 13 713 850 Eur. UAB „Žemaitijos projektai“ žemės konsolidacijos projekto įgyvendinimo darbus būtų reikėję atlikti už „ačiū“.

Problemų rengiant žemės konsolidacijos projektus buvo begalė, bet kai jas išsprendi, jos tarsi nublanksta, nes vertini galutinį rezultatą. Norėtųsi, kad šiuo procesu daugiau domėtųsi projekto dalyviai, bendruomenės ir kiti suinteresuoti asmenys. Projekto dalyviai buvo labai pasipiktinę dėl notarinėse sutartyse paviešintų asmens duomenų. Manyčiau, kad visas notarinės sutarties tekstas turėtų likti tik pas notarą ir Registrų centre, o projekto dalyviai gautų išrašus apie savo sklypų perprojektavimą. Dalijantis problemomis projektų rengėjai informavo, kad teritorijos konsolidacijos projektams rengti buvo parinktos kaip „šachmatų lenta“. Rengiant projektą paaiškėjo, kad yra piliečių, kurie įtraukti į projektą be jų valios, kai jau atlikti jų žemės sklypų kadastriniai matavimai ir po projektavimo vieta nesikeitė. Todėl buvo išbraukti iš projekto dėl nedalyvavimo jokiuose projekto etapuose. Kiti atvirkščiai, nebuvo įtraukti, nors pateikė prašymus. Tai rodo, kad labai neatsakingai buvo parinktos teritorijos.

Telšių r. Degaičių ir Tryškių sen. žemės konsolidacijos projektu apimti 327 žemės sklypai, parengus projektą suprojektuota 299 žemės sklypai, jų skaičius sumažėjo 8,6 proc. Geresnių rezultatų šiame pojekte nebuvo galima pasiekti, nes 14 žemės sklypų dalijo vietinės reikšmės bendro naudojimo keliai. Taigi reikėjo projektuoti po du atskirus sklypus. Projekto dalyviai, turintys po du ir daugiau sklypų, jų nestambino, nes nenorėjo keisti sklypų vietos. Kiti sklypai yra geresnėje vietoje. Dalis projekto dalyvių dėl įvairių priežasčių pageidavo padalinti sklypus (atidalinti mišką, atsidalinti iš bendraturčių ir kt.). Ekologinių ūkių savininkai negalėjo keisti vietos ir stambinti žemės sklypų. Besiribojančių 4 žemės sklypų nebuvo galima sujungti dėl patvirtintų kaimo ribų. Projektavimo metu padidėjo 10 valstybinės žemės sklypų, dėl susidariusių privačių žemės sklypų viršpločių.

Joniškio r. Satkūnų sen. žemės konsolidacijos projektas apėmė 850 sklypų, suprojektuota 380 žemės sklypų, taigi sklypų skaičius sumažėjo 55,3 proc. Žemės konsolidacijos projekte geresnių rezultatų nebuvo galima pasiekti, nes 9 žemės sklypus dalijo vietinės reikšmės bendro naudojimo keliai. Juos reikėjo projektuoti atskirais sklypais. 12 žemės sklypų suprojektuota dėl suderintų kaimų gyvenamųjų

vietovių, kurios padalijo suprojektuotus žemės sklypus. Suprojektuota 10 valstybinės žemės sklypų greta (nesujungti), nes skyrėsi šių žemės sklypų naudotojai nuomininkai.

Norėtųsi, kad parengti žemės konsolidacijos projektai nebūtų užmiršti kaip niekam nereikalingi, kad rengimo trūkumai būtų aptarti su projektų rengimo organizatoriais, projektų rengėjais ir įvertinti rezultatai, patobulinta teisinė bazė. Tik tie, kurie dalyvavo žemės reformos žemės konsolidacijos projektuose ar jų rengime, supranta minėtų darbų vertę“.

Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM (NŽT) direktoriaus pavaduotojas Algis Bagdonas:

„NŽT, atlikdama valstybinę žemės konsolidacijos projektų priežiūrą, pastebėjo, kad projekto dalyviai ne visais atvejais aktyviai įsitraukdavo į projektavimo eigą. Norint pasiekti geriausią rezultatą pagal nustatytus projektų uždavinius reikia visų dalyvių (privačių žemės sklypų savininkų, savivaldybių, seniūnų, vietos veiklos grupių, kaimo bendruomenių ir kt.) aktyvaus įsitraukimo į projektus. Savivaldybės vangiai sprendė viešosios infrastruktūros klausimus – nedaug teikė prašymų projektuoti vietinės reikšmės kelius, už kurių priežiūrą, taisymą bei tiesimą yra atsakingos. Taip pat šiuose projektuose retais atvejais buvo sprendžiamas viešųjų erdvių sutvarkymas – nedaug buvo projektuojama žemės sklypų, skirtų viešosioms reikmėms (bendro naudojimo, rekreacinių, atskirųjų želdynų, visuomeninės paskirties teritorijų). Jeigu savivaldybių administracijų iniciatyva šie klausimai aktyviau būtų traukiami į projektus, tikėtina, kad projektas socialiniu ir ekonominiu požiūriu būtų naudingesnis. Projektavimo eigoje kito (dažnu atveju mažėjo) dalyvių skaičius (privačių žemės sklypų savininkai atsisakydavo arba vengdavo dalyvauti projektuose). Dėl šių priežasčių ne visada buvo galima pasiekti tikėtų rezultatų formuojant racionalaus dydžio ir formos žemės valdas, jas didinant, glaudinant bei siekiant kitų projekto uždavinių.

Projektų rengimą organizuoja VĮ Valstybės žemės fondas (VŽF), kuri gavusi asmenų prašymus rengti projektą, parenka preliminarią projekto teritoriją pagal gautus prašymus. Pagrindiniai kriterijai, lemiantys preliminarios projekto teritorijos parinkimą ir projekto rengimo tikslingumą, yra galimybė įgyvendinti kuo daugiau projektui keliamų uždavinių. Projekto organizatorius sudaro su projekto rengėju rašytinę projekto rengimo ir įgyvendinimo sutartį. Žemės konsolidacijos projektų rengėjai parenkami LR viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka ir prieš projektų rengimą jiems buvo žinomos sutarčių sąlygos.

Vieni svarbiausių NŽT uždavinių – įgyvendinti valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo, žemėtvarkos planavimo srityse, užtikrinti žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimą ir atlikti jų priežiūrą. Pagal LR žemės ūkio mi-

nisterijos nuostatus, siekdama vieno svarbiausių tikslų – formuoti politiką žemės tvarkymo, žemės reformos, žemėtvarkos srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą, Žemės ūkio ministerija teikia Vyriausybei siūlymus dėl žemės tvarkymo politikos krypčių, koordinuoja žemės tvarkymo ir administravimo, žemėtvarkos projektavimo darbus, organizuoja šių darbų kontrolę.

Atsižvelgiant į tai, pasiūlymai dėl žemės konsolidacijos projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių, kurias patvirtino Vyriausybė, tobulinimo gali būti teikiami Žemės ūkio ministerijai. O jeigu projektų rengėjai ar kiti suinteresuoti asmenys turi pasiūlymų dėl Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengimo informacinės sistemos (ŽPDRIS), kurioje rengiami projektai, tobulinimo pagal galiojančius projektų rengimą reglamentuojančius teisės aktus, šie pasiūlymai gali būti teikiami NŽT. Tarnyba vertina gautus pasiūlymus bei sprendžia klausimus dėl ŽPDRIS pakeitimų būtinumo“.

VĮ Valstybės žemės fondo (VŽF) direktorius Tomas Balčiūnas:

„UAB „Žemaitijos projektai“ direktorės Alfruzinos Katarskienės teiginiai, kad „<…> konsolidacijos projektams rengti teritorijos buvo parinktos kaip „šachmatų lenta“ yra tik subjektyvi autorės nuomonė, kuri neatitinka tikrovės ir nepagrįsta aiškiais ir motyvuotais argumentais. Apgailestaujame, jog neįvardijamos tikrosios priežastys, lėmusios tai, kad dalies Valstybės žemės fondo direktoriaus įsakymais patvirtintų žemės konsolidacijos projektų teritorijų nebuvo įmanoma parinkti vientisuose kompaktiškuose masyvuose, kadangi:

• dalyvavimas žemės konsolidacijos projektuose yra paremtas tik savanoriškumo principu, žemės savininkams raštiškai sutikus dalyvauti minėtuose projektuose. Galiojantys teisės aktai nenumato, kad žemės konsolidacijos projektų teritorijoms būtų galima priskirti visus tose teritorijose esančius privačios ir valstybinės žemės sklypus;

• dalis žemės savininkų, kurių žemės sklypai ribojosi su į žemės konsolidacijos projektus įtrauktais žemės sklypais, nepateikė sutikimų dalyvauti žemės konsolidacijos projektuose, todėl pagal teisės aktų reikalavimus nebuvo galima tokių žemės sklypų įtraukti į žemės konsolidacijos projektų teritorijas;

• dalis žemės sklypų bendraturčių kategoriškai nesutikdavo dalyvauti žemės konsolidacijos projektuose, todėl pagal teisės aktų reikalavimus nebuvo galima tokių žemės sklypų įtraukti į žemės konsolidacijos projektų teritorijas;

• dalis žemės sklypų savininkų ir (ar) paveldėtojų nebuvo galutinai susitvarkę žemės nuosavybės dokumentų, todėl pagal teisės aktų reikalavimus nebuvo galima tokių žemės sklypų įtraukti į žemės konsolidacijos projektų teritorijas;

• kreditoriai įkeistų žemės sklypų savininkams neišdavė sutikimų dėl įkeistų žemės sklypų konsolidacijos, todėl pagal teisės aktų reikalavimus nebuvo galima tokių žemės sklypų įtraukti į žemės konsolidacijos projektų teritorijas;

• per laikotarpį nuo paramos paraiškų žemės konsolidacijos projektams rengti pateikimo (2015 m. gruodžio) vertinimui Nacionalinei mokėjimo agentūrai iki Valstybės žemės fondo direktoriaus įsakymais patvirtintų žemės konsolidacijos projektų teritorijų perdavimo (2017 m. vasario-gegužės mėn.) viešųjų pirkimų konkursus laimėjusiems žemės konsolidacijos projektų rengėjams, tų projektų teritorijose dėl žemės sklypų perleidimo sandorių, Nekilnojamojo turto registre įregistruotų juridinių faktų – areštų, žemės sklypams atliktų kadastrinių matavimų, parengtų žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo bei kaimo plėtros žemėtvarkos projektų ir kitų priežasčių įvyko daug pasikeitimų.

Kiti straipsnyje aprašyti autorės teiginiai: „Rengiant projektą paaiškėjo, kad yra piliečių, kurie įtraukti į projektą net to nenorėdami, su jau atliktais jų žemės sklypų kadastriniais matavimais ir po projektavimo vieta nesikeitė. Todėl buvo išbraukti iš projekto dėl nedalyvavimo jokiuose projekto etapuose. Kiti – atvirkščiai, kažkodėl nebuvo įtraukti, nors pateikė prašymus. Tai rodo, kad labai neatsakingai buvo parinktos teritorijos“ – taip pat neatitinka tikrovės, kadangi vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, žemės konsolidacijos projektų teritorijoms net nebuvo galima priskirti žemės sklypų be žemės savininkų pateiktų rašytinių sutikimų dalyvauti žemės konsolidacijos projektuose. Taip pat dalis žemės sklypų savininkų, kurie buvo pateikę prašymus organizuoti žemės konsolidacijos projektus, vėliau tvirtinant žemės konsolidacijos projektų teritorijas nepateikė rašytinių sutikimų dalyvauti žemės konsolidacijos projekte.

Pažymėtina, jog VŽF iš viso sėkmingai įgyvendino net 47 žemės konsolidacijos projektus, iš kurių 39 buvo finansuoti pagal KPP 2007 – 2013 m. programą ir 8 pagal KPP 2014 – 2020 m. programą.

Daugiausia žemės konsolidacijos projektų įgyvendinta Telšių (13), Mažeikių (5), Kelmės (4), Šiaulių (3), Radviliškio (3), Akmenės (2), Skuodo (2), Ukmergės (2), Vilkaviškio (1), Raseinių (1), Tauragės (1), Rokiškio (1), Biržų (1), Pasvalio (1), Plungės (1), Kaišiadorių (1), Rietavo (1), Šakių (1), Klaipėdos (1), Joniškio (1), Panevėžio (1) rajonuose apėmę 54 tūkst. ha plotą. Žemės konsolidacijos projektuose dalyvavo beveik 6 tūkst. žemės savininkų ir valstybinės žemės patikėtinių. Vidutiniškai viename žemės konsolidacijos projekte dalyvavo 128 žemės savininkai, o vidutinis projekto teritorijos dydis apie 1150 ha žemės. Paminėtina, kad prieš pertvarkymą buvo 13 506 žemės sklypai, o po pertvarkymo – 11 352 žemės sklypai. Pertvarkius (sustambinus) žemės sklypus ir įgyvendinus visus 47 žemės konsolidacijos projektus, žemės sklypų skaičius sumažėjo net 2 154 vnt. (16 proc.), o vidutinis žemės sklypo dydis padidėjo beveik 20 proc.

Žemės konsolidacijos projektų rengimo metu pertvarkytiems žemės sklypams nustatyta pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, būdas, teisės aktų reglamentuojami žemės naudojimo apribojimai – specialiosios žemės ir miško naudojimo sąly-

gos, kiti kadastro duomenys bei nustatyti arba numatyti servitutai. Taip pat sumažinti atstumai tarp žemės sklypų ūkių žemės valdose.

Vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, atsižvelgus į žemės konsolidacijos projektų dalyvių išreikštus pageidavimus ir patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, suprojektuotuose 9 žemės sklypuose buvo numatytas ūkininko sodybos vietos parinkimas, o 5 žemės sklypuose ar jų dalyse numatyti plotai, kuriuose tikslinga įveisti mišką ne miško žemėje.

Vykdant žemės konsolidacijos projektus dėmesys buvo kreipiamas ir vietinės reikšmės keliams. Projektuojant bei tikslinant vietinės reikšmės vidaus kelių tinklą buvo atsižvelgta į patvirtintas rajonų savivaldybių vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo schemas. Pasinaudojant esamu vietinės reikšmės kelių tinklu, suprojektuoti nauji vietinės reikšmės vidaus keliai. Nuo valstybinės reikšmės kelių buvo numatytos 9 naujos nuovažų vietos į naujai suprojektuotus žemės sklypus.

Vietinės reikšmės keliai buvo projektuojami tada, kai keliu privažiuoti reikėjo ne mažiau kaip 5 žemės sklypų naudotojams. Vietose, kur nebuvo galimybės suprojektuoti vietinės reikšmės vidaus kelių, buvo projektuojami servitutai.

Atsižvelgus į Klaipėdos, Telšių, Mažeikių, Joniškio, Panevėžio savivaldybių administracijų rašytinius prašymus buvo suformuoti net 23 valstybinės žemės sklypai viešosioms reikmėms, t. y. neveikiančioms kaimo kapinėms ir kultūros paveldo objektams.

Svarbi naujovė, atsiradusi KPP 2014 – 2020 m. programos finansavimo laikotarpiu, palyginus su ankstesniu finansavimo laikotarpiu, žemės konsolidacijos projektų teritorijose esančių viešųjų erdvių sutvarkymas ir joms aptarnauti reikalingų viešosios infrastruktūros objektų įrengimas, susijęs su žemės konsolidacijos projektų planavimo uždaviniais.

Žemės konsolidacijos projektų teritorijose, pagal patvirtintus ir patikslintus techninius darbo projektus/supaprastintus statybos projektus, viešųjų pirkimų įstatymo tvarka parinkti statybos rangovai atliko net 10-ties viešųjų erdvių teritorijų ir viešosios infrastruktūros sutvarkymo darbus (žemės paviršiaus kasimas, formavimas, lyginimas, trinkelių klojimas, tvenkinio išvalymas, kiti aplinkos tvarkymo darbai). Viešosiose erdvėse sutvarkytų ar įrengtų viešosios infrastruktūros objektų (automobilių stovėjimo aikštelių, vaikų žaidimų aikštelių, tinklinio aikštelių, pavėsinių, lauko tualetų, sporto įrenginių, suoliukų, stalų, pontoninių lieptų, šiukšliadėžių, persirengimo kabinų, laužaviečių, šašlykinių, pėsčiųjų takų, artezinio gręžinio ir kt.) skaičius siekia net 81.

Žemės konsolidacijos projektų įgyvendinimo metu buvo pasirašytos 33 notarų tvirtinamos žemės konsolidacijos sutartys, kurias patvirtino pačių projektų rengėjų, o ne organizatoriaus – VŽF pasirinkti notarai. Pasirašius notaro tvirtinamas žemės konsolidacijos sutartis, VŽF pateikė prašymus Registrų centrui LR nekilnojamojo turto registro įstatymo ir LR nekilnojamojo turto kadastro įstatymo nustatyta tvarka išregistruoti ir įregistruoti žemės sklypus, daiktines teises į juos, šių teisių suvaržymus ir juridinius faktus“.

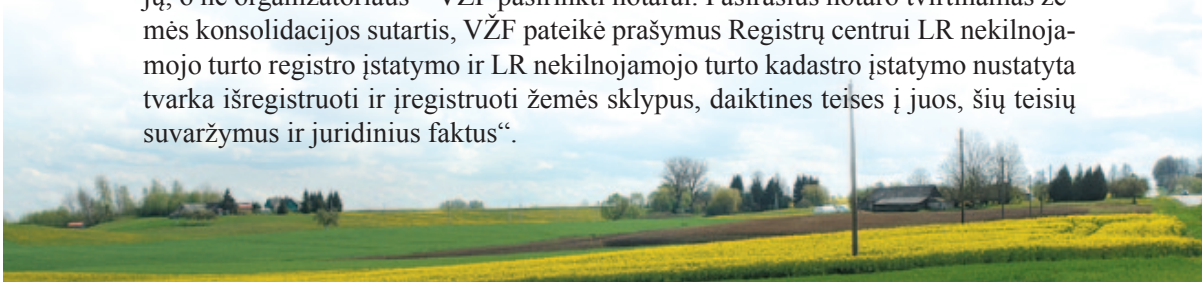

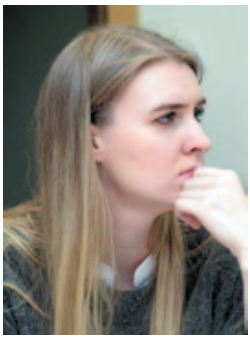

Žemės ūkio ministro patarėja Giedrė Pupšytė:

„Pagrindinis žemės konsolidacijos tikslas – sudaryti sėkmingas žemės konsolidacijos sąlygas ir numatyti priemones – užtikrinti racionalų žemės naudojimą ir infrastuktūros plėtrą, didinti ūkio konkurencingumą, saugoti aplinką, puoselėti kultūros paveldą ir kraštovaizdį, plėtoti alternatyvią veiklą. Žemės konsolidacijos projektų rengimą Lietuvoje reglamentuoja Žemės įstatymas, konsolidacijos procedūros išdėstytos Žemės konsolidacijos projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklėse (toliau – Taisyklės), kurios patvirtintos Vyriausybės 2005 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. 697.

Žemės konsolidacija yra savanoriškas procesas, todėl jo metu negalima priimti priverstinių sprendimų konsolidacijos dalyvių ar projekte nedalyvaujančių žemės sklypų savininkų atžvilgiu, nes tai pažeistų Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomą asmenų teisę į nuosavybės neliečiamumą. Esminis žemės konsolidacijos uždavinys yra suformuoti racionaliai tvarkomas žemės ūkio valdas ir pagerinti jų struktūrą, todėl pagrindinis naudos gavėjas šiuo atveju yra privačių žemės sklypų savininkai, kurių interesu žemės konsolidacija inicijuojama.

Pažymėtina, kad Lietuvos kaimo plėtros 2014 – 2020 m. programoje numatyta finansuoti su konsolidacijos tikslais susijusį viešųjų erdvių ir viešosios infrastruktūros tvarkymą. Viešųjų erdvių ir viešosios infrastruktūros sutvarkymo darbais bus pripažįstami paplūdimių, parkų, sporto aikštelių, aikščių ar kitų rekreacinio, turizmo, kultūrinio, aplinkosauginio ar panašaus pobūdžio teritorijoms priskirtų žemės sklypų sutvarkymas (žemės paviršiaus formavimas, trinkelių klojimas, apželdinimas, tvenkinio iškasimas ir kt.) bei įrengimas viešosios infrastruktūros objektų, skirtų viešosioms erdvėms aptarnauti (automobilių stovėjimo aikštelių, suoliukų, pavėsinių ir kt., išskyrus pastatus, statyba bei privažiuojamojo kelio įrengimas ar rekonstrukcija tais atvejais, jeigu keliu privažiuojama prie bendrojo naudojimo teritorijų arba ne mažiau kaip 5 žemės sklypų, priklausančių skirtingiems savininkams). Taip pat bus galimas ir natūralias žemės sklypų ribas lemiančių vietovėje esančių objektų (pvz., griovių), trukdančių formuoti taisyklingos formos, vientisus valstybinės žemės sklypus, pertvarkymas.

Atsižvelgiant į dabartines žemės konsolidacijos proceso galimybes, aktyviau dalyvauti žemės konsolidacijos projektuose yra skatinamos savivaldybės, kaimo bendruomenės, vietos veiklos grupės, miškų urėdijos ir pan., tuomet žemės konsolidacija būtų vykdoma dar efektyviau, įgyvendinant ir kitus šio proceso tikslus ir uždavinius.

Žemės ūkio ministerija, NŽT ir VŽF nuolat palaiko ryšį dėl problemų, kylančių rengiant žemės konsolidacijos projektus, ir aptaria jų sprendimo galimybes.

Paminėtina, kad 2010 m. įsigaliojo Žemės įstatymo ir Taisyklių pakeitimai dėl

žemės konsolidacijos reglamentavimo. Žemės ūkio ministerijos nuomone, 2014 – 2020 metų programiniu laikotarpiu, turint jau sukurtą teisinę sistemą ir VŽF sukaupus nemažai praktinės patirties, esminių žemės konsolidacijos projektų rengimo ir įgyvendinimo procedūrų keitimas yra nebetikslingas.

Žemės ūkio ministerija naujajame finansiniame laikotarpyje privalės įgyvendinti naujų strateginių dokumentų, tokių kaip „Europos žaliasis kursas“, „Nuo lauko iki šakutės“, „Bioįvairovės strategija“ ir kt. keliamus ambicingus iššūkius. Kaimo plėtrai lėšos po 2020 m. ženkliai mažėja, o iššūkių daugėja. Planuojant, kam skirti Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai paramą po 2020 m., žemės konsolidacija neįvardyta prioritetine veikla.

Pažymėtina, kad atskiri žemės konsolidacijos uždaviniai gali būti pasiekti ir nerengiant sudėtingų, daug finansinių ir žmoniškųjų išteklių reikalaujančių žemės konsolidacijos projektų, šiuo metu galiojantys teisės aktai numato galimybes ir kitomis priemonėmis pasiekti minėtus tikslus. Siekiant didinti žemės ūkio valdas bei sudaryti sąlygas racionalesniam žemės ūkio valdų naudojimui Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymo 5 str. 1 dalyje nustatyta, kad pirmumo teisę įsigyti privačią žemės ūkio paskirties žemę, kai nėra žemės sklypo bendraturčio, ar parduodamo žemės sklypo naudotojo, turi asmuo, nuosavybės teise turintis žemės ūkio paskirties žemės sklypą, kuris ribojasi su parduodamu žemės ūkio paskirties žemės sklypu, – jeigu jis atitinka šio įstatymo 2 str. 1 dalyje nurodytus reikalavimus.

Nedideli iki 1 ha, neracionalūs, be privažiavimo laisvi valstybinės žemės plotai, gali būti parduodami ar išnuomojami besiribojančių žemės sklypų savininkams be aukciono (Žemės įstatymas 9 str. 5 dalis ir 10 str. 4 dalis) tokiu būdu padidinat jau turimus žemės sklypus.

Pažymėtina, kad kaimo vietovėse viešąsias erdves ir viešąją infrastruktūrą sutvarkyti galima ne tik rengiant žemės konsolidacijos projektus, bet kaimo vietovėse savivaldybių administracijos, savivaldybių tarybų įsteigti juridiniai asmenys gali teikti paraiškas ir gauti paramą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014 – 2020 m. programą priemonei Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą (2017 m.). Pagal veiklos sritį „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastuktūrą“ remiamas kaimo vietovės mažos apimties viešosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas, taip pat ir mažųjų architektūros elementų (pvz. lauko suoliukai, stacionarūs dviračių stovai, medžių apsaugos, lauko vazonai ir pan.) sukūrimas ir atnaujinimas, meno kūrinių, skulptūrų, statulų, esančių tvarkomame objekte, atnaujinimas, kitų aplinkos tvarkymo elementų (tvoros, apsauginės pėsčiųjų tvorelės, stoginės, lieptai ir pan.) sukūrimas ir atnaujinimas; kitų atvirų viešųjų erdvių sutvarkymas ir (arba) sukūrimas, pritaikant jas kaimo bendruomenės poreikiams, ekonominei, socialinei, kultūrinei veiklai, laisvalaikiui ir siekiant skatinti kaimo vietovėse ekonominę plėtrą, socialinę įtrauktį ir skurdo mažinimą.“

Parengė Vanda Vasiliauskaitė

Patirtis, atkeliavusi į Lietuvą

Romualdas SURVILA

Per keletą metų, gyvendamas Londone, tarp kitų daugybės lankytinų objektų susipažinau su Londono mieste ir jo priemiesčiuose esančiais karališkųjų pilių ir kitų didikų dvarų parkais. Buvo be galo įdomu apžiūrėti botanikos sodų augalų kolekcijas, suformuotus medžių ir krūmų želdynus, gėlynus ir įvairių žolynų derinius. Vaikštant po juos pasąmonėje kirbėjo mintis, kad tai, ką matau, daugeliu atvejų man yra artima, priimtina ir kažkur jau matyta. Toptelėjo mintis ... juk tai Alfonso Kiškio kraštovaizdžio architektūros mokykla.

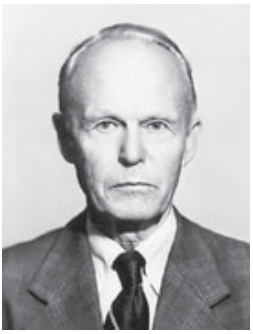

Alfonsas Kiškis (1910 – 1994)

Alfonsas Kiškis – Lietuvos kraštovaizdžio architektūros pradininkas. Galima drąsiai sakyti – išpuoselėtos profesionalios kraštovaizdžio architektūros mokyklos kūrėjas. Šiais metais minime jo 110-ąsias gimimo metines.

Alfonsas Kiškis gimė 1910 m. rugpjūčio 26 d. Žeimelyje, lietuvio ir latvės šeimoje. Per Pirmąjį pasaulinį karą šeima buvo pasitraukusi į Rusiją, o tėvui

Uždaras kiemelis Regento parke

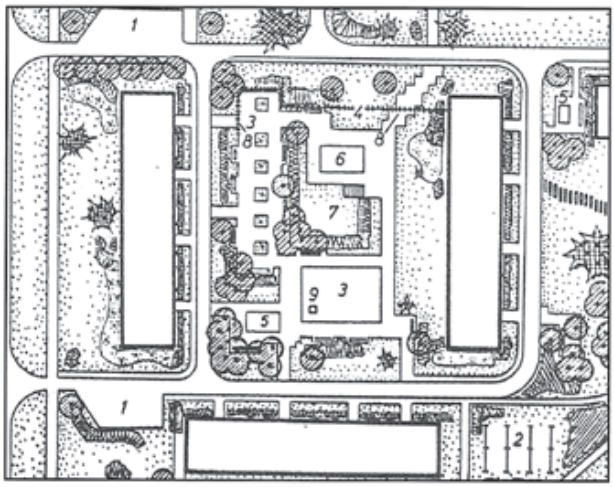

Vilniaus šiltnamių kombinato apželdinimo projektas (Autorė Rūta Kiške)

mirus, 1918 m., mama su Alfonsu ir dukra iš Saratovo grįžo į Žeimelį, kur buvo jų šeimos namas (beje, išlikęs iki šiol, išlikę ir senelio nuosavybės dokumentai). Vėliau mama Alfonsą išsiuntė Latvijon, į Bauskę, kur gyveno jos sesuo mokytoja. A. Kiškis mokėsi Bauskės gimnazijoje, sodininkystės mokykloje, 1936 m. baigė Latvijos universiteto agronomijos fakultetą. Buvo aktyvus tautiškos Lydumų draugijos narys. Valstybės siuntimu 1938 m. tobulinosi Anglijoje, Bristolio universitete. Greta pagrindinių studijų daug dėmesio skyrė kraštovaizdžio architektūrai. Grįžęs dirbo Latvijos žemės ūkio ministerijos Sodininkystės skyriuje. Po karo nuo 1956 m. dirbo Purės žemės ūkio bandymų stotyje, nuo 1961 m. – Latvijos komunalinio ūkio projektavimo instituto Jūrmalos skyriuje.

Kiškis Lietuvos žemėtvarkininkams ir kraštovaizdžio specialistams buvo pažįstamas iš įvairių konferencijų ir straipsnių, buvo žinomi pagal jo projektus įrengti želdynai. Persikelti dirbti į Lietuvą Alfonsą ir Rūtą Kiškius pakvietė Lietuvos žemės ūkio ministro pavaduotojas J. Baltušis.

1967 m. vasario mėnesį Kiškiai persikėlė gyventi į Vilnių. Į darbą (įkurti želdynų projektavimo grupę) priėmė Respublikinis žemėtvarkos projektavimo institutas (toliau – Žemėtvarkos institutas). Kaip papasakojo šioje grupėje dirbusi Rūta Kiške: „Į darbą buvo priimami visi norintys, deja, kartais ne labai daug ką išmanantys apie želdynus ir jų projektavimą. Grupėje galima buvo sutikti agronomą, žemėtvarkininką, miškininką, geografą, melioratorių, architektą ir kitus inžinierius“. Prasidėjo nuolatinis darbuotojų mokymas.

Į objektą A. Kiškis važiuodavo kartu su būsimo projekto autoriumi, sužinodavo ūkio vadovo norus, išnagrinėdavo vietovę ir stengėsi surasti bendrą projektavimo koncepciją. Nepatyrusiam projektuotojui sunkiausia savo idėjas išdėstyti brėžinyje. Ir čia A. Kiškis padėdavo. Sunkumų kartais sudarydavo dendrologinio ir gėlynų plano parengimas. Augalus reikėjo gerai pažinti, žinoti jų komponavimo taisykles. A. Kiškis nešykštėjo savo pagalbos ir patarimų, bet buvo griežtas ir reiklus. Buvo sudaromos projekto įgyvendinimo sąmatos.

Aukštų daugiamečių gėlių gėlynas, pridengiantis neišvaizdžias vietas

Prigijo gera praktika – padėti užsakovams įgyvendinti projektą. Padėdavo nužymėti projekto elementus, augalų sodinimo vietas. Dažnai užsakovams padėdavo įsigyti augalų ir juos kartu pasodindavo. A. Kiškis sakydavo, kad darbas bus padarytas gerai, jeigu dirbsi truputi geriau, negu iš tavęs reikalaujama. 1975 m. sausio 1 d. A. Kiškis išėjo į pensiją.

Laikui bėgant Želdynų projektavimo grupė Žemėtvarkos institute išaugo į Kraštotvarkos ir teritorijų planavimo skyrių. Plėtėsi darbų skalė. Buvo rengiami kaimiškųjų vietovių žemės ūkio įmonių kompleksinio želdinimo, visuomeninių ir gamybinių centrų aplinkos tvarkymo projektai bei mažųjų architektūros formų projektai. Šiems projektams rengti buvo paruoštos metodikos ir techniniai reikalavimai. Profesinis pasirengimas skyriaus darbuotojams leido atlikti įdomius Lietuvos dvarų sodybų ir parkų inventorizavimo darbus ir įvairius teritorijų planavimo projektus.

Bepigu Didžiajai Britanijai, turtingai šaliai, turėjusiai daugybę kolonijų, sukaupusiai daug turtų, nepatyrusiai okupacijų, sugriovimų. Galėjo ramiai plėtoti mokslą, kurti grožį, suprojektuoti ir įgyvendinti nuostabius kraštovaizdžio architektūros pavyzdžius. Kitaip su Lietuva. Per ją nuolatos ritosi karai, okupacijos, griovimai, gaisrai, „senojo pasaulio“ sunaikinimas ir naujojo nesukūrimas.

Šiame straipsnyje pateiksiu vieną A. Kiškio kraštovaizdžio architektūros mokyklos dalį – gėlynų projektavimą. Tai buvo nauja ir labai skirtinga nuo mūsų seselių ir močiučių darželių. Nematėme jau sunaikintų mūsų senųjų dvarų gėlynų. Pateiksiu dviejų Londono parkų gėlynų pavyzdžius: Regento ir Gladstono parkų.

Regento parkas (Regent’s Park) viena iš gražiausių žaliųjų erdvių Londono centre. Šis parkas pradėtas planuoti 1812 m., tačiau pirmieji lankytojai ofi-

cialiai įleisti tik 1838 m. Kraštovaizdžio architektas Džonas Nešas čia norėjo pastatyti 40 prabangių vilų. Architekto sumanymas buvo vilas pastatyti taip, kad iš vieno pastato nesimatytų kito. Princui regentui, 1820 m. tapusiam karaliumi Jurgiu IV, skirtas namas taip ir nebuvo pastatytas. Viduramžiais šis parkas buvo vadinamas Marylebone parku ir čia driekėsi karališkieji medžioklės plotai.

Regento parkas, 1846 m.

Kiškis daugiausia dėmesio skirdavo daugiamečiams gėlynams. Jų priežiūra pigesnė. Pagal grupėmis auginamų augalų kiekį, jų įvairovę ir komponavimą, atsižvelgiant į aukštį, žiedų ir lapų spalvą, žydėjimo laiką, jos gali būti paprastos ir mišrios. Paprastos grupės yra iš vienos rūšies gėlių, kurios sudaro ryškią vienspalvę dėmę,

Gėlynai Plačiojoje alėjoje (Broad Walk)

Viržių ir kitų augalų gėlynas

ypač kai žydi. Taip galima sukurti pavasarį, vasarą ar rudenį žydinčią gėlių grupę. Kol jos nežydi ir kai jau peržydi, puošnūs yra lapai, tiksliau, jų spalva ir kero forma. Parinkus skirtingu laiku žydinčius tos pačios rūšies veislių augalus pailginamas gėlyno žydėjimo laikas, be to, jis nebus vienspalvis. Lietuvoje tokio turtingo, kaip Jungtinėje Karalystėje augalų pasirinkimo neturėjome. O ir klimatas Lietuvoje atšiauresnis. Lietuvos knygynuose knygų apie kraštovaizdžio literatūrą nebuvo. Nebuvo iš kur pasisemti žinių apie augalus. A. Kiškis atsinešęs savo angliškas, vokiškas ir kitomis kalbomis knygas rodė, aiškino, kur kas tinka.

Labai puošnūs vienmečių gėlių gėlynai. Regento parke gali pamatyti įvairiausius derinius. Labai gaila turistų, kurie per trumpą laiką apibėga tik mažą dalį Regento parko. Dažniausiai nuošalyje lieka nuostabus viržių gėlynas, esantis vakariniame parko pakraštyje, tarp dviejų takų, vedančių link kanalo (Grand Union Canal).

Gladstono parko gėlynai

Gražus nedidėlis gėlynas yra Šiaurės Vakarų Londono Gladstono parke (Gladstone Park). Dollis kalvose (Dollis Hill) 35 ha plote esantis parkas pavadintas XIX a. pabaigoje buvusio premjero, šio parko savininko (William Evart Gladstone) vardu. Šiose kalvose yra karo metu buvęs atsarginis W.Čerčilio bunkeris ir pastatas, kuriame buvo šifruojami vokiečių šifravimo mašinos Enigma pranešimai.

Gladstono parko gėlynas aptvertas tvora, į jį patenkama pro vartelius. Plotas nedidelis, tačiau trykšta gėlių įvairove. Verta apsilankyti. O ir pats parkas – gamtos oazė Londono pastatų apsuptyje. Šiame ir kituose parkuose pagrindų pagrindas – vejos. Ne veltui A. Kiškis atkakliai su grėbliu rankoje mokė želdintojus kaip įrengti vejas. Tik kokybiškoje vejoje atsiskleidžia kad ir mažiau patrauklių augalų grožis. Anglai nepergyvena, jeigu jų daugiamečiuose gėlynuose pasirodo viena ar kita piktžolė. Gražioje vejoje ir ji graži.

Kas yra Londono ir kituose Jungtinės Karalystės botanikos soduose, neįmanoma išvardinti. Sunku patikėti, bet Kembridžo botanikos sode yra gėlynas, suprojektuotas akliesiems. Jame daug kvapių gėlių, daug gėlių su išraiškingais lapais ir žiedais. Labai širdį paglosto šio botanikos sodo eksponatas – lietuviškas beržas (Lithuanian Birch).

Nuotraukos Romualdo Survilos

Melioracijos darbai Kaišiadorių rajone

Laimonas IVAŠKEVIČIUS
Kaišiadorių r. sav. administracijos Žemės ūkio ir aplinkosaugos sk. vyriausiasis specialistas

Kaišiadorių rajone melioracijos darbai (iš esmės valstybės lėšomis) buvo vykdomi panašiu laikmečiu kaip ir visoje Lietuvoje 1960 – 1990 m. Šiuo metu Kaišiadorių r. yra 44 844,3 ha nusausintos žemės, iš jos 38 124,4 ha nusausinta drenažu.

Valstybės žemės fondo 2020 m. duomenimis, Kaišiadorių r. melioruotos žemės ir melioracijos statinių registre pagal visas nuosavybės formas yra: 4 099,62 km uždaro sausinimo tinklo rinktuvų, 19 666,514 km sausintuvų (nusidėvėjimas 65,32 proc.); 893,15 km sureguliuotų upelių ir magistralinių griovių (nusidėvėjimas 85,46 proc.); 1012 pralaidų (nusidėvėjimas 76,26 proc.); 6 tiltai (nusidėvėjimas 67,18 proc.); 21 kitos paskirties hidrotechnikos statinys (nusidėvėjimas 77,51 proc); 5 sausinimo siurblinės, kurių sausinamas plotas 630 ha (nusidėvėjimas 45,35 proc.).

Šiuo metu Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio ir aplinkosaugos skyriuje dirba du melioracijos specialistai – Veronika Jacevičienė ir Laimonas Ivaškevičius. Abu specialistai mokėsi LŽŪU Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultete ir įgijo aplinkos inžinerijos bakalauro laipsnius. Veronika 2015 m. Aleksandro Stulginskio universitete įgijo hidrotechninės statybos inžinerijos magistro laipsnį, o Laimonas šias studijas planuoja baigti 2021 m. Kaišiadorių r. sav. administracijos Žemės ūkio ir aplinkosaugos skyriui vadovauja didelės patirties žemės ūkyje turintis Linas

GPS imtuvas – aplinkos inžinieriaus Laimono Ivaškevičiaus rankose

Sutvarkyti grioviai Kaišiadorių rajono laukuose

Lazauskas. Tarpusavyje dalykiškai bendraudami ir suprasdami vienas kitą, bendromis pastangomis stengiamės palaikyti glaudų ryšį tarp valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ir žemės naudotojų interesų.

Vadovaujantis žemės ūkio ministro 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3D-732 „Dėl 2020 m. skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų Žemės ūkio ministerijai priskirtoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti paskirstymo tarp savivaldybių sąrašo patvirtinimo“ Kaišiadorių rajonui skirta 196 tūkst. Eur, iš kurių 52 tūkst. Eur skirti sausinimo siurblinių priežiūrai. Šiomis valstybės biudžeto lėšomis bus suremontuota apie 12 km griovių, o iki 20 proc. lėšų bus skirta avariniams drenažo gedimams šalinti. Apmaudu, kad atlikdami einamuosius remontus mes nepakeliame įrenginių balansinės vertės, o nusidėvėjimas vis didėja. Nors grioviai po tokio remonto pasikeičia neatpažįstamai.

Kaišiadorių r. sav. administracija 2018 m. lapkričio 14 d. su Žemės fondu pasirašė Valstybei nuosavybės teise priklausančios dėl liūčių pažeistos melioracijos infrastruktūros dalies atkūrimo finansavimo sutartį. Pagal ją Kaišiadorių rajonas sulaukė 248 810 Eur Europos Sąjungos Solidarumo fondo lėšų. 2020 m. vasario 14 d. buvo pasirašytas papildomas susitarimas ir gauta dar 7 637,41 Eur. Bendra finansavimo iki 2020 m. kovo 31 d. sutarties vertė 256 380 Eur. Nors darbų įvykdymo terminai buvo sezoniškai nepalankūs ir nuo sutarties pasirašymo truko apie 18 mėn., Kaišiadorių r. tai buvo labai lauktos investicijos. Už 76 370 Eur buvo rekonstruotos sausinimo sistemos 86,53 ha plote: paklota 2,847 km drenažo linijų, įrengta 20 kontrolinių šulinių, 2 vandens nuleistuvai ir 1 žiotys. Kita dalis lėšų buvo panaudota griovių remontui: suremontuota 19,220 km griovių, kuriuose pagerinta 21 pralaidos būklė, atkurtos 197 drenažo žiotys.

Melioracijos statinių būklei pagerinti ieškoma ir kitų lėšų šaltinių. Savivaldybės administracija, pirmą kartą Lietuvos kaimo plėtros programos rėmimo laikotarpiu, 2019 m. liepos mėnesį teikė paraišką paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014 – 2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklą „Parama žemės ūkio vandentvarkai“. Šiuo metu rengiami dokumentai finansavimo sutarčiai pasirašyti. Investicinio projekto metu planuojama rekonstruoti apie 28 km griovių, 1 tiltą. Bendra projekto vertė 369 942 Eur, iš šios sumos 295 953 Eur numatyta Europos Sąjungos parama. Palaikomi

administracijos, turime galimybę teikti antrą paraišką šių metų paraiškų priėmimo laikotarpiu, todėl ketiname maksimaliai išnaudoti šią galimybę ir rengiame dokumentus.

Treti metai iš eilės Kaišiadorių r. sav. administracijos direktoriaus patvirtinta tvarka skiriame žemės naudotojams kompensacijas už atliktus drenažo remonto darbus. Žemės naudotojai, iš anksto suderinę planuojamus remonto darbus su Žemės ūkio ir aplinkosaugos skyriumi, turi galimybę samdytis įmones, atestuotas dirbti melioracijos srityje, o vėliau už atliktus darbus sumokėję rangovui gali kreiptis į Savivaldybę, kad patirtos išlaidos būtų iš dalies kompensuotos. Savivaldybės parama vienam ūkio subjektui gali siekti iki 70 proc. išlaidų (be PVM). 2018 m. paramos kreipėsi 23 žemės naudotojai, 2019 m. sulaukėme 11 tokių prašymų. Šiais metais tikimės ne mažesnio ūkininkų ir kitų subjektų aktyvumo, nes tai tikrai nemaža paskata gražinti savo laukus. Visą tokių darbų eigą nuolat stebime ir prižiūrime patys, todėl stengiamės dalyvauti rengiamuose kvalifikacijos kėlimo seminaruose, įgautas žinias pritaikyti kasdieniniame darbe.

Kaišiadorių rajono žemės ūkio ir aplinkosaugos skyriaus vedėjas Linas Lazauskas (iš dešinės), melioracijos specialistai Veronika Jacevičienė ir Laimonas Ivaškevičius

Mūsų rajone dirba ne viena melioracijos srityje atestuota įmonė, vien 2019 m. projektavimo, rangos darbus atliko UAB „Žiežmarių hidrotechnika“, IĮ „Hidroplius“, Remigijaus Bliujaus projektavimo įmonė, UAB „Mansta“, UAB „Transvada“, UAB „Hidromeda“, Albino Miknevičiaus įmonė. Techninę priežiūrą vykdė UAB „Statybos ekspertų biuras“.

Stengdamiesi taikyti šiuolaikiškas pažangias technologijas, prieš keletą metų įsigijome GPS imtuvą Geomax Zenith 25, kurį pritaikome ne tik preliminariems darbams apskaičiuoti, bet ir dirbtinių nepratekančių paviršinių vandens telkinių matavimams, kontrolinių geodezinių nuotraukų patikrai, vandens lygių matavimui, melioracijos sistemų paieškai. Taip pat plačiai naudojame Geoportal ir ŽIS mobiliąsias programėles, kurias rekomenduojame ir gyventojams. Darbų žiniaraščiams sudarinėti naudojame Sistelos siūlomus produktus, o melioracijos tinklus, topografines nuotraukas ar projektus tikriname arba koreguojame ArcGis Desktop programa.

Nusausintos žemės ir melioracijos statinių fondo kaita šalyje

Antanas GUDAITIS
Valstybės įmonės Valstybės žemės fondo
Melioracijos skyriaus vadovas

Hidrotechnikos inžinierius, aktyvus Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos narys nuo 1989-ųjų Sąjungos atkūrimo metų, gegužės 22 d. sutinka garbingą 70 m. jubiliejų.

Antanas gimė 1950 m. Kelmės r. Burniškių kaime. 1974 m. LŽŪA įgijo inžinieriaus hidrotechniko diplomą. 1974 - 1978 m. Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos mokslinio tyrimo instituto mokslinis bendradarbis, 1978 - 1982 m. ŽŪM Melioracijos grupės inžinierius, 1982 - 1985 m. Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos Respublikinės vandens ūkio inspekcijos Kontrolės skyriaus viršininkas, 1985 - 1995 m. Respublikinio melioracijos technologinių darbų tresto Respublikinio inžinerinio centro „Melioservisas“ skyriaus viršininkas, direktoriaus pavaduotojas, 1995 - 2003 m. UAB „Valstybinė projektų ir sąmatų ekspertizė“ vyriausiasis hidrotechnikas, nuo 2003 m. VĮ Valstybės žemės fondo Melioracijos skyriaus vadovas.

Antanas pagrindinio šalies turto – žemės melioravimo patriotas. Negailėdamas nei jėgų, nei laiko nuolat dalyvauja tobulinant žemės melioravimo įstatyminius dokumentus, nuolatinis melioracijos konferencijų ir seminarų dalyvis, straipsnių autorius. Sukaupti melioruotos žemės ir melioracijos statinių skaitmeniniai duomenų rinkiniai – tai Antano suburtų bendradarbių vaisius. Jeigu ne šis melioracijos skyrius, melioracijos duomenys nebūtų išsaugoti.

VŽF kolektyvas, skyriaus bendradarbiai, buvę kolegos ir Inžinierių Sąjunga nuoširdžiai sveikina Antaną su Jubiliejumi, linki energijos, geros sveikatos ir gražių ateities dienų.

Redakcija

Užmirkusi žemė sudaro apie 52 proc. viso valstybės žemės ploto. Tokią žemę naudoti žemės ūkio gamybai ar infrastruktūros objektų statybai galima tik nusausinus. Žemės sausinimas yra neatskiriama žemdirbystės dalis. Sausinimo metodai tobulėjo kartu su žemdirbystės kultūra. Pirmieji centralizuoti sausinimo darbai Lietuvos teritorijoje prasidėjo carinės Rusijos valdymo laikotarpiu panaikinus baudžiavą. Vakarų ekspedicija, vadovaujama iš Lietuvos kilusio generolo J. Ži-

linskio, atvirais grioviais sausino natūralias pievas ir miškus. Iki 1915 m. buvo iškasta 510 km kanalų, nusausinta 17 650 ha šlapių žemių.

Melioracijos darbai Lietuvoje suintensyvėjo po nepriklausomybės paskelbimo. Per gana trumpą laikotarpį prie tuometinės Žemės ūkio ministerijos Žemės tvarkymo departamento buvo įsteigtas Melioracijos skyrius, priimta melioracijos kadrų rengimo programa, parengti žemės kultūrinimo ir melioravimo darbų normatyviniai ir teisiniai dokumentai. Jau 1921 m. priimtas pirmasis melioracijos įstatymas – „Žemės nusausinimo reikalams tvarkyti įstatymas“. Šiuo įstatymu kardinaliai išspręstas priverstinių sausinimo darbų klausimas. Buvo įteisinta galimybė vykdant sausinimo darbus per svetimą žemę iškasti kanalą vandeniui nuleisti, jeigu sausino darbai gerina kaimyninių sklypų būklę. Žemės savininkai privalėjo prisidėti prie išlaidų padengimo proporcingai teikiamai naudai. Šiuo tarpukario laikotarpiu daugiausia dėmesio ir lėšų buvo skiriama upelių sureguliavimui ir nuleidžiamųjų kanalų kasimui. Tuometiniai žemės politikai suprato, kad detalus žemės sausinimas įmanomas tik turint tinkamą vandens imtuvų tinklą. 1920 - 1939 m. ekstensyviai (nuleidžiamaisiais kanalais) buvo nusausinta apie 457 748 ha užmirkusių žemių, tarp jų drenažu – 11 813 ha.

Tarpukariu sukauptas patyrimas ir parengti specialistai sudarė prielaidas tęsti ir intensyvinti žemės melioravimo darbus sovietiniu laikotarpiu.

Tarpukariu ir pirmaisiais pokario metais vykdytą ekstensyvų sausinimą paviršiniu nuleidžiamųjų kanalų ir sureguliuotų upelių būdu nuo 1952 m. keitė spartesni drenažo įrengimo darbai. Kasmet daugėjo ne tik sausinamosios melioracijos darbų, bet ir pernelyg rūgščių dirvų kalkinimo, kitų žemės kultūrinimo darbų, įrengiant kultūrines pievas ir ganyklas, žuvininkystės tvenkinius, tiesiant ūkinius kelius. Buvo stiprinama gamybinė technikos bazė, rengiami melioracijos specialistai, vykdomi moksliniai tyrimai, kuriama melioracijos statybai aprūpinti reikalinga pramonė. Šie valstybės lėšomis vykdyti kompleksiniai žemės melioravimo darbai ilgam sustiprino žemės ūkio gamybinį potencialą, padidino dirbamos žemės plotus bei jos našumą ir sukūrė tam tikrą agrarinę-melioracinę infrastruktūrą.

Šiuo metu melioruotoje žemėje užauginama apie 90 procentų žemės ūkio produkcijos. Vidutinė metinė Valstybėje pagamintos žemės ūkio produkcijos vertė yra apie 2,2 milijardų eurų. Kartu su perdirbamosios žemės ūkio pramonės įmonėmis sukuriama apie 8 procentus šalies BVP. Reikia atkreipti dėmesį ir į tai, kad žemės ūkyje sukurta pieno, mėsos, grūdų žaliava virsta paklausia pasaulyje maisto produkcija, kurios galima įsigyti beveik visose pasaulio šalyse. Žemės ūkis Lietuvoje yra strateginė ūkio šaka, kuri savo produkcija sėkmingai konkuruoja globalioje rinkoje. Tačiau nereikia užmiršti, kad pagrindinė žemės ūkio gamyba vyksta melioruotoje žemėje ir jos efektyvumą lemia sureguliuotas dirvos vandens režimas – drenažas. Atkuriamoji melioracijos infrastruktūros vertė gali siekti 20 milijardų eurų. Tai didelis turtas, kurio tausojimo ir gerinimo prasmės dar nesupranta nei valdžios struktūros, nei dalis žemės savininkų.

Melioracijos darbų koordinavimas ir melioruotų žemių suminė apskaita iki I pasaulinio karo buvo vykdoma prie gubernijų administracijos įsteigtose hidrotechninėse įstaigose. Be Vilniaus ir Klaipėdos krašto, Lietuvos teritorijoje buvo nusausinta apie 17 650 ha žemės. I pasaulinio karo laikotarpiu melioracijos darbai Lietuvos teritorijoje nebuvo vykdomi. Susikūrus Lietuvos valstybei, Žemės ūkio ministerijoje jau 1920 m. buvo įsteigtas Melioracijos skyrius, kuris nuo 1938 m. reorganizuotas į Melioracijos departamentą. Jis iki 1941 m. buvo melioravimo darbų administravimo ir vykdymo bei norminės ir teisinės bazės centras. Žemės sausinimo darbai buvo apskaitomi apskričių lygmeniu, išskiriant stambesnius objektus. Nuo 1941 m., pasikeitus socialinei santvarkai, melioracijos darbai iš esmės sustojo ir buvo atnaujinti 1946 m. Kėdainių ir Raseinių rajonuose. Melioracijos darbų techninę politiką iki 1963 m. vykdė tuometinio Žemės ūkio komisariato Melioracijos valdyba. Nuo 1963 m. įsteigtas Respublikinis melioracijos trestas, kuriam buvo pavesta organizuoti melioracijos darbus ir vadovauti jų techniniam aprūpinimui. Melioracijos valdyba 1964 m. buvo reorganizuota į Valstybinį melioracijos ir vandens resursų naudojimo ir apsaugos komitetą, kurio pagrindu 1965 m. buvo įsteigta Melioracijos ir vandens ūkio ministerija. Prie ministerijos įsteigtas skaičiavimo centras turėjo aprūpinti ministeriją ir pavaldžias įmones bei organizacijas operatyvia informacija apie žemės melioravimo, dirvų kalkinimo, kultūrinių pievų ir ganyklų, žuvininkystės tvenkinių įrengimo, ūkinių kelių tiesimo, kitos paskirties tvenkinių įrengimo darbus, gamybinių pajėgumų ir techninių išteklių panaudojimą bei planavimą, tiksliau ir įvairiais pjūviais vykdyti melioruotos žemės melioracijos statinių apskaitą. Apskaitos pirminė grandis buvo rajoninės sausinimo sistemų valdybos (SSV), kurios 1979 m. buvo pervadintos į melioracijos eksploatavimo valdybas (MEV). Apskaita buvo atliekama žemės naudotojo (kolūkio, tarybinio ūkio, valstybinio ūkio) žemėnaudos M1:10000 planuose. Pagrindiniai duomenys atkeliaudavo iš melioracijos objekto priėmimo eksploatuoti akto. Būsimi ateinančių metų sausio 1 d. duomenys buvo apdorojami skaičiavimo centre ir

skelbiami Melioracijos ministerijos specialiame informacijos leidinyje. Turimas gamybinis pajėgumas ir žmogiškieji ištekliai leido MEV ne tik eksploatuoti melioracijos sistemas, bet ir rengti žemės kultūrinimo darbų, melioracijos sistemų remonto projektus, stebėti melioruotos žemės ir melioracijos statinių būklę, tvarkyti vienkiemių nukėlimo dokumentaciją.

1985 - 1986 m. buvo atlikta vienkartinė nusausintos ir drėkinamos žemės inventorizacija, kartu patikslinant šlapios žemės plotą. Inventorizacijos metu užfiksuota, kad 225,6 tūkst. ha drenažo sistemų būklė patenkinama, o 43,9 tūkst. ha – bloga. 1987 m. iš melioruotos žemės ir melioracijos statinių fondo buvo išbraukta 95,6 tūkst. ha melioruotos žemės.

1988 m. Melioracijos ministeriją reorganizavus į ūkiskaitinį mokslinį gamybinį susivienijimą, sutriko melioracijos įmonių, taip pat ir MEV veikla. Melioracijos darbų planavimo, projektavimo ir statybos priežiūros, eksploatacijos ir melioruotos žemės bei melioracijos statinių apskaitos funkcijas perėmė Žemės ūkio ministerija. Rajoninėje grandyje prie Žemės ūkio valdybų įkurtos melioracijos tarnybos. Joms buvo pavesta vykdyti valstybės melioracijos statybos užsakovo funkcijas, priimti į savo balansą melioracijos statinius, stebėti melioruotos žemės ir melioracijos statinių būklę bei vykdyti melioracijos statinių apskaitą. Įsteigus apskričių viršininkų administracijas, vyriausybės nutarimu šios tarnybos perėjo į apskričių viršininkų pavaldumą. 2002 m. valstybei nuosavybės teise priklausantis melioracinis turtas patikėjimo teise buvo perduotas rajonų savivaldybių administracijoms. Iki 1993 m. visi melioracijos statiniai buvo valstybės nuosavybė. Įsigaliojus naujos redakcijos Melioracijos įstatymui, atsirado dvi melioracijos statinių nuosavybės formos: valstybinė ir privati. Dalis melioracijos statinių, kaip žemės sklypų priklausiniai, jų neinventorizuojant ir teisiškai neregistruojant, tapo žemės savininkų nuosavybe. Vadovaujantis tuometinio buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis ir Žemės ūkio ministerijos nurodymu iš valstybei priklausančių melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos buvo išbraukta dalis melioracijos turto, kurio balansinė vertė 1 184,4 mln. eurų. Nuo 2005 m. sausio 1 d. melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų bazėje informacija kaupiama keturiais nuosavybės pjūviais: melioracijos turto pagal visas nuosavybės formas, valstybinės dalies, savivaldybių bei melioracijos asociacijų nuosavybes. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaita tapo sudėtine žemės informacinės sistemos (ŽIS) dalimi. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos objektas yra Lietuvos Respublikos valstybinė ir privati melioruota žemė ir joje esantys melioracijos statiniai. Apskaita tvarkoma pagal kadastro vietoves, jose išskiriant vienetais tiltus, siurblines, tvenkinių hidrotechnikos statinius, kitas melioracinis turtas apskaitomas kaip kadastro vietovės melioracijos infrastruktūros turtas. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos pirminiai duomenys – kadastro vietovių melioruotos žemės pasų duomenys apie nusausintą plotą, melioracijos statinių kiekį, jų įsigijimo

vertę, nusidėvėjimą, melioruotų plotų kartografinė medžiaga (spausdintiniai melioracijos projektai M 1:2000, taip pat nuskenuoti ir su LKS–94 koordinačių sistema susieti melioracijos projektai M 1:2000 (toliau – skaitmeniniai planai), melioruotos žemės ir melioracijos statinių erdvinių duomenų rinkiniai Mel_DR 2LT ir kadastro vietovių melioruotos žemės planai M 1:10 000 su melioracijos projektų ribomis, melioracinės būklės ir užmirkimo duomenimis.

Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų pagrindinis šaltinis – melioracijos projektas ir jo projektinė planinė medžiaga – techninio darbo projekto planas M 1:2000. Melioracijos projektavimo įstaigoje ir jos padaliniuose prieš prasidedant privatizacijai buvo sukauptas 50 000 projektų archyvas. Matydami, kad greitu laiku melioracijos sistemų projektavimas bus decentralizuotas ir sukauptas archyvas greičiausiai bus sunaikintas, atskirų melioracijos specialistų ir Žemės ūkio universiteto mokslininkų Žemės ūkio ministerijai buvo pasiūlyta organizuoti melioracijos archyvinės medžiagos skaitmenizavimo darbus. Pirmasis toks darbas buvo atliktas jau 1999 metais. Buvo sudarytos sąlygos projektavimo organizacijoms iš valstybės biudžeto lėšų įsigyti reikalingą kompiuterinę, techninę ir programinę įrangą bei vykdyti skaitmeninimo darbus. Skenuota melioracijos planinė medžiaga vėliau buvo susiejama su LKS-94 koordinačių sistema. Patobulėjus geografinių informacinių sistemų programinei įrangai bei melioracijos specialistams išmokus ja naudotis, šiuo metu baigiamas trečias melioracijos archyvinės medžiagos skaitmeninimo etapas – vektorizuojama turima skaitmenizuota medžiaga, sukuriant duomenų rinkinį Mel_DR 2LT.

Vektorizavimo praktika rodo, kad apskaitoje kaupiamus duomenis reiktų tikslinti pagal skaitmeninius Mel_DR 2LT bazės duomenis. Kaip parodė 2006 - 2007 m. melioruotos žemės ir melioracijos statinių būklės inventorizavimo duomenys, natūroje pagal apskaitos duomenis trūksta 10 proc. melioruotos žemės. Tikrieji ir tikslieji duomenys kaupiami MelGIS duomenų bazėje. Net ir šiandien, kai atliekama vykdomų rekonstravimo darbų projektų kontrolė, kai senieji projektai yra nuskenuoti ir susieti su LKS-94 koordinačių sistema, patikslinti melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenis be Mel_DR 2LT duomenų bazės – neįmanoma. Patikslinti galima tik tų rajonų savivaldybių duomenis, kurių visas plotas yra vektorizuotas kartu su sausintuvais. Kaip rodo projektų vektorizavimo praktika, rajonai, kurie, turėdami mini duomenų rinkinį, papildo jį iki maksimumo, t. y. vektorizuoja sausintuvus, duomenų bazė pasipildo ir pasitikslina vidutiniškai 5 proc. Taip yra dėl žmogiškojo veiksnio – klaidos galimybės. Nebraižant sausintuvų dažnai dalis rinktuvų yra praleidžiami ar pažymimi netinkamo ilgio. Braižant sausintuvus rinktuvai patikslinami, taip pat patikslėja plotai bei jų ribos. Keliamas tikslas, kad melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaita ir Mel_DR 2LT duomenų bazė būtų neatsiejamos viena nuo kitos. Iš esmės galėtų būti apskaitoma pagal tai, kas yra Mel_DR 2LT

duomenų bazėje. Tam papildomai reiktų į bazę įtraukti išpildomąsias projektų nuotraukas. Vienintelis didelis netikslumas gali atsirasti dėl tų melioracijos projektų, kurių jokia planinė medžiaga nėra išlikusi. Greičiausiai tokių projektų tik plotai būtų įtraukiami į MelGIS duomenų bazę, tačiau apskaitoje apie juos jokių duomenų nebūtų. Atsiradus papildomai, ar naujai įvykdžius melioracijos projekto rekonstrukciją, abi bazės lygiagrečiai būtų papildytos. Išbraukus statinius iš apskaitos, apie juos duomenys būtų pašalinami ir iš Mel_DR 2LT bazės. Ateityje bazes būtų galima susieti iki tokio lygmens, kad Mel_DR 2LT bazėje, paspaudus ant bet kokio objekto, pagal apskaitos duomenis apie jį sužinotume visą įmanomą informaciją: vertę, nusidėvėjimą, savininką, statybos metus ir kt.

Informacinis leidinys

Norint efektyviai valdyti melioracijos sistemas reikia turėti ir nuolat atnaujinti informaciją apie šiuos statinius ir įrenginius. Turima analoginė techninė melioracijos dokumentacija sensta. Įvairių reorganizacijų metu dingsta, o ateityje gali visai sunykti, nors jai parengti buvo įdėtos didelės lėšos. Todėl melioracijos turto apskaitai, informacijai kaupti bei papildyti, taip pat operatyviai analizei atlikti sukurta ir nuolatos pildoma MelGIS duomenų bazė. Taip pat keičiasi ir tobulėja programinė įranga, kuria naudojantis kuriamos GIS duomenų bazės, todėl specialistams, atliekantiems šį darbą, nuolat reikia tobulėti. Melioracijos projektų skaitmenizavimas yra ilgas ir sudėtingas procesas, reikalaujantis didelio kiekio duomenų apdorojimo bei kompleksinio vertinimo. Apskaitos ir MelGIS duomenų bazių suvienodinimas turėtų būti bendras atliekančių apskaitą, vektorizuojančių melioracijos planus ir savivaldybės specialistų darbas. Savivaldybės yra pirminių duomenų sudarytojos ir teikėjos, nuo kurių priklauso tinkama melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaita.

Pakeitimai melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitoje daromi remiantis melioracijos statinių pripažinimo tinkamais naudoti aktais, nurašymo aktais, o perdavus melioracijos statinius Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka fiziniams ar juridiniams asmenims – jų perdavimo-priėmimo aktais. Duomenys apie melioruotos žemės ploto pasikeitimus derinami su Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniais skyriais. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos pirminius duomenis formuoja ir saugo institucijos, patikėjimo teise valdančios ir naudojančios valstybei nuosavybės

Pagrindiniai duomenys apie melioruotą žemę ir melioracijos statinius nuo 1994 01 01 iki 2020 01 01

Pavadinimas	Matavimo vnt.	Kiekis metais		Pokytis	
		2020 01 01	1994 01 01	Vnt.	%
MELIORUOTA ŽEMĖ					
Bendras sausinamos žemės plotas	tūkst. ha	2978,11	3041,20	-63,09	-2,1
iš jo sausinamas drenažu	tūkst. ha	2575,44	2616,39	-40,95	-1,6
Iš bendro sausinamos žemės ploto sausinama žemės ūkio naudmenų	tūkst. ha	2495,81	2597,39	-101,58	-3,9
Iš bendro sausinamos žemės ploto sausinama mechaniškai keliant vandenį	tūkst. ha	51,08	49,13	1,95	4,0
MELIORACIJOS STATINIAI					
Grioviai	km	62733,744	62994,9	-261,156	-0,4
iš jų:					
magistraliniai ir kiti vandens nuleidimo grioviai	km	52389,012	53036,1	-647,088	-1,2
apsauginiai grioviai	km	10344,732	9958,8	385,932	3,9
Apsauginiai pylimai	km	497,096	527,8	-30,704	-5,8
Drenažas	tūkst. km	1592,55	1600,7	-8,15	-0,5
iš jo:					
rinktuvai	tūkst. km	268,17	267,1	1,07	0,4
sausintuvai	tūkst. km	1324,38	1333,6	-9,22	-0,7
Hidrotechnikos statiniai	vnt.	68152	69867	-1715	-2,5
iš jų:					
tiltai	vnt.	1446	1635	-189	-11,6
pralaidos	vnt.	63698	65058	-1360	-2,1
reguliatoriai	vnt.	1604	148	1456	983,8
kiti statiniai	vnt.	1404	3026	-1622	-53,6
Sausinimo siurblinės	vnt.	88	111	-23	-20,7
Smulkūs drenažo statiniai	vnt.	739857	709792	30065	4,2
iš jų:					
žiotys	vnt.	567538	559981	7557	1,3
vandens nuleistuvai	vnt.	145917	138696	7221	5,2
šuliniai	vnt.	26402	11115	15287	137,5
Tvenkiniai:	vnt.	359	138	221	160,1
tvenkinių HTS	vnt.	358	138	220	159,4
tvenkinių plotas	ha	14266,35	8197,4	6068,95	74

MELIORACIJOS STATINIŲ VERTĖ EURAIS					
Balansinė vertė	tūkst.eurų	2190085,78	1430683,39	759402,4	53,1
iš jos:					
sausinimo sistemų statinių (drenažas, HTS, grioviai, pylimai, siurblinės)	tūkst. eurų	2136857,53	1399081,53	737776	52,7
kitų melioracijos statinių (tvenkiniai, drėkinimo siurblinės ir vamzdynas, lietinimo įrenginiai)	tūkst. eurų	53228,25	31601,86	21626,39	68,4
Likutinė vertė	tūkst.eurų	664979,25			
iš jos:					
sausinimo sistemų statinių	tūkst.eurų	648565,95			
kitų melioracijos statinių	tūkst.eurų	16413,3			
MELIORACIJOS STATINIŲ NUSIDĖVĖJIMAS					
iš jos:					
sausinimo sistemų statinių	proc.	69,65			
kitų melioracijos statinių	proc.	69,16			

teise priklausančius melioracijos statinius – savivaldybės. Valstybės žemės fondas vykdo melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkytojo bei centrinio melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų banko funkcijas. Žemės ūkio ministerija koordinuoja melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkymą, metodiškai vadovauja apskaitos programinės įrangos kūrimui, tobulinimui bei kompiuterizuotų darbo vietų kūrimui savivaldybėse, teikia joms metodinę paramą melioruotų žemių ir melioracijos statinių apskaitos tvarkymo klausimais.

Dėl miestų infrastruktūros plėtros, žemės paskirties keitimo (žemės ūkio paskirties žemės), dalį mažiau našių žemių apsodinant mišku, kinta ir melioruotos žemės, ir melioracijos statinių fondas.

Per laikotarpį nuo 1994 m. drenažu sausinamas plotas sumažėjo apie 41 tūkst. ha, arba netekome 1,6 procento drenuotų žemių. Šalies demografinė situacija neišvengiamai skatina miestų plėtrą bei kitus urbanizacijos procesus. Dalis žemės ūkio paskirties drenuotos žemės bus apsodinama mišku. Dėl ribotų investicijų į melioracijos sistemų atnaujinimą galima prognozuoti, kad po 20 metų veikiančių, prižiūrimų melioracijos sistemų turėsime apie 1,5 mln. ha, nors pastaraisiais metais dėmesys melioracijai išaugo, daugiau melioracijos sistemų bei statinių remontuojama ir rekonstruojama. Sudėjus visus finansavimo šaltinius, 2019 - 2020 metais į melioracijos infrastuktūros atnaujinimą kasmet jau investuojama po 30 mln. eurų. Ženkliai gerinama magistralinių melioracijos griovių būklė, remontuojami tiltai, pralaidos.

Kauno hidroelektrinei – *60 metų*

Oficialus elektrinės gimtadienis – 1960-ųjų balandžio 18 d., kai pradėjo veikti ketvirtasis hidroagregatas ir buvo pasiekta projektinė 90 MW galia. Elektrinė jau 60 metų saugo Kauną nuo pavasarinių potvynių, kurie miestą kasmet vargindavo ir padarydavo daug žalos. Skaičiuojama, kad per 60 metų Kauno HE pagamino daugiau nei 21 TWh elektros energijos, t. y. tiek, kiek šiais laikais Lietuvoje suvartojama per maždaug 2-jus metus. O per visą elektrinės istoriją pagamintos elektros energijos užtektų metus aprūpinti apie 9 mln. namų ūkių.

„Ignitis gamybos“ valdoma Kauno HE, kuriai 2014 m. buvo suteiktas Algirdo Brazausko vardas, yra didžiausia atsinaujinančius energijos išteklius naudojanti elektrinė Lietuvoje. Jei skaičiuotume, kad 1 kWh hidroenergijos taupo apie 340 g sutartinio kuro, Kauno HE kasmet sutaupo po 125 000 t akmens anglies arba 88 000 t naftos.

Kauno HE gamina apie penktadalį visos iš atsinaujinančių energijos šaltinių Lietuvoje pagaminamos energijos. Tai yra mūsų pasididžiavimas ir efektyvios energetikos pavyzdys. Jos istorijos ištakos siekia 9 dešimtmečius. Dar 1929 m. buvo parengtas pirmasis inžinerinis vandens energijos Lietuvoje panaudojimo projektas, argumentuojant jo naudą ir galimybę panaudoti Nemuno, Neries ir kitų upių resursus.

1929 m. inžinierius J. Smilgevičius parašė Lietuvos vyriausybei raštą, kuria-

Kauno hidroelektrinė

me nurodė, kad viena krašto atsilikimo priežasčių – menkas Lietuvos elektrifikavimas: vienas Lietuvos gyventojas per metus sunaudoja 5 kWh elektros energijos, kai Norvegijoje vienam gyventojui tenka 3000 kWh. Išeitis – panaudoti Lietuvos upių vandens resursus ir statyti hidroelektrines ant Nemuno ties Petrašiūnais, Prienais ir Nemaniūnais, ant Neries – ties Jonava. Turi būti išnaudotos ir mažesnės upės – Minija, Jūra, Šventoji, Dubysa, Šešupė ir kitos. Autorius pateikė ne tik techninius ir ekonominius skaičiavimus, bet ir finansinius siūlymus, kaip sukaupti statyboms lėšų, kokie bus gaunami pelnai ir iš ko bus galima grąžinti skolas. Jo siūlomos hidroelektrinės per metus būtų pagaminusios kiekvienam gyventojui per 300 kWh elektros energijos.

A. M. Brazauskas statyboje (pirmas iš kairės)

Apie hidroelektrinę ant Nemuno buvo išleista net atskira knygelė, tačiau Lietuvos energetikoje įsitvirtinęs užsienio kapitalas įvairiais būdais trukdė rimtai svarstyti vietinių energetikų siūlymus.

Inž. Jonas Smilgevičius

Prie tarpukario idėjų sugrįžta po II pasaulinio karo, kai buvo nuspręsta, kad pirmasis hidromazgas, numatytas prie Nemuno, bus Kauno HE. Tuo metu buvo kalbama apie būsimą „Kauno jūrą“, prie kurios stovės hidroelektrinė. Atlikus išsamius tyrimus ir parengus projektą, 1955 m. prasidėjo paruošiamieji statybos darbai. Tai buvo milžiniško masto projektas. Statant elektrinę reikėjo iškasti 5 mln. kub. m grunto, supilti 3,5 mln. kub. m žemių. Pastatyta betono gamykla, paklota 252 tūkst. kub. m betono ir gelžbetonio. Svarbiausias statybos baras buvo pagrindinė dauba. Reikėjo iškasti keliolikos metrų gylio daubą, pasiekti amžiais nejudintą, kaip uola kietą priemolį ir ant jo padėti betoninius elektrinės pamatus.

Kauno marios suformuotos 1959 m. rugpjūtį užtvenkus Nemuną. Upės vanduo per 9 mėnesius pakilo 19,5 metro, marių užlietoje teritorijoje iškeldintos 45 gyvenvietės (kaimai, vienkiemiai ir Rumšiškių miestelis – visų pirma sena bažnyčia ir varpinė). Marios užliejo 0,1 proc. Lietuvos ploto (63,5 km²), apie 20 kaimų. Ruošiant būsimųjų marių dugną buvo iškirsti slėnyje augę miškai, sodai, žemėmis užversti sodybų šuliniai, iškeltos kaimų kapinaitės.

Statybos pradžia

1959 m. buvo pertvenkta senoji Nemuno vaga, ties Pažaisliu iš-

Rumšiškės prieš II pasaulinį karą

siliejo Kauno marios. Dešiniajame Nemuno krante šalia elektrinės pastatyta 110 kV atvira skirstykla, mašinų pastate sumontuoti įrengimai. Tų pačių metų lapkričio 5 d. paleistas pirmasis agregatas. Tą akimirką šalia elektrinės esantis kiemas buvo sausakimšas – tai buvo istorinis įvykis, ir jo liudininkais panoro tapti daugybė žmonių. Elektrinei pradėjus veiklą, elektros energiją gavo Kaunas, Vilnius, Šiauliai.

Rumšiškės prieš užliejant

Dar po kelių mėnesių, 1960 m. balandžio 18 d., įjungtas ketvirtasis agregatas, ir elektrinė pradėjo veikti visu projekte numatytu 90 MW pajėgumu – būtent nuo šios datos ir skaičiuojamas Kauno HE gimtadienis.

Per šį laikotarpį elektrinėje dirbę specialistai galėtų papasakoti daugybę įdomių istorijų. Viena tokių – apie patriotiškus ir drąsius jos darbuotojus. Kai elektrinę tikrino jos tinkamumą eksploatacijai turėjusi pripažinti komisija, vienas jos narių mašinų salėje pakėlė akis į viršų ir pamatė Lietuvos trispalvę, besidriekusią maždaug 75 metrus, per visą mašinų salės ilgį. Tuo metu Sovietų Sąjungoje buvo įtvirtintas standartas, kad A fazė būtų žymima geltonai, B fazė – žaliai, C – raudonai. Kažkas iš darbuotojų pasiūlė tiltinių kranų trolėjų fazes išvesti taip, kad būtų suformuotos Lietuvos vėliavos spalvos. Taip sovietmečiu svarbiausioje elektrinės patalpoje atsirado trispalvė.

Efektyvumas priklauso nuo gamtos sąlygų. Prieš 60 metų Kauno HE Lietuvoje gamino 30 proc. visos elektros energijos. Išaugus elektros suvartojimui, dabar šis skaičius yra sumažėjęs iki kelių procentų, tačiau nepaisant nedidelės

Čia gimsta elektra

Mašinų salė

galios Kauno HE garantuoja Lietuvos energetinės sistemos stabilumą. Veiklos pradžioje buvusių agregatų elektrinėje jau nebėra – 2010 m. baigus rekonstrukciją, susidėvėjusi technika buvo pakeista.

Šiuo metu bendra elektrinės galia 100,8 MW, čia veikia 4 agregatai po 25,2 MW. Po rekonstrukcijos hidroelektrinės veikimo efektyvumas padidėjo 4 proc., o patikimumas – net tris kartus. Jos eksploatavimo laikas buvo pratęstas 25 metais, agregatų kapitalinio remonto periodiškumas pailgintas nuo 5 iki 20 metų. Elektrinės efektyvumas labai priklauso nuo gamtos sąlygų – nuo upės vandeningumo, metų laiko, o jos visi pajėgumai panaudojami tik maksimalaus elektros energijos naudojimo valandomis. Atsinaujinančius energijos šaltinius naudojanti elektrinė prie poveikio aplinkai mažinimo prisideda sumontuotomis saugos sistemomis ir įrengimuose naudodama tik ekologišką alyvą. Sumontuota šiukšlių sulaikymo įranga leidžia surinkti atplaukiančias Nemunu šiukšles ir jas utilizuoti, o nuskendusios atliekos susilaiko prie apsauginių grotų ir yra iškeliamos greiferiu.

Hidroelektrinė atitinka visus jai keliamus aplinkos apsaugos reikalavimus. Kauno HE gamina „žaliąją“ elektros energiją ir teikia sistemines paslaugas. Elektrinė padeda subalansuoti elektros gamybą ir suvartojimą, išlygina energetikos sistemos netolygumus. Tai viena iš Lietuvos energetinės sistemos elektrinių, galinti autonomiškai veikti ištikus visuotinei sistemos avarijai.

Parengė Romualdas Survila

Kernavės piliakalnių 3D modeliavimas taikant skirtingus metodus

Rūta PUZIENĖ, Eliza KMIELIAUSKAITĖ
Geodezijos ir kadastro katedra, VGTU Žemėtvarkos ir geomatikos institutas, VDU Žemės ūkio akademija

Kernavės archeologinė vietovė 2004 m. liepos mėn. įrašyta į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Šioje vietovėje nuo akmens amžiaus gyvena žmonės. Tai senas, unikalus ir archeologine prasme turtingas archeologijos ir istorijos vertybių kompleksas. Atliekant tyrimus galima stebėti dešimtis tūkstančių metų trukusią gyvenviečių raidą, geležies amžiuje čia buvo, anot archeologų, vienas iš svarbiausių lietuvių genties centrų.

Kernavės vietovė yra Širvintų r. savivaldybės teritorijoje, Neries slėnio dešiniajame krante, Kernavės miestelio pakraštyje. Tai chronologine, erdvine, funkcine prasme plataus archeologinio komplekso dalis. Piliakalnių kompleksą sudaro: piliakalnis Aukuro kalnas, du priešpiliai Mindaugo sostas, Lizdeikos kalnas ir papilys Pilies kalnas; jiems šie pavadinimai suteikti XIX a. Ne vienas iš mūsų esame buvę ir grožėjęsi šiuo archeologiniu kompleksu.

Po sąnašų sluoksniu paslėptas plika akimi nematomas paskutinės Europoje pagoniškos kultūros palikimas. Atlikti tyrinėjimai praplėtė mokslininkų akiratį, tačiau kol kas ištyrinėtos tik dvi kultūrinio rezervato teritorijos.

Piliakalnių komplekso kaitą galima tirti naudojant šiuolaikinius geodezijos metodus. Taip pat taikant šiuolaikines technologijas galima piliakalnius modeliuoti, kurti 3D modelius. Sukurtus modelius galima panaudoti turizmo plėtrai, mokslo populiarinimui, interaktyviai edukacijai ir t. t.. Kuriant skirtingų laikotarpių modelius ir juos lyginant galima stebėti erozinius procesus saugomuose objektuose. Piliakalniams taikoma apsauga, tačiau jie vis tiek yra veikiami žmogaus sukeltų bei natūraliai vykstančių erozijos procesų. Nors ūkinė veikla šioje vietovėje nevykdoma, tačiau nuo dalies piliakalnių veda žmonių praminti takeliai, kurie einant laikui keičia kalvos šlaitą.

Tyrimams galima pasitelkti tiek nuotolinius, tiek tiesioginius matavimo metodus. Šiame straipsnyje aprašyti du duomenų gavimo bei modeliavimo metodai – GPNS bei fotogrametrijos. Taikant šias skirtingas technologijas buvo sukurti Aukuro kalno bei Mindaugo sosto 3D modeliai.

Taikyti matavimų metodai ir sukurti modeliai

Piliakalnis Aukuro kalnas įrengtas atskiroje kalvoje. Aukuro kalno viršuje esanti aikštelė – stačiakampė, besitęsianti Rytų – Vakarų kryptimi. Aikštelės dydis apytiksliai 62x20 m, piliakalnio šlaitai statūs, nuo 10 m iki 18 m aukščio. Piliakalnio paviršius apaugęs pieva, želdinių nėra.

Priešpilis Mindaugo sostas yra Šiauriau nuo Aukuro kalno. Mindaugo sosto kalno viršuje esanti aikštelė yra netaisyklingo stačiakampio formos, pailga Šiaurės – Pietų kryptimi. Jos Šiauriniame gale supiltas 5 m aukščio pylimas. Pylimas yra apie 17 m pločio, šlaito aukštis apie 12 m. Mindaugo sosto kalno šlaitai statūs – maždaug 20 - 22 m aukščio. Piliakalnio paviršius apaugęs pieva, vakariniame jo pakraštyje auga želdiniai, kurie gali kliudyti matuojant GPNS imtuvu.

Prieš atliekant matavimus Kernavės rezervato teritorijoje buvo gautas Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direktoriaus leidimas.

Matavimai buvo atlikti GPNS *Trimble R8* prietaisu bei bepiločiu orlaiviu DJI PHANTOM 3 PROFESSIONAL.

Matuojant GPNS imtuvu buvo pasirinkti būdingi piliakalnio taškai – šlaito viršaus ir apačios taškai. Matuojant Aukuro kalną matavimai vyko puikiai, nes kalvos šlaitai lygūs, nėra aukštos augmenijos. Vienintelis trikdis – dėl stačių šlaitų buvo sunku atlikti matavimus tam tikrose vietose. Matavimo metu buvo gauti 177 taškai su x, y koordinatėmis bei jų aukščiais.

Mindaugo sosto piliakalnio matavimus atlikti buvo sudėtingiau, nes rytinėje pusėje esantys želdiniai trikdė GPNS imtuvų signalus. Dėl šios priežasties buvo sugaišta daugiau laiko. Išmatuoti 236 taškai su x, y koordinatėmis bei jų aukščiais.

Tų pačių piliakalnių matavimams buvo naudotas ir bepilotis orlaivis (dronas). Skrydžiai planuoti kiekvienam piliakalniui atskirai. Naudotas dronas DJI PHANTOM 3 PROFESSIONAL (skrydžio maršrutas parodytas 1 paveiksle). Dronas interneto ryšiu valdytas iš telefono ar planšetinio kompiuterio; nurodomas skrydžio aukštis, nuotraukų persidengimo procentas.

1 pav. Bepilotis orlaivis ir skrydžio schema

Matuojant Mindaugo sosto kalną gautos 422 fotonuotraukos (1,86 ha teritorija), Aukuro kalną – 324 fotonuotraukos (1,38 ha teritorija).

Naudojant gautus GPNS imtuvo matavimų duomenis bei WinSurfer programą sukurti Aukuro kalno bei Mindaugo sosto kalno modeliai (2 pav.):

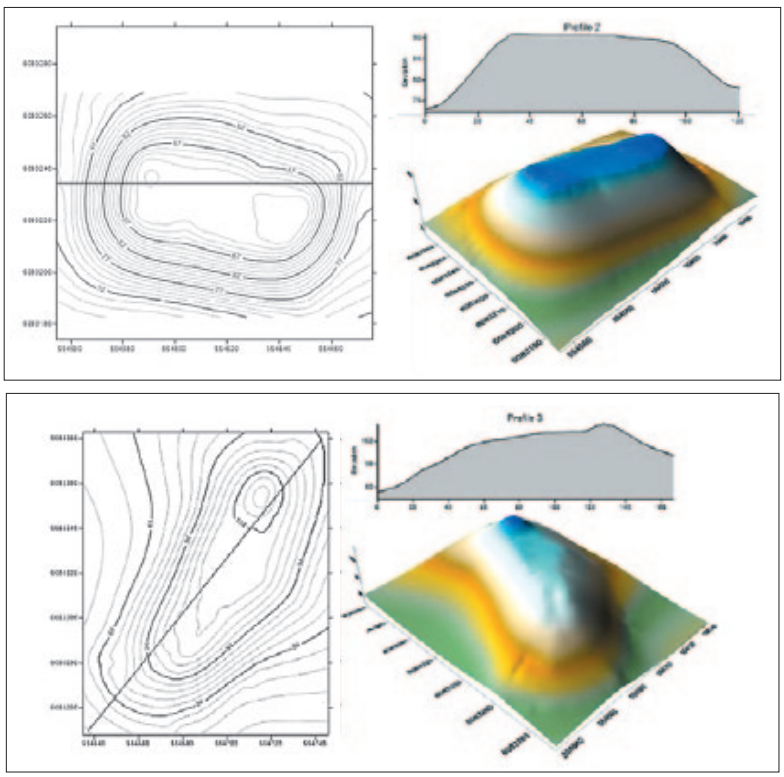

2 pav. Piliakalnių reljefo 3D modeliai bei profiliai: a) Aukuro kalno, b) Mindaugo sosto kalno

3 pav. Piliakalnių 3D modeliai, sudaryti naudojant ortofotonuotraukas: a) Aukuro kalno, b) Mindaugo sosto kalno

Taip pat sukurti modeliai naudojant ortofotonuotraukas, padarytas bepiločiu orlaiviu (3 pav.). Naudota internetinė programa Drone Deploy. Kiekvieno piliakalnio nuotraukos apdorotos atskirai.

Iš padarytų modelių matyti, jog šiuolaikinės technologijos leidžia sukurti geros kokybės 3D modelius. Be to, darytina išvada, jog sudėtingai reljefo situacijai matuoti labiau tinka nuotoliniai metodai. Atliekant matavimus GPNS imtuvu buvo susidurta su kliūtimis dėl stataus šlaito. Taip pat gali trukdyti vandens telkiniai, pelkėtos vietovės ir kita.

Iš 2 ir 3 paveikslų matyti, kad abiem atvejais sukurti kokybiški 3D modeliai, kurie atspindi piliakalnių formą, šlaitų nuolydžius. Tiek nuotoliniai, tiek tiesioginiai matavimų metodai leidžia gauti kokybiškus rezultatus. Ateityje, tobulėjant technologijoms, bus galima gauti dar geresnės kokybės, didesnio tikslumo modelius.

Tarptautinis žemės ūkio simpoziumas Vodicėje

Midona DAPKIENĖ, Laima ČESONIENĖ
VDU Žemės ūkio akademija

Tūkstančio salų šalis, Balkanų perlas, Adrijos širdis – taip poetiškai vadinama Kroatija, apdainuota lordo Bairono ir kitų žymių žodžio meistrų. Šios šalies nuostabia gamtos mozaika – jūros pakrantėmis, kalnais, upėmis, ežerais, kriokliais – niekaip negali atsigėrėti gausybė turistų, plūstančių iš viso pasaulio. Kroatijoje daug kultūrinio paveldo, saugomo UNESCO (Dubrovnike, Splite, Šibenike ir kituose miestuose), nematerialaus kultūrinio paveldo srityje vyrauja muzika ir maistas. Mes, keliaudamos į Kroatiją, vienu šūviu nušovėme du zuikius: pagal Erasmus + dėstytojų mokymosi mobilumo programą aplankėme Zagrebo universiteto Žemės ūkio fakultetą ir dalyvavome 55-ajame Kroatijos bei 15-ajame tarptautiniame žemės ūkio simpoziume.

Kroatijoje susitinka ir persipina keturios kultūrinės terpės – vakarų ir rytų, vidurio Europos ir pietų Viduržemio jūros. Dabartinės šalies teritorijoje VII a. gyveno slavai, IX a. susikūrė pirmoji valstybė, kuri 1102 m. pateko į Vengrijos Karalystės sudėtį. Po II pasaulinio karo Kroatijos Respublika buvo Jugoslavijos Federacinės Liaudies Respublikos sudėtyje ir tik 1991 metais tapo nepriklausoma valstybe.

Kartais atrodo, kad Kroatija – lyg Italijos, su kuria ji turi jūros sieną, tę-

sinys, tik tikresnis, autentiškesnis. Daugybė paplūdimių (Kroatija turi 1800 km, t. y. 95% visų buvusios Jugoslavijos pakrančių), romėnų laikų griuvėsiai, siauros kaip Italijos miestų pėsčiųjų gatvelės, nuostabios bažnyčios.

Prie simpoziumo stendo

Sostinė Zagrebas – Kroatijos vartai, austriško stiliaus miestas, primenantis sumažintą Vieną ar Budapeštą, turintis gražų senamiestį. Kroatija yra tarp Eurazijos ir Afrikos plokščių, t. y. seisminėje zonoje, todėl čia pasitaiko žemės drebėjimų. Mums pasisekė apžiūrėti sostinę anksčiau, nei čia įvyko gana stiprus žemės drebėjimas, kuris buvo galingiausias per pastaruosius 140 metų ir pridarė nemažai žalos. Ir vėl buvo apgadinta legendinė miesto katedra su dvyniais bokštais, kuri buvo sugriauta per 1880 metų žemės drebėjimą ir vėliau atstatyta.

Zagrebo universiteto Žemės ūkio fakultetas, kuriame lankėmės, yra Kroatijos žemės ūkio mokslo lyderis pagal mokslininkų, mokslinių projektų ir publikacijų skaičių. Pastaraisiais metais fakultete mokslinės produkcijos kiekis nuolat auga dėl didelio projektų skaičiaus ir straipsnių, paskelbtų prestižiniuose mokslo žurnaluose. Mokslinė tiriamoji veikla vykdoma įvairiuose padaliniuose, laboratorijose, tyrimų centruose ir eksperimentinėse stotyse tiek pačiame fakultete, tiek už jo ribų. Kolegų patirtis mums buvo labai įdomi ir svarbi.

Susitikome su partneriais iš Žemės ūkio

Zagrebo katedra

Zagrebo centre

fakulteto, pristatėme savo mokslinę ir pedagoginę veiklą, diskutavome apie galimą bendradarbiavimą studijų ir mokslinių tyrimų srityje, lankėmės laboratorijose ir tyrimų centruose, susipažinome su tyrimų metodų ir metodikų naujovėmis, įranga, naudojama mokslui ir studentų mokymui. Taip pat įvyko susitikimas Tarptautinio bendradarbiavimo departamente, kur buvo aptartos dėstytojų ir studentų mobilumo pagal Erasmus + mainų programą perspektyvos.

Iš sostinės Zagrebo teko keletą valandų autobusu keliauti į Adrijos pajūrio miestelį Vodicę. Dalyvavimas 55-ajame Kroatijos ir 15-ajame tarptautiniame žemės ūkio simpoziume buvo mūsų vizito į Kroatiją dalis.

Vodicė yra tipinis kurortas prie Adrijos jūros, su nedideliu senamiesčiu, gausybe uoste „priparkuotų“ jachtų ir iš visur puikiai matomu laivo formos „Olympia Sky“ viešbučiu, kuriame ir vyko simpoziumas. Miestelyje ir jo apylinkėse gyvena daugiau kaip 10 000 gyventojų. Rašytiniuose šaltiniuose Vodicė pirmą kartą paminėta 1402 m., ji buvo įkurta dar Romos laikais, o pavadinimas kilęs iš žodžio, reiškiančio vandens šaltinius, kurie geros kokybės vandeniu aprūpina miestelį ir visą aplinkinę teritoriją.

Mums pasakojo, kad šiame kurorte vasarą yra daugybė laisvalaikio praleidimo būdų ir pramogų: judriesiems – įvairių rūšių vandens sportas, nardymas, plaukimas laivais, parašiutų sportas, tinginukams – smėlio ir akmenukų paplūdymiai, žvejyba, gausybė restoranėlių su šviežiu ir skaniu maistu, įdomi kultūrinė programa. Tačiau ne sezono metu tiesiog pasivaikščiojome po tuščią senamiestį su keliomis veikiančiomis parduotuvėlėmis ir Adrijos pakrante.

Vodicės senamiestis

Niekieno netrikdomos plaukiojo gulbės, o pro skaidrų vandenį gerai matėsi dugną dengiantys aštrūs akmenys ir juoduojantys jūros ežių dygliuoti rutuliai.

Pagrindinis 55-ojo Kroatijos ir 15-tojo

Vodicės panorama

Agroekologijos, ekologinio žemės ūkio ir aplinkos apsaugos sekcijos dalyviai

tarptautinio žemės ūkio simpoziumo tikslas – pristatyti specialistams ir plačiajai visuomenei Kroatijos ir užsienio mokslininkų, savo sričių profesionalų darbo rezultatus ir sudaryti sąlygas pritaikyti mokslo ir profesinius pasiekimus diegiant inovacijas ir gerąją praktiką žemės ūkyje. Taip pat renginys buvo skirtas užmegzti glaudesnius ryšius ar tęsti bendradarbiavimą tarp mokslininkų iš universitetų, mokslinių tyrimų institucijų ir specialistų, dirbančių žemės ūkio, perdirbimo pramonės, prekybos ir kitose srityse, tiek Kroatijoje, tiek visame pasaulyje.

Žodiniai ir stendiniai pranešimai buvo pristatyti dešimtyje simpoziumo sekcijų: agroekologijos, ekologinio žemės ūkio ir aplinkos apsaugos, žemės ūkio inžinerijos, žemės ūkio ekonomikos ir kaimo plėtros, gyvulininkystės, žuvininkystės, laukinės gamtos ir bitininkystės bei kitose.

Agroekologijos, ekologinio žemės ūkio ir aplinkos apsaugos sekcijoje skaitėme pranešimus „Plovimo vandens kokybės monitoringas šakniavaisių auginimo ūkiuose Lietuvoje“ (M. Dapkienė) ir „Žemės ūkio įtaka paviršinio vandens būklei Lietuvoje“ (L. Česonienė). Kadangi šiais metais renginyje buvome vienintelės Lietuvos atstovės, sulaukėme daugybės klausimų ir įdomios diskusijos.

Simpoziumo dalyviams buvo organizuota ekskursija į vieną iš Dalmatijos perlų – Šibeniką. Prie Krkos upės žiočių įsikūręs Šibenikas skaičiuoja šimtmečius, skirtingai nei kiti Dalmatijos regiono miestai, buvo įkurtas pačių kroatų 11 amžiuje, jame labai juntama senovės dvasia.

Pažintį su šiuo miestu pradėjome nuo pagrindinės jo įžymybės – Šv. Jokūbo katedros, kuri yra svarbiausias Renesanso epochos statinys Kroatijoje, 2000 m. įtrauktas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Katedra unikali tuo, kad buvo pastatyta vien tik iš akmens, net ir jos kupolas.

Norėdami pajusti miesto dvasią, aplankėme keturias Šibeniko tvirtoves. Įkopę į pagrindinės iš jų – Šv. Mykolo tvirtovės viršų grožėjomės kvapą gniaužiančiais Adrijos jūros ir Šibeniko įlankos vaizdais. Ši tvirtovė pastatyta ant 60 metrų aukščio kalvos, jos paskirtis buvo užtikrinti kelio į Šibeniko įlanką sau-

Šv. Jokūbo katedra Šibenike (nuotrauka iš hr.wikipedia.org)

gumą ir gynybą. Šv. Nikolajaus tvirtovė pastatyta XVI a. viduryje, siekiant apsaugoti miestą nuo galimo puolimo iš jūros. Tvirtovė puikiai prižiūrėta ir laikoma vienu iš svarbiausių jūrinių paminklų visoje Adrijos jūros pakrantėje. Šubicevaco tvirtovė buvo pastatyta vietinių gyventojų 1646 metais mažiau nei per 2 mėnesius, siekiant apsaugoti miestą nuo turkų puolimo, Šv. Jono tvirtovė dėl tos pačios priežasties pastatyta vos per 45 dienas. Tvirtovė savo forma primena žvaigždę, čia buvo filmuojami visame pasaulyje populiaraus serialo „Sostų karai“ epizodai.

Apžiūrėjome ir kitus architektūros paminklus: gotikinę Šv. Barboros bažnyčią, rotušę. Skirtingai nei Dubrovnikas ar Splitas, Šibenikas dar priklauso vietiniams gyventojams, ne turistams, o kadangi lankėmės dar ir ne sezono metu, tai galėjome laisvai vaikščioti siauromis senamiesčio gatvelėmis.

Mokymosi vizitas Zagrebo universitete ir dalyvavimas 55-ajame Kroatijos ir 15-ajame tarptautiniame žemės ūkio simpoziume pagerino mūsų asmeninius profesinius įgūdžius ir kompetenciją. Tikimės, kad pasidalijimas patirtimi ir idėjomis su Kroatijos ir kitų šalių mokslininkais atvers naujas galimybes bendradarbiavimui aplinkos inžinerijos ir ekologijos srityse. Ir nors šioje įspūdingo grožio šalyje lankėmės ne pirmą kartą, viliamės, kad į ją dar sugrįšime.

Simpoziumo dalyviai prie Šv. Jokūbo katedros

Lietuvoje vartotų ilgio ir ploto matų palyginimas

(Iš Vernerio Lagenpušo straipsnio „Iš matų istorijos“ žurnale „Žemėtvarka ir melioracija“, 1936 m. Nr. 2, p. 35–52. Teksto kalba netaisyta)

I. Istorinė apžvalga

Pagrindiniu lietuvišku matu buvo alkūnė. Ji neturėjo griežtai nustatytų dydžių, ir, kaip matyti iš 1420 m. dokumentų, alkūnės ilgis buvo kiekvienais metais vaivadų nustatomas. Kaip ilgai toks alkūnės ilgio sutvarkymas tęsėsi, atsakyti sunku[1].

Iš 1541 m. dokumentų (Gardine) matyti, kad matų ilgiai jau sutvarkyti, ir Gardino archyvo 6763 nr. raštuose minima mylia, kuri lygi 5 varstams arba 3990 sieksnių. Iš čia išeina tokia lentelė:

- 1 mylia = 5 varstai = 3990 sieksnių = 11970 alkūnių = 23940 pėdų;
- 1 varstas = 798 sieksniai = 2394 alkūnės = 4788 pėdos;
- 1 sieksnis = 3 alkūnės = 6 pėdos;
- 1 alkūnė = 2 pėdos;
- 1 pėda = 12 colių.

Lyginant alkūnę su rusų coline sistema, jos ilgis prilygsta 0,3045043 rusų sieksnių arba 0,9135129 rusų aršino, apytikriai 14 $^{2}/_{3}$ verškų. Metrinėje sistemoje santykis atrodytų taip:

1 alkūnė = 0,6496904 m arba apie 65 cm, iš kur 1 pėda = 32,485 cm arba apie 32,5 cm.

Vienas colis lygus 1,065765 rusų colio, arba apytikriai 15 lietuviškų colių lygu 16 rusų colių.

Iki Liublino unijos žemės ploto matu buvo margas ir valakas. 1552–55 m. dokumentuose šie dydžiai apibūdinami taip: kiekvienas valakas susideda iš 30 margų, vienas margas – iš 30 kv. prentų, vienas prentas – iš 7,5 kv. alkūnių. Kiek platesnis apibrėžimas užtinkamas XVIII a., būtent: prentą sudaro 7,5 alkūnių; šniūras turi 10 prentų, t. y. 75 alkūnės, ir todėl trys šniūrai ilgio ir vienas pločio sudaro vieną margą. Margo perimetras lygus 80 prentų, arba 600 alkū-

[1]Red. pastaba: Vikipedijoje nurodomas lietuviškas ilgio matavimo vienetas – *uolektis* arba ulna. Jis atitinka atstumą nuo alkūnės įlinkio iki pirštų galų, t. y., maždaug 60–65,54 cm. Nuo XIX a. pr. įvestas uolekties ilgis – 64,96 cm. Trys uolektys sudarė sieksnį. Šis matavimo vienetas naudotas nuo XIV a. pirmos pusės iki 1920 m.[

nių. Valako ketvirtadalį sudaro 7,5 margo, arba 2250 kv. prentų, o kv. alkūnių 16875. Valako trečdalį sudaro 10 margų, arba 300 kv. prentų, o kv. alkūnių – 22500. 30 margų sudaro vieną valaką. Jame 9000 kv. prentų, o kv. alkūnių 67500. 30 šniūrų ilgio ir 3 šniūrai pločio sudaro vieną valaką.

Verčiant valaką į dešimtines, gauname jo (arba 30 margų) dydį: 19 dešimt. 1354 kv. sieksn. 7 kv. pėd. ir 64,5 kv. col., o metrinėje sistemoje vienas valakas lygus 21 ha 3745 m^2, iš kur vienas margas lygus 0,7125 ha, arba 71,25 aro.

Po Liublino unijos (1569 07 01), kada Lietuvos gyvenimas daugiau ar mažiau tapo surištas su lenkiškuoju, žemėtvarkoje buvo vartojamas ir lenkiškas margas.

Lenkija, kaip ir kitos valstybės, turėjo įvairius dydžius, kad ir vieno pavadinimo. Taip, pavyzdžiui, valakų buvo net 6: 851512,5 kv. alkūnių, 681210 kv. alk., 729000 kv. alk., 362880 kv. alk., 115200 kv. alk. ir pagaliau paskutinis, 1576 m. konstitucijos priimtas, 506250 kv. alkūnių. Šis paskutinis, priimtas jau po unijos, buvo vartojamas ir Lietuvoje, turėjo 30 margų, arba 9000 kv. prentų. Šiaip smulkesni lenkų matų dydžiai buvo maždaug lygūs lietuviškiems su nežymiais skirtumais, pavyzdžiui, pėda lygi 3/4 alkūnės, arba 18 colių (matininkų vartota). Varšuvos alkūnė buvo daloma į keturias ketvirtis, po 6 colius kiekviena.

Lietuviški matai buvo kiek ilgesni už lenkiškus, pvz., šniūras buvo 0,1 dalimi didesnis už Varšuvos šniūrą. Vadinasi, ir kiti matai (alkūnė, pėda, colis) turėjo būti atitinkamai didesni, nes jų skaičius tame pačiame šniūre buvo vienodas.

Lenkai, kalbėdami apie savo ilgio matus, mini ir lietuviškus. Čiackio duomenimis, lietuviška alkūnė prilyginta 64,97 cm. Tačiau ten pat pažymėta, kad Turtų Komisijos dokumentai iš 1765 m. lietuviškos alkūnės dydį nustato taip: Viena lenkiška alkūnė + 0,1 josios sudaro vieną lietuvišką alkūnę. Lenkų alkūnė lygi 59,55 cm, taigi išeitų, kad 59,55 cm + 5,955 = 65,505 cm, arba apie 65,51 sudarytų liet. alkūnės dydį. Čia gauname skirtumą apie 0,5 cm. Jei lenk. alkūnė būtų lygi 59,06 cm, tai tada Čiackio nurodytas liet. alkūnės dydis pasitvirtintų.

Tas pats Čiackis sako, kad liet. alkūnė lygi 2 Paryžiaus pėdoms arba 2880 Paryžiaus linijų. Paryžiaus pėda lygi Karolio Didžiojo pėdai ir perėjo pas kryžiuočius. Lietuviai pėdos ilgį perėmė iš kryžiuočių ir jos ilgis buvo visą laiką vienodas, tuo tarpu kai kryžiuočių matai mažėjo. Kadangi patys lenkai Čiackio duomenis laiko visiškai patikimais ir autentiškais, tenka prieiti išvados, kad lenkų matų ilgiai buvo nenusistovėję ir laikui bėgant kito, todėl nustatyti liet. alkūnės dydį išeinant iš lenkiškos alkūnės vargu ar yra tikslu. Kaip tik atvirkščiai – lenkų matą reikia nustatyti iš lietuviškos alkūnės.

Kalbėdami apie didesnius liet. matus, lenkai mini tris liet. mylias: didelę, vidutinę ir mažą.

Didelė mylia lygi 12000 alkūnių = 160 šniūrų = 7860 m (mūsų skaičiavimu, kai viena alkūnė = 0,65 m, turi būti 7800 m).

Vidutinė mylia = 10500 alkūnių = 140 šniūrų = 6878 m (turi būti = 6825 m).

Maža mylia = 9000 alkūnių = 120 šniūrų = 5895 m (turi būti = 5850 m).

Po trečiojo padalinimo, kai Suvalkija teko Prūsijai, šioje Lietuvos dalyje buvo vartojami Prūsijos matai, o kai ji, Suvalkija, buvo prijungta prie Rusijos, greta esančių lietuviškų, lenkiškų ir prūsiškų matų įvedama dar rusų colinė sistema, kuri galutinai įsigaliojo 1892 m. išleistu įstatymu.

A. Šaginas, dėstęs geodeziją Vilniaus universitete, savo veikale „*Miernictwo i Rownawaženie*“ mini žemiau išvardintus lietuviškus matus, kuriuos prilygino metrinei sistemai, kaip nurodyta šioje lentelėje:

Mato pavadinimas	Dalijamas į	Metrais
Linija	–	0,00226 (apytikriai)
Colis	12 linijų	0,02707
Pėda	12 colių	0,3248394
Prentelis	0,75 alkūnės	0,4872591
Alkūnė	2 pėdos = 24 coliai	0,6496788
Sieksnis	3 alkūnės	1,9490364
Prentas	10 prentelių (7,5 alkūnių)	4,872591
Šniūras	10 prentų (75 alkūnės)	48,72591

Žemėtvarkoje, be šių matų, buvo vartojama dar margas ir valakas. Visų gi žemėtvarkos kvadratinių matų santykį ir dydžius rodo ši lentelė:

Mato pavadinimas	Dalijamas į	Metrais m^2
Kvadratinis colis	144 kv.linijų	–
Kvadratinė pėda	144 colių	0,105520674
Kvadratinis prentelis	0,5625 alkūnes	0,2374215165
Kvadratinė alkūnė	4 pėdas	0,422082696
Kvadratinis sieksnis	9 alkūnes	3,79874431
Kvadratinis prentas	100 prentelių	23,74215165
(Kv.) Šniūras	100 prentų	2374,215165
Margas	3 šniūrai	7122,645495
Valakas	30 margų	213679,36485

Suvalkijoje buvo vartojami du sieksniai: 6 pėdų (Prūsų) ir 7 pėdų, – vadinamas „valdišku“.

Vokiečių okupacijos metu buvo jau vartojama ir metrinė sistema, tačiau ar buvo šiuo reikalu įstatymas – nežinia.

II. Metrinės sistemos įvedimas

Nepriklausomoji Lietuva pirmą laiką vartojo seną rusų colinę sistemą ir tik 1920 02 07 Valstybės Taryba priėmė įstatymą, paskelbtą Vyriausybės Žiniose 1920 m. 34 nr., kurio 2 § 1 punktas skamba taip: „Ilgio matų vienetas yra metras. Metras yra atstumas tarp dviejų galutinių tarptautinio metro prototipo brūkšnių, ledo tirpstamoje temperatūroje ir lygus vienai Paryžiaus meridiano ketvirties dešimt milijoninei daliai“[2]. Pagal šio įstatymo 29 § metrinė sistema galutinai įsigalioja Lietuvoje nuo 1921 01 01. Santykiai tarp metrinių ir vietinių matų paskelbti šie:

Matavimo vienetai senovės Rusijoje

ILGIO MATAI:

Metriniai matai		
1 km arba 1000 metrų	=	0,937 versto
1 m arba 10 dm	=	0,468 sieksnio
1 m	=	406 aršinų
1 m	=	3,280 pėdų
1 m	=	22,497 verškų
1 m	=	39,370 colių
1 dm arba 10 cm	=	3,937 colio
1 cm arba 10 mm	=	0,393 colio
1 mm arba 1000 mikronų	=	0,393 linijos
1 mikronas	=	0,0039 taško

Vietiniai matai		
1 mylia arba 7 varstai	=	7,467 km
1 varstas arba 500 sieksnių	=	1,066 km
1 prentas	=	4,32 m
1 sieksnis arba 3 aršinai arba 7 pėdos	=	2,133 m
1 aršinas	=	71,120 cm
1 verškas	=	44,45 mm
1 colis	=	25,40 mm
1 linija	=	2,54 mm
1 taškas	=	0,254 mm
1 lenkų uolektis	=	57,78 cm
1 pėda arba 12 colių	=	30,48 cm
1 ketvirdalis (čvertis)	=	17,78 cm

[2] Red. pastaba: Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo (1996 07 09, Nr. I-1452) 3 straipsnis skelbia, kad Lietuvos Respublikoje naudojami Tarptautinės vienetų sistemos (SI) vienetai ir jų išvestiniai, kartotiniai bei daliniai dydžiai. SI (sutrump. pranc. *Le système international d‘unités*) – tarptautinė matavimo vienetų sistema, priimta 1960 metais 11-oje Tarptautinėje matų ir svorių konferencijoje, kurioje dalyvavo 36 valstybės (įskaitant JAV). Bazinis SI sistemos ilgio vienetas yra metras. 1791 m. metras buvo apibrėžtas Prancūzijos Mokslų Akademijos kaip 1/10 000 000 atstumo nuo pusiaujo iki Šiaurės ašigalio, matuojant per Paryžių. Dabar jis Tarptautinio svorių biuro apibrėžiamas kaip atstumas, kurį nuskrieja šviesa visiškame vakuume per 1/299 792 458 sekundės dalį.

PLOTŲ ARBA KETVIRTAINIAI MATAI:

Metriniai matai

1 km²	=	91,529 dešimtinių
1 km²	=	0,878 kv. varsto
1 ha	=	2196,72 kv. sieksnių
1 ha	=	0,915 dešimtinės
1 aras	=	21,967 kv. sieksnių
1 m²	=	1,977 kv. aršinų
1 m²	=	10,763 kv. pėdų
1 dm²	=	15,500 kv. colių
1 dm²	=	5,061 kv. verškų
1 cm²	=	0,155 kv. colio
1 cm²	=	0,050 kv. verško
1 mm²	=	0,155 kv. linijos
1 mm²	=	0,0005 kv. verško

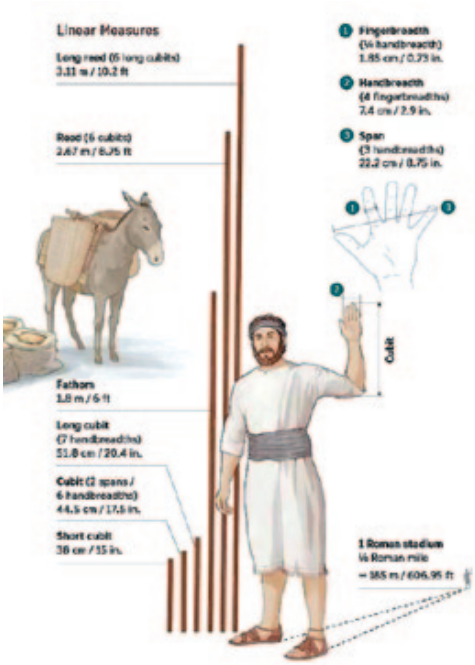

Matavimo vienetai Romos imperijoje

Skaičiai ir matavimai senovės Egipte

Vietiniai matai

1 kv. varstas	=	1,138 km²
1 kv. varstas	=	113,806 ha
1 lietuviškas valakas	=	21,850 ha
1 lenkų valakas	=	16,796 ha
1 dešimtinė	=	1,092 ha
1 dešimtinė	=	10925,4 m²
1 liet. margas	=	7283,36 m²
1 lenkų margas	=	5598,7 m²
1 kv. liet. prentas	=	18,66 m²
1 kv. sieksnis	=	4,552 m²
1 kv. aršinas	=	0,505 m²
1 kv. verškas	=	19,758 cm²
1 kv. pėda	=	0,092 m²
1 kv. colis	=	6,451 cm²

Parengė Pranas Aleknavičius

Hidrotechnikos inžinieriaus kelias

Romualdas SURVILA

Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos nariui nuo pat jos atkūrimo 1989 m., įrašytam į Sąjungos Garbės knygą, Lietuvos Respublikos nusipelniusiam melioratoriui Vytautui Juozui Kęstučiui gegužės 20 d. sukanka 90 metų.

Nuo 1990 m. iki 2010 metų Vytautas dirbo žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redakcijoje Sąjungos atsakinguoju sekretoriumi. Nuo 1955 m. savo gyvenimą susiejo su hidrotechnine statyba ir žemės melioracija. Paprašėme Vytautą papasakoti apie nueitą ilgą ir garbingą inžinieriaus hidrotechniko kelią.

Garbingo Jubiliejaus proga sveikiname Vytautą Inžinierių Sąjungos ir žurnalo redakcijos vardu, linkime ir toliau geros nuotaikos, optimizmo, stiprios sveikatos.

Redakcija

Mano gyvenimo pradžia buvo Rokiškio apskr., Obelių valščiaus Ignotiškio kaime. Tėvai turėjo 8 ha trečios rūšies žemės. Sulaukęs 8-erių metų, pradėjau lankyti Ignotiškio pradžios mokyklą, tačiau prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas pertraukė mano mokslą. Teko išgyventi slėptuvėje fronto eigą ir patirti baisius pokario išgyvenimus. Toliau tęsiau mokslą Ignotiškio pradžios mokykloje, o nuo 1943 m. įstojau į Obelių progimnazijos antrą klasę. Baigęs 7 progimnazijos klases, išvažiavau į Kauno parengiamuosius kursus prie Lietuvos žemės ūkio akademijos, kur baigiau gimnaziją ir be egzaminų įstojau į LŽŪA Hidromelioracijos fakultetą. Jį baigiau 1955 m. ir gavau inžinieriaus hidrotechiko diplomą.

Darbui buvau paskirtas į Rokiškio melioracijos mašinų stotį (MMS), kuri buvo tik ką, 1954 m. įkurta. Darbus vykdėme Rokiškio, Kupiškio, Pandėlio ir Obelių rajonuose. Labai varginga buvo darbų pradžia. Neturėjome dar technikos – tik vieną sunkvežimį, ekskavatorių ir keletą traktorių. Darbus pradėjau sausinimo atvirais grioviais darbų vykdytoju. Pirmas mano savarankiškas darbas buvo Nadžiupio upelio reguliavimo darbai Pandėlio rajone, už 35 km nuo Rokiškio MMS. Tuo metu susisiekimo su objektu nebuvo, tik nuosavas dviratis, kuriuo ir naudojausi. Surinkau apie 30 darbininkų iš vietinių gyventojų griovio šlaitams velėnuoti ir 4 vyrus darbui su ekskavatoriumi. Kadangi ekskavatorių stigo, darbus vykdėm trimis pamainomis po 8 val. Padirbėjęs pusantrų metų darbų vykdytoju, 1957 m. kovo mėn. buvau paskirtas vyriausiuoju inžinieriumi, nes buvęs vyr. inž. buvo perkeltas į Varėnos MMS. Naujose pareigose jau-

Rokiškio MMS direktorius B. Dilys ir vyriausiasis inžinierius V. Kęstutis (dešinėje)

čiausi nejaukiai, nes darbas buvo nelengvas, stigo ir profesinės, ir gyvenimo patirties. Darbai vyko keturiuose rajonuose. Jei reikėdavo nuvykti į Kupiškio ar Pasvalio rajonus patikrinti vykdomų darbų, tekdavo apžergus „Minsk“ motocikliuką purpti į juos. Kito transporto tuo metu nebuvo.

1959 m. vasario 5 d. ministro įsakymu buvau perkeltas į Utenos MMS direktoriaus pareigas. Laimė nedidelė, nes stotis buvo įkurta prieš metus, įsikūrusi gyvenamojo namo viename bute, sandėlis – to namo rūsyje, o mechaninės dirbtuvės tik buvo pradėtos statyti. Tačiau jaunystėje atrodė viskas įveikiama, tik reikėjo imtis darbo. Pradėjau nuo darbuotojų komplektavimo, ypač ieškojau darbų vykdytojų su aukštuoju išsilavinimu. Darbus vykdėme Utenos, Dusetų ir Zarasų rajonuose. Darbuotojus pavyko surinkti, ir pradėjome dirti visu pajėgumu pagal mūsų išgales. Sunkūs buvo darbai. Teko ekskavatoriais kasti Antalieptės elektrinės privedamąjį kanalą, kurio gylis buvo per 40 metrų. Dirbome ir formuojant Elektrėnų marių dugną. Utenos MMS 1963 m. sausio mėn., kaip ir kitos šalies MMS, reorganizuota į Melioracijos statybos valdybą (MSV). Aš buvau paskirtas šios MSV viršininku. Laikui bėgant organizacija sustiprėjo ir technikos parku, ir specialistais, tačiau kasmet augant darbų užduotims, dirbti reikėjo išsijuosus.

Pagrindinė 1954 m. darbo priemonė

Dirbant Utenos MMS teko vykdyti neįprastą projektą ant Žeimenos upės

Utenos MMS direktorius V. Kęstutis Antalieptės HES statyboje, 1960 m.

Ungurių gaudyklė ant Žeimenos upės

ties Kaltinėnais. Tai buvo ungurių gaudyklė. Buvo išbetonuotos atramos upės krantuose, ištiestas trosas ir ant jo pakabinta 20 šviesių lempų virš vandens paviršiaus.

Jau 1961 m. pasiekėme gerų darbo rezultatų ir iškovojom soclenktynėse tarp Respublikos organizacijų pereinamąją vėliavą. Vėliavą įteikė pats ministras J. Velička ir Respublikos žemės ūkio profsąjungos komiteto pirmininkas, kuris pagyręs kolektyvą, kad gerai dirbame, pasiūlė būti aktyviems aplankyti kitas šalis, ypač kapitalistines, susipažinti su jų vykdomais melioracijos darbais. Aš jam pasakiau, kad niekas mūsų neišleidžia į kapitalistines šalis. Jis sakė, jei norėsite vykti, paskambinkite man ir galėsite išvykti. Sekančiais metais aš ir pasinaudojau jo pasiūlymu ir man pavyko išvykti turistinėn kelionėn į Suomiją. Kelione buvau sužavėtas.

Utenos MSV išdirbau 9-eris metus. 1968 m. kovą ministerijos įsakymu buvau perkeltas dirbti į Respublikinį melioracijos statybos trestą Darbo organizavimo ir darbo užmokesčio skyriaus viršininku. Skyriuje dirbo septyni darbuotojai. Pagrindiniai darbai buvo: darbų normavimo ir apmokėjimo kontrolė, socialistinio lenktyniavimo tarp Respublikos MSV rezultatų suvedimas, buities ir kultūros klausimai, naujovių diegimas ir skatinimas, ekonominiai klausimai. Tuo metu organizacijos buvo jau turtingos, turėjo savo orkestrus, vyrų ar moterų chorus, kapelas, atskiros – net ir savo solistus, tautinių šokių kolektyvus. Kasmet būdavo rengiamos Respublikinės daugiakaušių ekskavatorių varžybos, kurios baigdavosi kolektyvų pasirodymu – koncertu. Už koncertus buvo atsakingi skyriaus darbuotojai. Tuo metu socialistinis lenktyniavimas tarp Respublikos organizacijų vyko kas ketvirtį. Rengdavom medžiagą ir, nustatę nugalė-

toją, siųsdavome į sąjunginę ministeriją, kuri, patvirtinusi nugalėtoją, skirdavo pereinamąją raudonąją vėliavą ir pinigines premijas. Daug darbo buvo tiriant darbuotojų skundus įvairiais darbo užmokesčio, buities ir kitais klausimais. Per šį darbo laikotarpį teko pabuvoti kiekviename Lietuvos rajone.

1983 m., išdirbęs 15 metų, buvau perkeltas į Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos Materialinio techninio tiekimo valdybos skyriaus viršininko pareigas. Darbo profilis buvo visai kitoks – mechanizmų aprūpinimas atsarginėmis dalimis. Ypač trūko atsarginių dalių ekskavatoriams, todėl organizavome su Latvijos ir Estijos melioracijos ministerijos darbuotojais jų gamybą savose mechaninėse dirbtuvėse. Kiekvienais metais susirinkę į atstovų posėdį aptardavome, kokių dalių turi pagaminti kiekviena respublika ir aprūpinti kitas. Posėdžiai vykdavo kasmet paeiliui visose respublikose, tuo pačiu tekdavo arčiau susipažinti su kaimynų darbo rezultatais.

Reorganizavus Materialinio techninio tiekimo valdybą, buvau paskirtas skyriaus viršininku į Gamybinio technologinio komplektavimo valdybą, kur darbų profilis nesikeitė. 1990 m. pats pasiprašiau išleidžiamas į pensiją.

Dirbant skyriaus viršininku buvau renkamas ministerijos profsąjungos pirmininku. Juo buvau 9-eris metus. Darbas buvo gana intensyvus, nes tekdavo tankiai bendrauti su ministru J. Velička. Pagrindiniai klausimai buvo butų eilės nustatymai ir butų skyrimas darbuotojams, lengvųjų automobilių paskyrų paskirstymas ir kiti klausimai.

Laisvalaikio pomėgis buvo kelionnės. Su turistinėmis grupėmis aplankiau 8 Tarybų Sąjungos respublikas, 7 demokratines respublikas ir 3 ka-

Danijoje, 1972 m.

Su Darbo užmokesčio skyriaus darbuotojais (trečias iš dešinės)

pitalistines šalis. Lietuvoje atostogų metu su kurso draugu V. Mikšiu kasmet po savaitę praleisdavome kaip turistai su baidarėmis po Zarasų, Molėtų, Ignalinos Varėnos, Alytaus rajonų upes ir ežerus.

LŽHIS suvažiavime (pirmoje eilėje trečias iš kairės)

Nuo 1991 m., būdamas pensininku, draugų paskatintas pradėjau dirbti Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungoje etatiniu sekretoriumi. Juo išdirbau iki 2010 m. Pagrindinis mano darbas buvo Sąjungos narių apskaitos tvarkymas, žurnalo „Žemėtvarka ir Hidrotechnika“ prenumeratos užsakymų surinkimas, atspausdintų žurnalų paskirstymas prenumeratoriams, Sąjungos tarybos posėdžių protokolavimas, medžiagos apie priimtus tarybos nutarimus paskelbimas žurnale. Taip prabėgo dar 20 metų bendraujant su savo profesijos broliais, kviečiant juos aktyviai bendradarbiauti žurnale „Žemėtvarka ir Hidrotechnika“.

Su kolega V. Mikšiu prie Ančios ežero, 2000 m.

Priklausau tai mūsų tautos kartai, kuriai teko išgyventi net penkis esminius santvarkų pasikeitimus. Gimiau nepriklausomoje Lietuvoje, tikiuosi ją palikti taip pat nepriklausomą. Praeities vertinimas – sudėtingas, priklausantis nuo žmogaus padėties visuomenėje, įsitikinimų, gyvenimo ir veiklos motyvų. Todėl pragyvento gyvenimo nei teisti, nei smerkti, manau, neturiu teisės, visada turi likti žmogumi.

Jaučianti Sąjungos pulsą

Ilgametė LŽHIS sekretorė Loreta Grigaitienė pažįsta ko gero visus jos narius, ir ją žino kiekvienas hidrotechnikas ar žemėtvarkininkas, bent kiek susijęs su Sąjungos veikla. Loreta yra arčiausiai LŽHIS narių ir puikiai jaučia, kuo šiandien kvėpuoja Sąjunga, kokios yra specialybės brolių ir sesių problemos ir lūkesčiai.

Loretą pirmiausiai pamatai, pravėręs VDU ŽŪA Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanato duris. Dirbdama fakulteto studijų administratore ji stengiasi įsigilinti į įvairiapuses studentų problemas ir jas spręsti. Aktyviai, energingai, kupinai idėjų Loretai balandžio 21 dieną sukako 50 metų. Šia proga jos paprašėme pasidalinti svarbiausiais nueito gyvenimo etapo įvykiais, patirtimis ir ateities įžvalgomis.

- Karantinas dėl COVID-19 infekcijos mus visus išmušė iš vėžių, uždarė namuose, pakoregavo galimybę bendrauti, užsiimti mėgstama veikla. O jums, tikriausiai, dar ir sutrukdė pažymėti gražų jubiliejų artimųjų ir draugų būryje.

- Dėl COVID-19 infekcijos paskelbto karantino pirmosiomis savaitėmis buvo labai sunku psichologiškai. Buvo neramu, ar pavyks nusipirkti maisto, vaistų, kaip bendrausime su vaikais. Paskui išmokome bendrauti per nuotolinio vaizdo konferencijų platformas, pamažu gyvenimas grįžo į pastovų ritmą. Jubiliejų taip pat paminėjau nuotoliniu būdu visiems susijungus per internetą. Buvo visai smagi patirtis. Karantinas ne tik man, bet, manau, ir visiems žmonėms yra perspėjimas, kad reikia truputį sustoti, sulėtinti gyvenimo tempą, daugiau laiko skirti savo artimiesiems. Praėjus šiam laikotarpiui, liks suvokimas, kad visų svarbiausia yra sveikata, nuoširdus bendravimas su artimaisiais. O nauja ir gera patirtis – tai bendravimas ir įvairių mokymų, posėdžių organizavimas per nuotolinio mokymo konferencijų kambarius.

Su šeima

- Koks buvo jūsų kelias iš Akmenės į Lietuvos žemės ūkio akademiją Kauno rajone? Kaip likote mūsų Alma Mater?

- Nuo aštuntos klasės svajojau, kad studijuosiu buhalteriją. Man labai patiko mokykloje matematika, todėl savo ateitį siejau su skaičiukais. Apie Žemės ūkio akademiją sužinojau iš vienos pažįstamos merginos, kuri studijavo buhalteriją neakivaizdiniu būdu. Ji mane ir palydėjo į šią, Kauno rajone įsikūrusią, mokslo įstaigą pateikti stojimo dokumentus. Centriniuose rūmuose mus pasitiko nemažas būrys dėstytojų, kurie agitavo atvykusius pasirinkti įvairias specialybes. Taip likimas suvedė su doc. Arvydu Šikšniu, kuris labai gražiai mokėjo sudominti hidromelioracijos specialybe. Kadangi labai sužavėjo Akademijos aplinka, bendravimas su bendraamžiais, ir dėstytojai „mokėjo agituoti“, tai ir pasilikau studijuoti hidromelioracijos.

VŪŽF dekanato bendradarbiai, 2009 m.

Esu meilės migrantė. Pirmo kurso pabaigoje bendrabučio kambario kaimynas supažindino su Vytautu Grigaičiu, su kuriuo susiejau savo gyvenimą, taip ir likau mūsų Alma Mater.

- Studijavote doktorantūroje, dėstytojavote. Kodėl nusprendėte nebetęsti mokslinės ir pedagoginės veiklos, juk jums puikiai sekėsi?

- Man patiko tyrinėti nešmenis, bet neliko mano mokslinio vadovo, su kitais nelabai sekėsi gvildenti disertacijos temą, studijas reikėjo derinti su darbu, o gal ir nelabai sulaukiau moralinio palaikymo.

Turiu 10 metų pedagoginį stažą. Pedagoginė veikla nutrūko, nes mažėjant studentų skaičiui „pakišo koją“ etatų mažinimas. Dėstyti patiko, nes turėjau tobulėti, prisiminti savo studijas, galėjau betarpiškai bendrauti su jaunais žmonėmis, geriau juos pažinti.

- Lietuvos Valstybės atkūrimo 100-mečio proga buvote apdovanota universiteto padėkos raštu už nuoširdų ir atsakingą darbą. Studentams esate tarsi mama – ir paglobojate, ir pabarate, palaikote su jais glaudų ryšį. Dėstytojų nuomonė apie šių dienų studentus nevienareikšmė. O ką manote jūs?

- Jaunas žmogus turi savo nuomonę, užsispyrimą, dažnai linkęs į kraštu-

tinumus, bet dar labai nuoširdus, kartais ir naivus, su juo miela bendrauti. Per tuos 23 metus dirbdama dekanate sutikau daug įvairių asmenybių. Buvo visko, ir balso tonas pakeltas ir griežčiau pasakyta, bet, manau, visada išsiskirdavome kaip draugai. Su daugeliu buvusių studentų bendrauju iki šiol.

- Jūsų šeimoje net keturi hidrotechnikos specialistai. Prisipažinkite, „vykdėte planą“ pritraukti kuo daugiau jaunimo į šią studijų programą?

- Vyras Vytautas mokėsi inžinerijos fakultete, bet studijų baigti nepavyko. Tuo metu jis dirbo Statybinių konstrukcijų katedroje, tai su katedros vedėju prikalbinome baigti hidrotechnikos specialybę. Dukra Jovilė labai norėjo studijuoti biologiją, o tuo metu kaip tik pas mus fakultete buvo pradėtos Žuvininkystės ir akvakultūros technologijų programos studijos, kur reikėjo nemažai biologijos žinių. Tai mano pakalbinta įstojo. Baigusi bakalauro studijas, norėjo turėti dvi specialybes, kurios viena kitą papildytų, todėl įstojo į Hidrotechninės statybos inžinerijos magistrantūrą. Šiais metais jau gaus diplomą. Žentas Džiugas taip pat baigęs tą pačią studijų programą, turi magistro laipsnį.

Vienoje su vyru Vytautu, 2016 m.

Lvove prie operos teatro, 2019 m.

- Žinau, kad mėgstate keliauti, ypač automobiliu. Ar negąsdina nenuspėjamos situacijos keliaujant tokiu būdu, ar, atvirkščiai, žavi nenuspėjamumas? Kokių pomėgių dar turite?

- Keliaujame automobiliu jau daugiau kaip 25 metus, pradžioje kelionės buvo tik po Lietuvą, vė-

liau vykome į kaimynines Baltijos šalis. O prieš 10 metų pabandėme keliauti tolyn į Europą, pirma mūsų aplankyta šalis buvo Juodkalnija. Labai patiko keliauti savarankiškai, dėliotis lankytinus objektus, neskubant su jais susipažinti. Žinoma, taip keliaujant nutinka daug visokių malonių ir nelabai malonių staigmenų, bet tai tik praturtina kelionę. Pavyzdžiui, pernai kelionės metu sugedo abi mašinos. Daug nerimo ir didžiulis nusivylimas, bet po kelių mėnesių į tai žiūrime, kaip į nuotykį.

Labai patinka minti dviratį. Esame per vieną dieną numynę 90 km. Su vyru dviračius miname beveik kas vakarą. Taip pat patinka keliauti pėsčiomis, tai labiausiai ištvermės reikalaujantis pomėgis.

- LŽHIS kvalifikacijos kėlimo kursų, renginių, tarybos posėdžių organizavimas atima nemažai laiko, ar nesigailite, kad ėmėtės šios veiklos? Kita vertus, būtent jūs turite didžiausią sąlytį su Sąjungos skyriais visoje Lietuvoje, asmeniškai bendraujate su jos nariais. Kokias nuotaikas, tendencijas stebite pastaraisiais metais, kokios didžiausios problemos, ko tikisi mūsų specialistai iš juos vienijančios organizacijos?

- Sąjungoje veiklos yra tikrai nemažai. Kai viskas sekasi, pavyksta, neatrodo, kad to darbo daug. Bet būna dienų, kai norisi viską mesti... 1998 m. pradėjau gilintis į specialistų atestacijos nuostatas, susipažinau su kvalifikacijos kėlimo kursų organizavimu ir pradėjau ieškoti bendravimui kontaktų su skyriais.

Deja, paskutiniuosius penkerius metus bendrauti sekasi sunkiai. Kai reikia suorganizuoti profesinę šventę ar Sąjungos narių susirinkimą, patarimų daug, o pagalbos – nelabai. Paskutiniu metu vis daugiau atsiranda įmonių, organizacijų, kurios nelabai pritaria, kad jų darbuotojai būtų mūsų Sąjungos nariais, todėl bendravimas darosi komplikuotesnis.

Yra veiklių, noriai bendradarbiaujančių LŽHIS narių, tačiau norėtųsi, kad jaunimas būtų aktyvesnis, ne tik reikštų savo nuomonę, bet ir prisidėtų konkrečiais darbais prie mūsų profesinės organizacijos veiklos. Su nostalgija prisimenu 2000 - 2010 metus, kai buvo nemažai aktyvių žemėtvarkininkų, kurie nenustygo vietoje tiek darbinėje Sąjungos veikloje, tiek laisvalaikiu, renginys vijosi renginį, viena idėja keitė kitą. Stebėdami žemėtvarkos sekcijos veiklą stengėsi nepasiduoti ir hidrotechnikai. Šiuo metu to labai pasigendu. Stengiamės perkelti mūsų veiklą į internetinę erdvę, bendrauti vaizdo konferencijose, o kur dingo tas šiltas nuoširdus bendravimas, tas pusdienis, skirtas susitikti ir padiskutuoti su kolegomis posėdžio metu. O specialistai iš LŽHIS, kaip ir iš kiekvienos profesinės organizacijos, tikisi, kad būtų ginami jų interesai.

- Esate dalyvavusi daugybėje LŽHIS renginių, profesinių švenčių įvairiuose šalies kampeliuose. Kuri šventė jums buvo įsimintiniausia?

- Profesinės šventės organizavimui reikia įdėti daug darbo, energijos, kan-

LŽHIS narių kelionė Ukrainoje. Prie paminklo Liublino unijai, 2019 m.

trybės. Jas organizuoja ne toks ir didelis būrys aktyvistų, tad kiekviena šventė tampa įsimintina. Kiekvienoje šventėje gali pabendrauti su įdomiomis asmenybėmis, savo darbo profesionalais, įgyti daug gerosios patirties, pamatyti vis kitą nuostabų Lietuvos kampelį. Labai smagu, kad į profesines šventes Sąjungos nariai atvyksta su šeimos nariais, augintiniais. Man įsiminė šventė Varniuose prie Lūksto ežero, nes buvo netipiškai labai šalta.

- Turbūt kiekvienas žmogus ieško gyvenimo prasmės, stengiasi pasiekti savo svajones, įminti laimės paslaptį. Ar galite pasakyti, kad jau įgyvendinote didžiąją dalį savo tikslų ir vilčių? Ko norėtumėte sau palinkėti?

- Gal per drąsu sakyti, bet esu laiminga, mano laimė slypi laiminguose vaikų veiduose, vyro šypsenoje.

Nežinau ar įmanoma įgyvendinti visus savo gyvenimo tikslus ir viltis. Mano vienintelis „kirminėlis“ – tai neapginta disertacija, didžioji dalis tikslų jau įgyvendinta. Svajonių yra dar daug, garsiai nesinori kalbėti, kad laimės nenubaidyčiau....

Sau ir savo artimiesiems noriu palinkėti stiprios sveikatos, būčiau labai laiminga, jeigu negrįžtų praėjusių metų negandos. Tada bus ir kelionių, ir nuotykių, ir gerų emocijų.

- Dėkoju už pokalbį. LŽHIS narių vardu nuoširdžiai sveikinu su Jubiliejumi, linkiu neblėstančios energijos, sėkmės visose veiklose ir svajonių išsipildymo.

Kalbėjosi Midona Dapkienė

Vytautui Juozui Kęstučiui – 90

Melioracijos veteranui hidrotechnikos inžinieriui Vytautui Juozui Kęstučiui gegužės 20 d. sukako 90 m.

Jubiliatas gimė Rokiškio aps. Ignotiškių kaime. Mokėsi Ignotiškio pradžios mokykloje, vėliau Obelių progimnazijoje. 1949 m. Kaune vienerius metus mokėsi LŽŪA parengiamajame skyriuje. 1950 m. tapo LŽŪA Hidromelioracijos fakulteto studentu ir 1955 m. įgijo hidrotechnikos inžinieriaus diplomą.

Profesinę melioratoriaus veiklą Vytautas pradėjo 1955 m. intensyvesnių melioracijos darbų Lietuvoje pradžioje Rokiškio melioracijos mašinų stotyje Iš pradžių buvo darbų vykdytojas, o 1957 m. vyriausiasis inžinierius. 1959 m. Vytautas buvo paskirtas Utenos MMS (1963 m. reorganizuotos į MSV) direktoriumi. Utenoje Vytautas dirbo devynerius metus. Tai buvo melioracijos darbų augimo, melioracijos organizacijų stiprėjimo metai. MSV kolektyvui ir jo vadovui V.Kęstučiui tai buvo kasdienio atkaklaus darbo laikotarpis – kasmet didėjo melioracijos darbų užduotys. Norint jas įvykdyti reikėjo rūpintis įmonės gamybinės bazės plėtra, gyvenamųjų namų statyba, stengtis, kad gerėtų darbuotojų darbo ir buities sąlygos. Tais komandinės ekonomikos ir visuotinio deficito laikais tai buvo nelengvas uždavinys. Jubiliatas buvo žinomas kaip vadovas, gebantis rasti kalbą tiek su eiliniais darbuotojais, tiek su aukštesnėmis instancijomis.

1968 m. Vytautas buvo paskirtas Melioracijos ir vandens ūkio ministerijos Respublikinio melioracinės statybos tresto Darbo organizavimo ir darbo užmokesčio skyriaus viršininku. Be tiesioginių pareigų, kartu daugelį metų vadovavo profesinės sąjungos komitetui. Šia veikla jis užsiėmė iki 1987 m. Vėliau, reorganizavus ministeriją į melioracijos susivienijimą, dar keletą metų dirbo tiekimo srityje.

1991 m., jau būdamas pensininkas, Vytautas buvo pakviestas Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos tarybos sekretoriumi ir šį darbą dirbo iki 2007 m. Būdamas komunikabilus, pažindamas daugelį įmonių bei Sąjungos skyrių vadovų, rūpinosi Sąjungos veiklos populiarinimu, jos narių apskaita, Sąjungos renginių organizavimu, žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ leidyba ir platinimu. 2007 - 2010 m. buvo žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redakcijos sekretorius. 2010 m. po beveik 55 m. darbo veiklos, paliko šias pareigas.

Nors metų našta jau nemaža, atsiranda ir sveikatos problemų, Jubiliatas ir dabar nenutraukia ryšių su žurnalo redakcija, domisi Sąjungos veikla.

Gražaus jubiliejaus proga linkime Jubiliatui optimizmo ir geros sveikatos.

Petras Raudonis
Juozas Smilgevičius

Rimantui Liatukui – 70

Kaip ir daugeliui jaunuolių, 1968 m. Rimantui Liatukui atėjo laikas pasirinkti savo gyvenimo kelią. Kokią įgyti specialybę, į kokią mokymo įstaigą stoti, kad galėtų tinkamai prisidėti prie savo, savo artimųjų ir visos Lietuvos žmonių gerovės kūrimo.

Gimęs 1950 m. balandžio 25 d. ir užaugęs Kvėdarnos apylinkėse, jis buvo prisirišęs prie gamtos, jo nedomino fabrikai, gamyklų triukšmas, tad pasirinko hidrotechnikos inžinieriaus specialybę Lietuvos žemės ūkio akademijoje. Reikia pripažinti, kad tuo metu ši specialybė buvo labai populiari, tačiau studijos buvo ypač sudėtingos, nes jų pagrindas buvo tikslieji mokslai. Rimantas puikiai susitvarkė su studijų programa, jam gerai sekėsi matematika, teorinė mechanika, braižyba, melioracijos darbų organizavimas, hidrotechnikos įrengimų, siurblių ir siurblinių, drėkinimo sistemų studijos. Jo potraukis greta studijuoti Lietuvos istoriją buvo neatsiejama studijų dalis kaip ir dalyvavimas fakulteto meno saviveikloje, studijų metu jis buvo pripažintas vienu šauniausiu Akademijos šokių kolektyvo nariu.

Sėkmingai baigęs Akademiją, Rimantas įsidarbino tuo metu garsioje, svarbiausioje šalyje, Šilutės MSV. Dirbo statybos vadovu. Jo neeilinį gebėjimą racionaliai techniškai mąstyti, teikti projektų įgyvendinimo siūlymus greitai pastebėjo įmonės vadovybė ir paskyrė jį techninio skyriaus vadovu.

1980 m. R. Liatukas buvo paskirtas Šilutės melioracijos eksploatavimo valdybos (MEV) vyriausiuoju inžinieriumi, o 1983 m. tapo MEV vadovu. Nuo 1990 m. dirbdamas UAB „Šilutės polderiai“, Rimantas toliau išlaikė savo darbų pobūdį: statė ir remontavo polderių pylimus, statė ir eksploatavo siurblines, kitus hidrotechninius statinius.

Jubiliatas stebėjo gamtinę aplinką, nuolat svarstė, kaip suderinti ūkinę veiklą su jautria Pamario krašto gamta: jo pastangomis įrengta Uostadvario prieplauka, pradėtos statyti ir įrengtos pirmosios sraigtinės siurblinės, kurios nežaloja žuvų, pakeliant vandenį iš patvenktų polderinių griovių, įrengti žuvitakiai Šyšos ir Šventosios upėse, sutvirtintas kopagūbris Baltijos jūros žeminėje dalyje ir įgyvendinta daugybė kitų projektų, kuriuose suderinta ūkinė veikla ir gamtinio karkaso išsaugojimas. R. Liatukas ir jo vadovaujamos įmonės palaikė glaudžius partnerystės ryšius su mokslo įstaigomis, ypač su Lietuvos žemės ūkio akademija (vėliau – Aleksandro Stulginskio universitetu). 2000 m. sėkmingai baigęs dar vienas studijas šiame universitete, įgijo hidrotechnikos magistro laipsnį.

Rimantui labai svarbu – jaunųjų specialistų rengimas, jų įtvirtinimas darbo kolektyvuose. Šį sumanymą jis puikiai realizavo įkurdamas absolventų klubo „ASU alumni“ Šilutės skyrių. Jo dėka Universiteto dėstytojai lankydavosi gimnazijose, pristatydavo studijų programas, kvietė stoti į šią aukštąją mokyklą. Jo rūpesčiu ne vienai moksleivių grupei buvo sudarytos sąlygos nuvykti į ASU, susipažinti su studijų ir gyvenimo sąlygomis, visuomenine veikla, todėl puikių specialistų jam netrūksta ir dabartinėje jo įmonėje „Kavesta“. Jo įkurta įmonė „Kavesta“ – Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos narė, o pats Rimantas – aktyvus asociacijos narys.

Už nuopelnus gamybinėje ir visuomeninėje veikloje Rimantui Liatukui suteik-

tas LŽHIS garbės nario vardas, už indėlį į valstybės gerovės kūrimą LR Seimo Pirmininkas prof. Viktoras Pranckietis apdovanojo R. Liatuką aukso ženkleliu „Atkurtai Lietuvai – 100“, už aktyvią veiklą „ASU alumni“ klubo veikloje apdovanotas ASU rektoriaus prof. Antano Maziliausko padėkos raštu, Melioracijos įmonių asociacijos „Garbės ženklu“, Šilutės savivaldybės, nevyriausybinių organizacijų padėkos raštais. Jam 2017 m. suteiktas Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Garbės nario vardas.

Aplinkinius žavi Rimanto polinkis laisvalaikiu sportuoti, judėti. Jis taiklus medžiotojas, burlentininkas. Žiemą, užšalus marioms, keliauja per jas ledrogėmis ir slidrogėmis. Daugiau nei 20 metų su savo kolektyvu lankosi snieguotuose kalnuose Austrijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje ir kitur, rodydamas pavyzdį savo darbuotojams, vaikams ir anūkams, kaip smagu leistis nuo kalnų slidėmis.

Rimanto pagamintu plovu namuose arba karštai įkūrentoje pirtelėje ant Šyšos kranto mėgaujasi jo artimieji ir bičiuliai bei lauko teniso turnyrų, kuriuos pats organizuoja ir dalyvauja savo įrengtose aikštelėse, dalyviai. Paprastas, jaunatviškas, išradingas, sportiškas hidrotechnikos magistras Rimantas Liatukas dar ir patyręs bitininkas. Jis puikiai žino, kada ir kam reikia padėti, kada ir kur reikia medų kopinėti.

Gerb. Rimantai, sveikiname Tave garbingo jubiliejaus proga ir linkime – būk linksmas, laimingas, energingas ir išradingas ir žinok, kad esi mus visus vienijanti ašis!

Studijų draugų vardu
Jonas Varkalys

Vytautui Karneckui – 70

„Laikas neša darbų prasmę“ –
sakė poetas Justinas Marcinkevičius.

Ar galima nujausti, kokią prasmę ir sėkmę atneš nugyventi metai ir laikas, kai esi aštuoniolikos? Kai esi vyriausias sūnus šeimoje ir patarimo klausia jaunesnė sesuo ir brolis, kai esi jiems autoritetas, nes tėveliai, paprasti, darbštūs, sąžiningi kaimo žmonės, žino tik savo darbą, atiduoda viską savo vaikams ir linki jiems siekti mokslo, patys nežinodami kokio, kad tik nereiktų vargti taip, kaip jiems.

Panašių išgyvenimų patyrė daugelis sovietinės Lietuvos kaimo vaikų. Tokiomis aplinkybėmis savo gyvenimo kelią teko rinktis mūsų jubiliatui – Vytautui Karneckui, kuris gimė 1950 m. balandžio 28 d. Žydelių kaime, Krekenavos apylinkėje (Panevėžio r.). Sėkmingai baigęs Krekenavos vidurinę mokyklą, jis įstojo į LŽŪA Hidromelioracijos fakultetą. Iš namų apsigyvenęs Akademijos bendrabutyje, jis turėjo praeiti visus „fuksams“ būtinus išbandymus: atsiveztinio maisto dalijimąsi su vyresniaisiais, pabėgėjimą iki parduotuvės pagal jų poreikį, pagal eilę ir be eilės gaminti valgį iš kuklių maisto atsargų, dažniausiai keptų bulvių ar kitą panašų gardėsį...

Studijos Vytautui sekėsi puikiai, nes jis niekuomet nepraleisdavo paskaitų, laiku atsiskaitydavo su darbais, vienas pirmųjų parengė jam skirtą diplominį

darbą. Sąžiningas, pareigingas, delikatus ir mandagus absolventas 1973 m. baigė studijas ir pradėjo dirbti A. Baranausko apdainuotame Anykščių krašte melioracijos darbų meistru. Kaip dauguma bendraamžių, neišvengė Vytautas tarnybos sovietinėje armijoje. Grįžęs iš tarnybos, pradėjo dirbti Panevėžio hidromelioracijos technikumo dėstytoju ir ten dirbo iki 1987 m. Dėstytojo pareigos skatino jį kelti pedagoginę kvalifikaciją. Pasirinko Ukrainą. 1986 m. neakivaizdiniu būdu Vytautas baigė mokslą Ukrainos žemės ūkio akademijos Pedagoginiame fakultete ir dirbo Panevėžio hidromelioracijos tarybiniame ūkyje-technikume, ten užėmė melioracijos skyriaus vedėjo pareigas. Nuo 1990 m. perėjo dirbti profesijos mokytoju į Panevėžio profesinio rengimo centrą ir dirbo ten iki 2017 metų.

Kokioje institucijoje ar kokiose pareigose bedirbo, Vytautas savo darbą atlikdavo kruopščiai. Panevėžio hidromelioracijos technikumo, Profesinio rengimo centro auklėtiniai jį prisimena kaip gerą ne tik profesijos, bet ir gyvenimo mokytoją, visuomet pasirengusį dalintis savo žinių bagažu, visuomet geros nuotaikos ir aiškiai išdėstantį dalykus. Reiklus sau ir aplinkiniams - toks gyvenimo ir veiklos etalonas būdingas Vytautui. Atletiško sudėjimo Vytautas mėgo sportą: futbolą, krepšinį, tinklinį, lengvai įveikdavo ir lygumų slidinėjimo normatyvus gimtajame Panevėžio rajone ar išvykose pas draugus.

Vytautas visuomet laukiamas bičiulių, bendrakursių susiėjimuose, nes visi žino, kad jis atsiveš savo sąsiuvinį, o gal ir keletą, su užrašytomis dainomis, kurios kursiokų susitikimo metu skambės iki aušros, akordeonu akompanuojant Petrui G. Toks jis, mūsų bičiulis Vytautas, su žmona, taip pat inžiniere-hidromechanike Elvyra, užauginęs du sūnus ir besidžiaugiantis trimis anūkais.

Sveikindami Vytautą gražaus brandžios jaunystės jubiliejaus proga, linkime džiaugtis šeima, artimaisiais ir bičiuliais, didžiuotis nuveiktais darbais. Sėkmės asmeniniame gyvenime, laisvalaikiu – malonių atokvėpio minučių.

LŽŪA bendrakursių vardu
Jonas Varkalys

Stanislovui Tumoniui – 70

Gegužės 6 d. 70 metų jubiliejų paminėjo hidrotechnikos inžinierius Stanislovas Tumonis. Jubiliatas gimė Rokiškio r., Jurkupių k. 1968 m. baigė Panemunėlio vidurinę mokyklą, tais pat metais įstojo mokytis į Lietuvos žemės ūkio Melioracijos ir Hidrotechnikos fakultetą, kurį baigęs 1973 m. įgijo inžinieriaus hidrotechniko kvalifikaciją.

Po Akademijos baigimo buvo paskirtas į Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos mokslinio tyrimo institutą, jame iki 1982 m. dirbo moksliniu bendradarbiu. 1973 - 1974 m. buvo pašauktas tarnauti į sovietinę armiją. 1982 - 1986 m. dirbo Kėdainių r. „Pakeltos velėnos“ kolūkyje inžinieriumi hidrotechniku, 1986 - 2016 m. dirbo VĮ Registrų centro Panevėžio ir Kauno filialuose matininku. Šiuo metu pensininkas, gyvena Vilainių k. (Kėdainių r.). Sveikatos ir gražių dienų Jubiliejaus proga!

LŽŪA mokslo draugai

Algimantui Kulbiui – 70

Balandžio 14 d. inžinierius hidrotechnikas Algimantas Kulbis šventė savo 70 metų jubiliejų.

Algimantas gimė Molėtuose, 1968 m. baigė Molėtų vidurinę mokyklą, įstojo į LŽŪA Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą. Baigus mokslus 1973 m. jam buvo įteiktas inžinieriaus hidrotechniko diplomas. Po studijų grįžo į gimtuosius Molėtus, darbo karjerą pradėjo Molėtų MSMV melioracijos statybos meistru. Moksle ir darbe Algimantas pasižymėjo nepaprastu stropumu, todėl netrukus buvo paskirtas Molėtų melioracijos statybos montavimo valdybos viršininko pavaduotoju.

Privatizavus MSMV, Algimantas perėjo dirbti Molėtų rajono savivaldybės administracijon statybos inspektoriumi, vykdė Molėtų miesto nutekamųjų valymo įrenginių statybos priežiūrą. Pridavus įrenginius naudoti – vadovavo jų veiklai, buvo paskirtas UAB „Molėtų vanduo“ nuotekų valymo įrenginių vadybininku, kur dirbo iki 2019 m. pabaigos. Jubiliatas gyvena Molėtuose, su žmona Genute užaugino du vaikus – Darių ir Kristiną.

Jubiliejaus proga linkime Algimantui stiprios sveikatos ir nepamiršti LŽŪA, kurioje prabėgo spalvinga mūsų jaunystė.

Petras Garnelis

Alvydui Staskoniui – 70

Septyniasdešimt metų – brandaus amžiaus tarpsnis, kai galima džiaugtis sukaupta patirtimi, prisiminti atliktus darbus ir sutiktus žmones. Tokią sukaktį birželio 13 d. paminėjo hidrotechnikos inžinierius Alvydas Staskonis.

Alvydas gimė 1950 m., birželio 13 d., Rokiškio r., Šetekšnių kaime. 1956 m. pradėjo lankyti „Šetekšnių“ pradinę mokyklą, vėliau „Panemunėlio“ vidurinę mokyklą, kurią baigė 1968 m.

1968 - 1973 m. mokėsi LŽŪA hidromeliaracijos – žemėtvarkos fakultete. Baigęs studijas LŽŪA pradėjo dirbti Respublikiniame vandens ūkio projektavimo institute. 1973 - 1974 m., tarnavo tarybinėje armijoje. Po karinės tarnybos toliau dirbo tame pat institute inžinieriaus pareigose iki 1985 m. Jaunas inžinierius 1982 - 1985 metais buvo komandiruotas geodeziniams darbams į Irako Respubliką. Dirbo statant užtvanką ant Eufrato upės.

Nuo 1985 metų A.Staskonis pradėjo dirbti Kauno NSK vyriausiuoju darbų vykdytoju. Nuo 1992 metų dirbo UAB „Samik“, UAB „Ranga“, UAB „Avona“ ir UAB „Zigota“. 2012 metais išėjo į užtarnautą poilsį, gyvena Kaune.

Alvydas Staskonis yra vedęs, turi du sūnus, auga gražus vaikaičių pulkelis.

Gražių dienų Tau, mielas Alvydai.

LŽŪA studijų draugai

Stasiui Pipirui – 70

Birželio 30 d. minėjome kurso draugo Stasio Pipiro septyniasdešimties metų jubiliejų.

Jubiliatas gimė Ukmergėje, kur 1968 m. baigė vidurinę mokyklą. Tuo metu buvo populiari melioratoriaus specialybė, neseniai buvo pastatyti nauji LŽŪA rūmai su bendrabučiais, laboratorijomis, gražia aplinka, Tai traukė ne vieną abiturientą, ir Stasys, ilgai negalvodamas, įstojo į Akademijos hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą, kurį 1973 m. ir baigė, įgydamas hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją.

Baigus mokslus, mūsų keliai išsiskyrė – pasklidome po visą Lietuvą. Stasys pasirinko gamybininko kryptį – buvo priimtas į Kauno melioracijos hidrotechninės statybos koloną (KMHSK) meistru. Gana greitai išryškėjo jo – darbų organizatoriaus, specialisto gebėjimai ir buvo paaukštintas iki vyresniojo darbų vykdytojo pareigų.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, melioracijoje, kaip ir kitose ūkio šakose, pradėjo pūsti permainų vėjai. Kupinas žinių, su dar jaunatviška energija, būdamas 43-jų metų amžiaus, Stasys kartu su keletu kitų kolegų įkūrė UAB „Kamesta“ ir tapo jos bendraturčiu. Dirbo technikos direktoriumi, buvo valdybos narys. 1996 m. įkūrus ŽŪB „Didvyriai“ buvo jos pirmininko pavaduotoju, vėliau direktoriumi.

Intensyvaus darbo metai prabėgo greitai. Jau keleri metai kaip Stasys – pensininkas. Tačiau įgimtas polinkis veiklai ir šiandien neleidžia jam nurimti. Jis UAB „Didmelva“ naujasis kreditorius, rūpinasi savo paties Kauno r. Lapių sen. gražiai tvarkoma sodyba, jos aplinka.

Lietuvos žemės ūkio akademijos 23-sios inžinierių hidrotechnikų laidos vardu sveikiname Stasį Jubiliejaus proga ir linkime, kad ateinantys metai būtų dosnūs sveikatos, o gyvenimas teiktų tik džiaugsmą.

Rimantas Liatukas

Irenai Kneizevičienei – 65

Sveikiname Nacionalinės žemės tarnybos Marijampolės, Kazlų Rūdos ir Kalvarijos skyriaus vedėją Ireną Kneizevičienę gražaus ir garbingo 65 metų jubiliejaus proga ir nuoširdžiai dėkojame jai baigiant darbą Nacionalinėje žemės tarnyboje.

Nacionalinės žemės tarnybos direktorius Irenai Kneizevičienei skyrė padėką už ilgametį, profesionalų ir nuoširdų darbą žemės tvarkymo ir administravimo srityje.

Irenai norime skirti puokštę gražių žodžių. Kolegos ir socialiniai partneriai žavisi jos energija ir darbštumu, pareigingumu ir optimizmu, pasitikėjimu savo jėgomis, interesų platumu, įgimtu teisingumo jausmu ir pagarba kitam žmogui. Sėkmę jos darbe lėmė įgimti bei išsiugdyti būdo bruožai – darbštumas, dvasinė stiprybė, profesinė kompetencija ir sveikas užsispyrimas bei intuicija. Už tai mes Ireną gerbiame, vertiname jos darbą ir indėlį ne tik į Nacionalinę žemės tarnybą, bet ir į visą žemės tvarkymo ir administravimo sritį.

Gerbiama Irena, norime Jums nuoširdžiai padėkoti ir palinkėti, kad laikas Jūsų nekeistų, sveikata neapleistų, energija neišblėstų ir sėkmė niekada nesitrauktų.

NŽT kolektyvas

Vygantui Ivoškui – 60

Gegužės 9 d. garbingą jubiliejų sutiko hidrotechnikos inžinierius Vygantas Ivoškus.

Jubiliatas gimė Užvenčio mieste, tuomečio Užvenčio rajono centre. Baigęs vidurinę mokyklą, įstojo į Lietuvos žemės ūkio akademijos Hidromelioracijos ir žemėtvarkos fakultetą, pasirinkdamas hidrotechnikos specialybę ir 1981 m. baigė studijas, įgydamas hidrotechnikos inžinieriaus diplomą. Po studijų grįžo į gimtąją Žemaitiją, Kelmės MSMV ir darbo veiklą pradėjo meistru. 1985 m. buvo pašauktas į Sovietinę kariuomenę. Dvejus metus ištarnavo Armėnijoje artilerijos leitenantu. Grįžęs iš kariuomenės 1987 m. tęsė darbą. Tarnyba Sovietinėje armijoje suteikė nemažos vadovavimo patirties, todėl Vygantas neužilgo buvo paskirtas darbų vykdytoju, jam teko savarankiškai vykdyti tuometinio Dubėnų tarybinio ūkio melioracijos projektą. Reikėjo nusausinti 270 ha plotą, iškasti apie 14 km griovių, įrengti 11 pralaidų, pakloti 25 km rinktuvų, 141 km sausintuvų, nutiesti 3 km ūkio kelių. Vygantas su šiuo objektu sėkmingai susitvarkė, kaip ir su kitomis užduotimis.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę ir prasidėjus valstybinių melioracijos įmonių privatizavimui, 1996 m. jubiliatas įkūrė UAB „Kelmės drena“. Pradžia buvo nelengva. Neliko valstybinių užsakymų, visus darbus reikėjo pirkti viešųjų konkursų būdu. Pirkimo sąlygose dažnai būdavo pageidaujama darbo patirties, kurios jauna įmonė negalėjo turėti, todėl tekdavo vykdyti subrangos darbus. Šiuo metu, sumažėjus melioracijos darbams skiriamų lėšų, tenka verstis statybos, aplinkos tvarkymo ir kitais darbais. Vygantui, patyrusiam specialistui, kelia nerimą, kad melioracija, dar neseniai buvusi išvystyta ūkio šaka, dabar prarado pozicijas tiek jaunų inžinierių rengimo, mokslo naujovių diegimo, technikos modernizavimo srityse, tiek darbų mastais. Ją lenkia kelininkai, elektrikai ir plataus profilio statybininkai. Būdamas iš prigimties optimistas, Vygantas nepraranda vilties ir tikisi, kad ateityje viskas bus gerai.

Jubiliatas su žmona Salomėja išaugino dvi dukras, džiaugiasi anūku ir anūke. Yra aktyvus LŽIHS Kelmės skyriaus narys.

Brandaus Jubiliejaus proga linkime Vygantui kuo geriausios sveikatos, energijos, stiprybės.

Inžinierių hidrotechnikų vardu
Apolinaras Jasaitis

Ingai Adamonytei – 50

Gegužės 5 d. 50-ties metų jubiliejų paminėjo aktyvi LŽHIS narė, VDU Vandens išteklių inžinerijos instituto docentė, „Slėnio Nemunas“ direktorė, Komunikacijos ir technologijų perdavimo centro projekto vadovė Inga Adamonytė. Kolegos ir draugai dalijasi mintimis apie gražų tarpusavio bendravimą ir skiria jai šilčiausius žodžius.

Pirmuosius Ingos žingsnius LŽŪU prisiminė Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanas doc. dr. Algis Kvaraciejus: „Su Inga pirmą kartą susitikome 1991 m., kai antrame kurse jau gerokai praretėjusias mūsų gretas papildė dvi merginos. Inga iš karto visiems „krito į akį“ dėl savo elegancijos, užsispyrimo ir ypač gražios šypsenos. Tuo metu mes, vyrukai, būsimieji hidrotechnikai, galvodavom, ką čia tos panelės veikia. Juk fizikos, matematikos, vėliau teorinės ir statybinės mechanikos, ir galiausiai, hidrotechnikos statinių dalykai ne visiems vyrams buvo lengvai įveikiami, o ji atsilaikė, ir ne prasčiau negu mes. Analizavome melioracijos praktines ir mokslines problemas, ieškojome sprendimų, kaip išsaugoti vis labiau nykstančias melioracijos sistemas. Tuo metu atsiskleidė Ingos gebėjimas vertinti sudėtingas, neaiškias, o kartais net ir sunkiai suvokiamas situacijas, ieškoti ir rasti joms tinkamus sprendimus. Tie nelengvi iššūkiai užgrūdino ją, kaip visada ieškančią įvairių idėjų ir tikslo siekiančią mokslininkę“.

„Su Inga susipažinome prieš dvidešimt metų, pradėjusios studijuoti doktorantūroje. Mus suartino bendri studijų tikslai, problemos ir panašus požiūris į daugelį dalykų. Prisimenu išvyką mikroautobusu į Vokietiją 2006 metais. Lankant Tiuringijos žemės hidrotechnikos objektus mane sužavėjo Ingos puikios vokiečių kalbos žinios, komunikabilumas ir vertėjavimo profesionalumas. Kolegė Inga aktyviai dalyvauja LŽHIS veikloje, buvo ilgametė Sąjungos revizijos komisijos pirmininkė. Matau jos puikios lyderės savybes, gebėjimą valdyti auditoriją, darbštumą, atsidavimą ir mokėjimą bendrauti su studentais. Inga ne tik mano bendradarbė, bet ir gera draugė – supratinga, patikima ir dėmesinga, su ja įdomu padiskutuoti prie kavos puodelio ar aplankius renginį“, – pasakojo Midona Dapkienė.

Ingos pirmoji bakalaurė, o dabar kolegė Otilija Miseckaitė: „Kartais tik po daugelio metų supranti, kokią didelę įtaką tau turėjo vienas ar kitas žmogus. Man tas žmogus visada buvo Inga – taip nuo pirmos dienos pažinties liepė ją vadinti. Visada padėdavo, patardavo ir paskatindavo, visada pilna energijos ir minčių. Be to, su Inga buvo įdomu kalbėtis ne tik apie baigiamąjį darbą, bet ir apie tai, kas yra išsilavinimas plačiąja prasme. Dėkinga jai už tai, kas ir kokia esu dabar.“

„Inga mano pirmoji ir kol kas vienintelė kolegė su kuria dalijamės vienu kabinetu jau 14 metų. Kartu siekėme tikslų, kartu mokėmės, kartu džiaugiamės laimėjimais. Ji visada parodo, kad net blogiausioje situacijoje reikia sugebėti ieškoti gerų dalykų, o jos asmenybės pavyzdys tiek gyvenime, tiek profesinėje veikloje skatina stiebtis aukštyn. Tikiuosi, jos užsidegimas kiekvieną darbą atlikti kiek galima profesionaliau ir visada spinduliuoti gerą energiją ją lydės dar ilgus metus“ – šiltai apie Ingą atsiliepė Gitana Vyčienė.

„Inga yra žmogus, kuris mielai priima iššūkius ir imasi įvairios veiklos. Visai neseniai ji tapo Komunikacijos ir technologijų perdavimo centro projekto vadove. Inga Adamonytė yra centro siela ir varomoji jėga. Itin inovatyvi, visuomet siekianti užsibrėžtų tikslų bei motyvuojanti savo komandą. Inga yra tokia vadovė, kuri iš bet kokios situacijos ras išeitį ir visuomet stovės už savo komandą“,- sakė jos kolegos.

Bendradarbiai ir draugai nuoširdžiai linki Jubiliatei didžiausios sėkmės visose jos veiklose, mažų stebuklų kasdienybėje, visų sumanymų išsipildymo, naujų idėjų, įdomių ir sėkmingų projektų bei gražių, prasmingų, šviesių metų.

LŽŪA 23-oji hidrotechnikos inžinierių laida

Jonas VARKALYS
Lietuvos Respublikos Seimo narys
Lietuvos žemės ūkio akademijos 23-iosios laidos absolventas

Dažnai žmogus gyvenime atsiduria kryžkelėje, kai turi pasirinkti, kuriuo gyvenimo keliu toliau keliauti. Tokioje kryžkelėje atsidūrėme ir mes 1968 metais: vieni – ką tik baigę vidurines mokyklas, kiti – jau padirbėję ar atitarnavę sovietinėje armijoje. Dauguma tuomet buvo baigę vidurinę mokyklą, o šiemet, 2020-aisias metais, pažymintys savo 70-ies metų gyvenimo ir veiklos jubiliejus.

Daugumos studentų profesijos pasirinkimą lėmė atsitiktinės žinios apie laukuose dirbančią galingą melioracijos techniką ir gerą darbo užmokestį, karjeros galimybes. Gąsdino tik tai, kad visokio lygio šios profesijos vadovų neatskiriamas palydovas buvo guminiai arba „kerziniai“ batai, chaki spalvos lietpaltis. Tokia „uniforma“ buvo bet kokiu oru: saulė, lietus ar sniego pusnys.

Įvertinę visus pliusus ir minusus, 1968 metais į Lietuvos Žemės ūkio akademiją, Hidrotechnikos ir žemėtvarkos fakulteto Hidrotechnikos specialybę įstojome 125 ir 25 kandidatai. Nuo studijų pradžios iki pabaigos mus lydėjo dekanai

doc. Rimas Urbonas, vėliau – doc. Zenonas Kinderis ir prodekanas Petras Variakojis. Per pirmus dvejus metus studijavome matematiką, fiziką, braižybą, užsienio kalbas, etiką, mokslinį komunizmą, filosofiją ir kitus bendruosius dalykus.

Po dvejų metų pradėjome rimtas profesijos studijas: teorinę mechaniką, statybinę mechaniką, melioracijos darbų organizavimą, hidrologiją, hidrotechniką. Nemaža dalis laiko buvo skirta ir praktiniams darbams.

Po dviejų kursų vykome atlikti melioracijos praktikos Šilutėje ir Žemaičių Naumiestyje. Po trečio kurso geodezijos, hidrometrijos praktiką atlikome Kaune, Akademijos prieigose, Neries upėje, o Druskininkuose organizuota dviejų savaičių geologijos ir gręžybos praktika.

Neapsieita ir be individualių gamybinių praktikų melioracijos įmonėse, Respublikiniame vandens ūkio projektavimo institute. Kiekvienas studentas, turėdamas konkrečias užduotis, įgytas teorines žinias, pritaikydavo praktikoje. Per vasaros atostogas kai kurie studentai įsidarbindavo melioracijos įmonėse, kur užsidirbdavo artėjančių mokslo metų pradžiai.

Nuo pat pirmo kurso buvome kviečiami įsitraukti į kultūrinį – visuomeninį gyvenimą. Daugelis mūsų laidos studentų lankė choro, šokių, saviveiklos, fakulteto estradinio ansamblio repeticijas, koncertavo Akademijoje tarpfakultetinėse apžiūrose, kolūkių ataskaitiniuose susirinkimuose ir kitur; sudarytos puikios sąlygos orientacinio sporto, dziudo, krepšinio, futbolo ir kitų sporto šakų mėgėjams.

Akademijoje veikė komunistų partijos, komjaunimo ir profsąjungos organizacijos. Kai savaitgaliais centriniuose rūmuose vykdavo šokiai, į kuriuos patekti buvo didžiulė problema, tvarką užtikrindavo Liaudies draugovininkų būrys. Kai kurie mūsų kursiokai dirbo laborantais įvairiose katedrose ir jų kabinetų langai pirmajame aukšte svetingai atsidarydavo ir tokiu būdu išsispręsdavo bičiulių patekimą į šokių salę. Prisimenant šokius, malonius jausmus sukelia muzika, kurią atliko tuo metu garsus „Kertukų“ ansamblis, Vytautas Babravičius (Simas), Mechanikos ir Hidrotechnikos fakultetų estradiniai ansambliai.

Studijos buvo rimtos, nors joms netrūko ir studentiškų pagundų: triukšmingų vakarėlių, pasisėdėjimo aludėje „Rambynas“, Akademijos kavinėje, Garliavos, Vilijampolės ar kituose restoranuose, o po jų neretai ir pramiegotos paskaitos.

Po penkerių metų studijų ne visiems buvo leista rašyti diplominius darbus. Ne visiems pasisekė juos parengti ir apsiginti. Iš 150 (kartu su 25 kandidatais) pradėjusių hidrotechnikos inžinieriaus specialybės studijas baigti pavyko tik 55-iems. Tad tik trečdaliui studentų, teikdamas diplomą, tąsyk ranką spaudė melioracijos

ministro pavaduotojas Gediminas Murauskas.

Hidrotechnikos inžinieriaus specialybės studijos buvo vienos sunkiausių. Jas baigusiųjų labai laukdavo gamybinėse ir mokslinėse įstaigose. Didžioji absolventų dalis, tarp jų studijavusieji su siuntimais (jiems melioracijos įmonės mokėdavo stipendijas – 40 rub. 25 kapeikas, vėliau – 52,0 rub., truputį didesnes negu mokėdavo Akademija) gavo paskyrimą į melioracijos įmones. Kita dalis iškeliavo į Respublikinį Vandens ūkio projektavimo institutą ir jo filialus, kiti – į Kėdainių Lietuvos hidrotechnikos mokslinio tyrimo institutą, o likusieji įsidarbino Akademijoje jaunesniaisiais moksliniais bendradarbiais arba tapo technikumų dėstytojais.

Bendra absolventų paskirstymo geografija ir pareigos matosi pateiktoje lentelėje.

Absolventai			
Nr.	**Vardas, pavardė**	**Gim. data**	**Darbovietė, pareigos**
1	Valerija Krasnadomskytė - Skirmantienė	1950-01-15	Vilainiai, LHMMTI jaunesn. Moksl. Bendradarbė, nuo 1973 m. RVŪPI (Kaunas) vadovaujančioji inžinierė; nuo 1975 m. Kauno RVŪPI, vėliau – Kauno valstybinis vandens ūkio projektavimo institute, „Sweco hidroprojekte“ – grupės vadovė
2	Juozas Montvila	1948-01-15	Tauragės MSV meistras, nuo 1991 m. Tauragės miškų urėdija
3	Simonas Aškinis	1950-01-16	Paskirtas LHMMTI jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu
4	Vida Morkevičiūtė – Michailovskienė	1951-01-25	Paskirta RVŪPI (Vilnius) inžiniere, UAB „Telba projektai“ projektų ir statybų darbų vadovė, „Primum group“, UAB „Jodesta“ projektų ir statybų darbų vadovė
5	Virginijus Zubinas	1949-01-28	Mažeikų MSV, nuo 1988 m. susivienijimas „Melioracija“, pirmininko pavaduotojas, nuo 1991 m. UAB „Lietuvos melioracija“ direktorius

6	Zita Kriščiūnaitė - Vitunskienė	1951-02-01	Kaišiadorių SSV vyr. inžinierė, Kaišiadorių melioracijos tarnybos inžinierė; Kaišiadorių raj. savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus vyriausioji specialistė
7	Antanas Bartkus	1949-02-05	Raseinių MSV meistras, nuo 1992 m. Raseinių r. žemės ūkio melioracijos tarnybos viršininkas
8	Ona Valackaitė - Papečkienė	1950-02-06	RVŪPI (Vilnius) inžinierė, nuo 1974 m. RVŪPI (Kaunas) inžinierė
9	Vincas Pigaga	1949-02-10	Paskirtas į Lazdijų MSV meistru
10	Juozas Kazlauskas	1950-02-20	RVŪPI (Vilnius), inžinierius, nuo 1993 m. AB „Alytaus melioracija“ direktorius
11	Algirdas Stasiūnas	1950-03-06	Joniškio MSV meistras, AB „Joniškio melioracija“ darbų vykdytojas
12	Antanas Simonavičius	1949-03-24	Paskirtas RVŪPI (Šilutės sk.) inžinieriumi
13	Petras Jucikas	1950-04-04	Paskirtas RVŪPI (Šilutė) inžinieriumi
14	Jonas Grumuldis	1950-04-14	Klaipėdos MSV meistras, vyr. darbų vykdytojas, Šilalės MSV gamybinio skyriaus viršininkas, nuo 1994 m. AB „Kvėdarnos agroservisas“ vyr. finansininkas
15	Algimantas Kulbis	1950-04-14	Paskirtas Molėtų MSV meistru
16	Eugenijus Šulskis	1949-04-22	Paskirtas į Kaišiadorių MSV meistru
17	Rimantas Liatukas	1950-04-25	Šilutės MSV techn. sk. inž. Nuo 1990 AB „Šilutės polderiai“ direktorius, UAB „Kavesta“ valdybos pirmininkas
18	Vytautas Karneckas	1950-04-28	Anykščių MSV meistras, 1975 m. Panevėžio hidromelioracijos technikumo dėstytojas. 1992 m. Panevėžio hidromelioracijos ir žemės ūkio mokyklos mokytojas
19	Veronika Žigmantaitė - Valkūnienė	1950-05-05	RVŪPI (Panevėžys) inžinierė, Panevėžio hidromelioracijos technikumo dėstytoja, Panevėžio darbo biržos vyr. specialistė
20	Stanislovas Tumonis	1950-05-06	Paskirtas LHMMTI jaunesn. moksl. bendradarbiu
21	Ramutė Martikaitienė	1949-05-10	RVŪPI (Kaunas) inžinierė, Žemės ūkio pastatų projektavimo institute inžinierė, UAB „Garlita“ direktoriaus pavaduotoja
22	Edmundas Dyglys	1950-05-22	Šilutės MSV meistras, nuo 1981 m. „Šilutės polderiai“ darbų vykdytojas, vyr. inžinierius
23	Algirdas Petraitis	1945-06-09	Paskirtas į Ignalinos MSV meistru
24	Alvydas Staskonis	1950-06-13	RVŪPI (Kaunas) inžinierius, 1982-1985 m. Irake geodezininkas hidrotechnikas, nuo 1994 m. UAB „Levor“ darbų vykdytojas

25	Zenonas Rimkus	1950-06-23	LŽŪA Inžinerinių konstrukcijų katedros dėstytojas, nuo 1990 m. VŪŽF dekanas, docentas
26	Petras Kaškonas	1949-06-24	Paskirtas Alytaus MSV meistru
27	Paulius Saveras	1950-06-28	Pasvalio MSV darbų vykdytojas
28	Petras Garnelis	1951-06-29	Paskirtas Pakruojo SSV inžinieriumi; nuo 1976 m. Lietuvos melioracijos ir vandens ūkio ministerijos vyresn. inžinierius; UAB „Lietuvos melioracija“ inžinierius; nuo 1997 m. Žemės ūkio ministerijos vyresn. inžinierius
29	Stasys Pipiras	1950-06-30	Kauno hidrotechninės kolonos meistras, nuo 1993 m. UAB „Kamesta“ direktorius
30	Algimantas Janušaitis	1949-07-06	Paskirtas RVŪPI (Šilutė) inžinieriumi
31	Birutė Kazlauskaitė - Grumuldienė	1951-07-07	Klaipėdos MSV meistrė, Šilalės MSV inžinierė, nuo 1994 m. AB „Kvėdarnos agroservisas“ inžinierė projektuotoja
32	Vanda Kasputytė-Sutkienė	1949-07-08	RVŪPI (Kaunas) žemės reformos skyrius
33	Bronislovas Kvedaras	1951-07-16	Paskirtas Panevėžio hidromelioracijos technikumo dėstytoju, 1994 m. UAB „Dumbla“ vadybininkas, nuo 2002 m. VĮ Regitra Panevėžio fil. vyr. specialistas
34	Algimantas Mickevičius	1950-07-29	Paskirtas LHMMTI jaunesn. moksl. bendradarbiu, Ignalinos MSV jaunesn. inžinierius
35	Piotras Maskaliovas	1950-08-10	RVŪPI (Panevėžys) inžinierius, UAB „Panevėžio hidroprojektas“ vadovaujantis inžinierius, P.Maskaliovo įmonė „Nitora“
36	Benjaminas Visgaudas	1944-08-16	Paskirtas į LŽŪA Hidroįrengimų katedrą jaunesn. moksl. bendradarbiu
37	Juozas Butkus	1948-08-25	Paskirtas Trakų MSV meistru
38	Jonas Varkalys	1950-08-28	Plungės MSV meistras, vyr. inžinierius, nuo 1992 m. UAB „Plungės Jonis“ direktorius, nuo 2016 m. LR Seimo narys
39	Jovita Gausmanaitė	1950-08-29	RVŪPI (Šiauliai) inžinierė
40	Vytautas Žiūkas	1949-09-07	Šalčininkų MSV meistras, Vilniaus aps. melioracijos skyriaus viršininkas
41	Mečislovas Daukša	1950-09-18	Paskirtas Vilniaus MSV meistru
42	Sigita Gabrytė - Mirinienė	1950-09-20	RVŪPI (Kaunas) inžinierė, nuo 1992 LŽŪA Ekologijos katedra
43	Gediminas Lietuvininkas	1950-09-30	RVŪPI (Vilnius) inžinierius, AB „Vilniaus hidroprojektas“ vadovaujantis hidrotechnikas

44	Zita Šlušnaitė - Modgabienė	1948-10-05	RVŪPI (Šiauliai) inžinierė, nuo 1975 m. RVŪPI (Kaunas)
45	Rimantas Špokas	1948-10-23	Paskirtas RVŪPI (Kaunas) inžinieriumi
46	Antanas Radvilavičius	1950-11-10	Paskirtas LHMMTI jaunesn. moksl. bendradarbiu, Kėdainių savivaldybės valdytojas
47	Irena Matevičiūtė - Simonavičienė	1950-11-12	RVŪPI (Šilutė) inžinierė, nuo 1992 m. Šilutės savivaldybės vyr. inžinierė
48	Ona Pečiulytė-Brazauskienė	1949-11-18	Paskirta į Vilkaviškio SSV inžiniere; Vilkaviškio miesto sav. mero pavaduotoja, žurnalo „Su tavimi“ redaktorės pavaduotoja, Vilkaviškio darbo biržos konsultantė
49	Petras Žukauskas	1950-11-18	Vilniaus MSV meistras, nuo 1993 m. AB „VŪSTA“ darbų vykdytojas
50	Juozas Aliulis	1949-11-19	RVŪP (Kaunas) inžinierius, nuo 1984 m. mokesčių inspekcijos vyr. inspektorius
51	Rimas Vyšniaveckas	1950-11-28	Paskirtas Bartkuškio hidromelioracijos technikumo dėstytoju
52	Judita Butkienė	1941-12-01	Paskirta Trakų MSV darbų vadove
53	Stanislovas Tamošauskas	1949-12-15	RVŪPI (Kaunas) inžinierius, nuo 1987 m. LŽŪA studijų sk. viršininkas
54	Juozas Čižauskas	1949-12-17	Paskirtas LHMMTI jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu
55	Františekas Pansevičius	1946	Šalčininkų MSV darbų vykdytojas, nuo 1991 m. gamybos ir planavimo darbų vykdytojas

Visi bendrakursiai, 23-ios hidrotechnikų laidos absolventai, nukeliavo gražų gyvenimo tarpsnį, jautėsi reikalingi žemdirbiams, tuometinio kaimo ir miesto bendruomenės nariams. Manau, kad 23-ioji hidrotechnikos inžinierių laida ženkliai prisidėjo prie 3 mln. ha nusausintų žemių sutvarkymo. Mūsų pastangomis buvo nutiesti privažiavimo keliai į sėjomainos laukus, įrengtos pievos ir kultūrines ganyklos, jos aptvertos, įrengtos drėkinimo sistemos, pakalkintos rūgščios dirvos, įrengta daugybė tvenkinių, šiandieną puošiančių kraštovaizdį. Supilta daugybė pylimų, įrengta polderių su siurblinėmis, taip reikalingų Pamario kraštui, pastatyta daug tiltų, pralaidų ir kitų hidrotechninių statinių, užtikrinančių kaimo žmogui patogų gyvenimą ir sėkmingą darbą.

Viso kurso vardu dėkoju Žemės ūkio akademijos tuometiniams ir dabartiniams vadovams, fakulteto dekanams, dėstytojams už tai, kad atidavė daug savo žinių, paaukojo daugybę savo laiko, kad mes, siekiantys aukštojo mokslo diplomų, taptume savo srities specialistais ir lyderiais.

Po studijų baigimo prabėgo 47-eri metai. Apgailestauju, kad dalis dėstytojų ir kurso draugų šiuo metu jau išėjo į Anapilį.

Amžinybėn iškeliavo šie kurso draugai:

Juozas Aliulis
Juozas Butkus
Jovita Gausmanaitė
Jonas Grumuldis
Algimantas Mickevičius
Františekas Pansevičius
Algirdas Petraitis
Antanas Radvilavičius
Zenonas Rimkus
Paulius Saveras
Stanislovas Tamošauskas
Petras Žukauskas
Ona Valackaitė

Tebūnie jiems lengva Lietuvos žemelė,
teišlieka jų atminimas mūsų širdyse...

Džiaugiuosi, kad net 20 mielų kursiokų, bendražygių sulaukė šių metų ir sėkmingai, iškiliai švenčia savo 70 metų jubiliejų!

Gerbiami kolegos, Džiaugiuosi Jūsų asmeniniais pasiekimais darbe, visuomeninėje veikloje, Jūsų šeimyniniame gyvenime. Sveikinu Jus su garbingu ir gražiu metų skaičiumi, linkiu, kad Jūsų gyvenime būtų daug dienų, o tose dienose daug gyvenimo. Sveikinu su faktu, kad šiandieną ne vienas galime pasidžiaugti savo vaikais, anūkais, proanūkiais.

Džiaugiuosi mūsų išlikusiu noru ir aktyvumu matyti ir girdėti vienas kitą dažniau ar rečiau ir būtinai per kas 5 metus vykstančius mūsų kurso susitikimus.

Dėkoju Jums už tai, kad nuo pirmų studijų minučių buvote ir esate su manimi, kad buvote mano mokytojai, kad manyje suformavote tokį žmogų, koks šiandieną esu.

Būkime sveiki, saugūs, pilni optimizmo, planų ir kilnių tikslų!

Aldona Vizbarienė
(1943 - 2020)

2020 m. kovo 26 d. mirė buvusi Valstybinio žemėtvarkos instituto (dabar Valstybės žemės fondas) Kraštotvarkos ir teritorijų planavimo vyresnioji inžinierė Aldona Vizbarienė.

Velionė gimė 1943 m. spalio 10 d. Anykščių r. Viešintų miestelyje. 1962 m. baigė Viešintų vidurinę mokyklą ir įstojo mokytis į Vilniaus medicinos mokyklą. 1964 m. ją baigusi įgijo medicinos sesers kvalifikaciją. 1964 - 1968 m. dirbo Vilniaus m. klinikinėje ligoninėje. 1966 m. ištekėjo. 1968 m. gimus dukrelei Jolitai, po kūdikio auginimo atostogų 1970 m. rugpjūčio 28 d. įsidarbino technike Respublikinio žemėtvarkos instituto Želdynų projektavimo sektoriuje. 1975 m. baigė Vilniaus inžinerinį statybos institutą, įgijo statybos ekonomistės kvalifikaciją. Dirbdama inžinierės, vėliau vyresniosios inžinierės pareigose rengė projektų sąmatas. Nelengva buvo įtikti reikliam Želdynų projektavimo sektoriaus vadovui Alfonsui Kiškiui. Aldona puikiai susitvarkydavo su keliamais reikalavimais.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Aldonai teko pereiti prie naujų skaitmeninių technologijų, jos įprastą darbo profilį keitė darbų įvairovė, teko rengti geografinės informacinės sistemos duomenų rinkinius. Aldona buvo sumani darbuotoja, sugebėdavo greitai perprasti užduotis. Buvo draugiška, gerai sutardavo su bendradarbiais. 2004 m. vasario 27 d. Aldona išėjo į pensiją.

Darbų sūkuryje Aldona visada rasdavo laiko savo mažosioms atžaloms Jolitai ir Tadui. Vaikams sukūrus šeimas, pergyvendavo dėl jų nesėkmių, džiaugdavosi sėkmėmis. Labai mylėjo savo šeimą, kuri jai buvo svarbesnė už jos pačios bėdas.

Prisimenant Aldoną, pirmiausia į galvą ateina du geriausiai ją apibūdinantys žodžiai – rūpestinga mama ir atsakinga darbuotoja. Tokią Aldelę (taip darbe vadindavom) ir prisiminsim.

Buvusių bendradarbių vardu
Neringa Jarašiūnienė ir Rita Palčiauskaitė

Juozas Ručinskas
(1933 - 2020)

2020 m. kovo 24 d. atsisveikinome su žemėtvarkos veteranu, žemėtvarkos inžinieriumi, visą gyvenimą pašventusiu gimtosios žemės tvarkymui.

Velionis gimė 1933 m. vasario 13 d. Ukmergės r. Gelvonų kaime. Mokėsi Gelvonų progimnazijoje, vėliau Ukmergės I berniukų gimnazijoje. 1952 m. baigė vienerių metų matininkų kursus Vilniuje, 1961 m. neakivaizdžiai baigė Kauno žemės ūkio technikumą, 1975 m. – Lietuvos žemės ūkio akademiją, įgydamas žemėtvarkos inžinieriaus kvalifikaciją.

1953 m. paskiriamas dirbti techniku Vilniaus srities Žemės tvarkymo ir sėjomainų valdyboje. 1955 - 1957 m. atliko karinę tarnybą. 1957 - 1959 m. dirbo Žemės tvarky-

mo valdyboje techniku, nuo 1959 m. iki 1961 m. – šios valdybos Vilniaus žemėtvarkos padalinio (partijos) grupės viršininku. 1961 m. įkūrus Respublikinį žemėtvarkos projektavimo institutą – šio instituto Vilniaus žemėtvarkos skyriaus grupės viršininkas, vėliau, nuo 1969 m. – vyriausiasis projektų inžinierius. Į pensiją išėjo 1998 m.

Velionis savo darbo veiklą pradėjo sunkiame darbo organizavimo atžvilgiu, apleistame žemės tvarkymo atžvilgiu Vilniaus krašte. Čia žmonės kalbėjo gudų, rusų ir vietine lenkų kalba. Juozas, nežiūrint sunkumų, su darbais gerai tvarkėsi. Stokojant šiame krašte žemėtvarkos specialistų, teko žemėtvarkos subtilybes perteikti, aiškinti ne vienam kolegai bei ūkių specialistams. Velionis yra dirbęs įvairiausius žemėtvarkos darbus, kuriuos, atgavus nepriklausomybę, vainikavo žemės reformos darbai.

Į Žemėtvarkos institutą dažniausiai buvo atsiunčiami jauni specialistai, kurie patekdavo dirbti į Juozo vadovaujamą gamybinį padalinį. Žemės ūkio akademijos studentams gamybinės praktikos vadovu dažniausiai būdavo Juozas. Praktikantai prisimena jį kaip kantrų, gerai praktines žinias perteikiantį, nuoširdžiai besirūpinantį jų buitimi praktikos vadovą. Žemėtvarkos institute mašinų buvo vos kelios. Juozas motociklu su lopšeliu nugabendavo specialistus į ūkius ilgoms komandiruotėms, juos dažnai aplankydavo.

Neseniai atsisveikinome su Juozo žmona Vanda (Rukštelyte), taip pat žemėtvarkos inžiniere. Ir štai, nauja netektis. Buvę Juozo kolegos jį šiltai prisiminsime. Užuojautą reiškiame Juozo dukrai Dovilei, vaikaičiams ir kitiems artimiesiems.

Buvusių bendradarbių vardu
Romualdas Survila

Gediminas Zabarauskas
(1933 - 2020)

Tu niekados, o rytuose vėl saulė kelsis,
Tu niekados, o tūkstančiai žiedų žydės,
Tu niekados... Ir šitas liūdnas balsas
Pravirkdo žemę, žiedus ir žvaigždes.

B.Brazdžionis

2020 m. kovo 26 d. pavasaris, žengdamas Joniškio lygumomis, į negrįžtamą kelią išsivedė ilgametį UAB „Joniškio hidrostatyba“ vadovą Gediminą Zabarauską.

Gediminas Zabarauskas gimė 1933 m. gegužės 14 d. 1951 m. baigė Joniškio pirmąją vidurinę. mokyklą, 1951 - 1956 m. studijavo LŽŪA Hidromelioracijos fakultete, kur įgijo inžinieriaus hidrotechniko kvalifikaciją. 1956 - 1961 m. dirbo naujai kuriamoje Joniškio MMS vyriausiojo inžinieriaus pareigose. Vykstant sistemos reorganizacijai, 1962 m. buvo paskirtas Respublikinio susivienijimo „Lietuvos žemės ūkio technika“ Joniškio skyriaus valdytoju. 1963 - 1990 m. dirbo Joniškio melioracijos statybos valdybos viršininku, 1991 - 1994 m. Joniškio valstybinės melioracijos įmonės direktoriumi, 1995 - 2002 m. AB „Joniškio melioracija“ direktoriumi, nuo 2003 m. iki mirties UAB „Joniškio hidrostatyba“ generaliniu direktoriumi.

Jo vadovaujama įmonė Joniškio rajone drenažu nusausino 87 100 ha žemės, įrengė

30 vandens telkinių, nutiesė per 500 km ūkinių kelių, pastatė daug gyvenamųjų namų.

Gediminas Zabarauskas tvirtai tikėjo, kad Joniškio lygumų kraštas, puoselėjamas darbščių rankų, klestės. Jis buvo ne tik tolerantiškas, racionalaus mąstymo vadovas, bet ir aktyvus visuomenininkas. Aktyviai rėmė sportą, pats sportavo, dalyvavo meno saviveikloje. Didelę savo laisvalaikio dalį skyrė gamtosaugai, kraštovaizdžio, istorinės krašto atminties puoselėjimui. Pats būdamas medžiotojas, daugiau nei 30 metų vadovavo Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Joniškio skyriui. Išleido knygą „Medžioklė ir žūklė“, knygą apie Joniškio melioratorius „Žmonės, pažadinę žemę“. Turbūt nebuvo tokios gyvenimo srities, kuri nedomintų šio jautrios sielos žmogaus. Jo iniciatyva pastatyti paminkliniai atminimo akmenys Daunoraičių kaimui, panaikintoms lietuvių – latvių mokykloms Daunoraičių ir Bertaučių kaime, prisidėjo statant atminimo akmenį Katiliškių kaime rašytojui Mariui Katiliškiui ir paženklinant kitas Joniškio visuomenei atmintinas – istorines vietas. Velionis buvo ne tik sumanus vadovas, tačiau gerbė ir didžiavosi savo kolektyvo darbščiais žmonėmis, kurie sunkiu darbu žadino Joniškio lygumų žemę.

Gediminas Zabarauskas kelias kadencijas buvo rajono tarybos narys, žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redkolegijos narys. Už aktyvią profesinę ir visuomeninę veiklą Lietuvos pramonininkų konfederacijos buvo nominuotas profesijos riteriu, buvo Lietuvos nusipelnęs melioratorius, Joniškio rajono Garbės pilietis, Lietuvos Garbės medžiotojas, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos Garbės narys. Apdovanotas melioracijos įmonių susivienijimo Garbės ženklu, Lietuvos respublikos žemės ūkio ministerijos Garbės ženklu, Lietuvos Santarvės fondo auksiniu santarvės medaliu, Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Medeinės medaliu.

Gediminas Zabarauskas su žmona Genovaite išaugino dukrą Saulę ir sūnų Jaunių. Jo geros širdies, padrąsinančio žodžio, nuoširdžios paramos užteko visiems: šeimai, giminėms, bendradarbiams, draugams.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą žmonai Genovaitei, dukrai Saulei, sūnui Jauniui, anūkėms Emilei ir Elenai, seseriai Ritai, broliui Vaidotui ir jų šeimoms.

Šviesus Gedimino Zabarausko atminimas ilgai išliks jo bendradarbių, draugų ir kolegų atmintyje.

UAB „Joniškio hidrostatyba“ kolektyvas

Mykolas Lasinskas
(1916-2020)

2020 m. gegužės 25 d., eidamas 104-sius metus, mirė žinomas hidrotechnikas, hidrologas ir energetikas, sumanus inžinierius, puikus pedagogas ir atkaklus mokslininkas prof. Mykolas Lasinskas. Jis buvo Lietuvos Mokslų Akademijos narys.

Velionis gimė Maskvoje 1916 m. gruodžio 1 d. Baigęs Kėdainių aukštesniąją kultūrtechnikos mokyklą, dirbo Lietuvos energijos komitete ir tyrinėjo upių ruožus, kuriuose buvo numatoma statyti hidroelektrines. Vandens jėgų komiteto komisija ėmėsi sudaryti Lietuvos upių kadastrą.

Tuos darbus nuo 1957 m. tęsė Hidrologijos laboratorija, kuriai ilgą laiką vadovavo M. Lasinskas.

1948 m. M. Lasinskas Kauno valstybiniame universitete įgijo hidrotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją. Tai atvėrė duris jam dėstyti šioje aukštojoje mokykloje. 1953 m. M. Lasinskas Minske apgynė mokslų kandidato disertaciją apie Lietuvos mažųjų upių hidroenergijos išteklius. 1957 m. jis pradėjo dirbti Lietuvos MA Energetikos ir elektrotechnikos institute. 1957 m. įkūrė Hidroenergetikos laboratoriją, o 1961 m. – Hidrologijos laboratoriją. Tai pats svarbiausias jo veiklos etapas.

1972 m. M. Lasinskas Vilniaus universitete apgynė geografijos mokslų daktaro disertaciją. 1950 – 1955 ir 1974 – 1984 m. dėstė LŽŪA. 1958 m. jam suteiktas docento, o 1976 m. – profesoriaus vardas.

Prof. M. Lasinskas vienas ar su bendraautoriais parengė ir išleido 9 leidinius, parašė 80 straipsnių, skaitė 46 pranešimus konferencijose, parengė 37 mokslines ataskaitas. Už fundamentalų darbą „Lietuvos upių kadastras“ kartu su bendraautoriais 1965 m. profesoriui suteikta Respublikos mokslo ir technikos premija. 1994 m. išleido paskutinį leidinį „Lietuvos upių nuotėkio tyrimai. Bibliografija“, kuriame surinkta ir aptarta apie 1300 literatūros šaltinių vien apie Lietuvos upių nuotėkį.

1994 m. išėjo į pensiją. Tegul šviesus Mykolo Lasinsko atminimas ilgam išliks jo bičiulių, kolegų ir visų pažinojusiųjų širdyse.

Buvę kolegos ir bendraminčiai

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų pakeitimai

Nuo 2020 m. sausio 1 d. Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui teikiami duomenys apie teritorijas, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Šios teritorijos atvaizduojamos kadastro žemėlapyje Nekilnojamojo turto registro posistemėje „GeoMatininkas“.

Nuo šių metų įsigaliojus Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymui, keičiasi specialiųjų žemės naudojimo sąlygų teisinis reglamentavimas: pradedamas kurti specialiųjų sąlygų registras, atsiranda kompensacijų už specialiųjų sąlygų taikymą „mechanizmas“, nustatomos kelios naujos specialiosios sąlygos, pvz., aerodromų triukšmo, radiolokatorių, krašto apsaugos objektų ir pan.

Įstatyme numatyta, kad duomenis apie teritorijas, kurioms taikomos specialiosios sąlygos, Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui teiks visi suinteresuotieji juridiniai ir fiziniai asmenys.

Erdviniai duomenys apie teritorijas, kuriose taikomos specialiosios sąlygos, bus teikiami vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastro nuostatais bei VĮ Registrų centro ir Žemės ūkio ministerijos specialistų parengta erdvinių duomenų specifikacija.

Pagal Žemės ūkio ministerijos išaiškinimą, tais atvejais, kai žemės sklypo kadastro duomenų byla į Nekilnojamojo turto registro posistemę „GeoMatininkas“ bus įkelta iki 2019 m. gruodžio 31 d., ši byla bus tikrinama vadovaujantis iki naujo-

jo įstatymo įsigaliojimo veikusiomis teisės aktų nuostatomis.

Nekilnojamojo turto kadastre ir Nekilnojamojo turto registro posistemėje „GeoMatininkas“ įrašai apie specialiąsias sąlygas nuo 2020 m. sausio 1 d. bus pakeisti automatiškai ir aktualizuoti pagal naujai įsigaliojusio įstatymo nuostatas.

Jeigu žemės sklypo kadastro duomenų byla į Nekilnojamojo turto registro posistemę „GeoMatininkas“ bus įkelta po naujojo įstatymo įsigaliojimo, tokia byla turės būti tikrinama vadovaujantis naujai įsigaliojusio įstatymo nuostatomis.

Jei kadastrinių duomenų byla į Nekilnojamojo turto registro posistemę „GeoMatininkas“ bus įkelta iki

2019 m. pabaigos, bet patikrinta po 2020 m. sausio 1 d. ir dėl nustatytų trūkumų grąžinta ją rengusiam matininkui taisyti, ji taip pat turės būti patikslinta jau pagal naujojo Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatas.

Specialiosios žemės naudojimo sąlygos, tai yra tokios sąlygos, pagal kurias, atsižvelgiant į žemės sklypo geografinę padėtį, pagrindinę naudojimo paskirtį ir būdą bei aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos poreikius, žemės sklypams gali būti taikomi tam tikri veiklos ribojimai bei draudimai.

Specialiosios sąlygos gali numatyti įvairius veiklos žemės sklype ribojimus ir draudimus, pavyzdžiui, draudimą statyti statinius, įrenginius, gyvenamuosius namus ar visuomeninius objektus, įrengti žaidimų aikšteles, stadionus, turgavietes, visuomeninio transporto stoteles, mašinų ir mechanizmų aikšteles, organizuoti renginius, į kuriuos susirenka daug žmonių, vykdyti žemės kasybos bei lyginimo darbus ar vykdyti kitą veiklą. Priklausomai nuo taikomų ribojimų ir draudimų pobūdžio ir jų apimties, gali būti iš esmės apribotos savininko galimybės naudotis žemės sklypu pagal jo paskirtį, dėl kurios šis sklypas ir buvo įsigytas.

Specialiosios sąlygos žemės sklypui gali būti nustatytos ir įregistruotos Nekilnojamojo turto registre dar sklypo formavimo metu arba vėliau, kai jau sklypas yra suformuotas ir naudojamas, pakeičiant Nekilnojamojo turto registre įregistruoto žemės sklypo kadastro duomenis.

NŽT informacija

Unikalus projektas – saulės jėgainė ant vandens

Bendrovė „Ignitis gamyba“ Kruonio hidroakumuliacinėje elektrinėje (Kruonio HAE) pradeda pirkimo procedūras dėl eksperimentinės ant vandens plūduriuojančios saulės jėgainės įrengimo. Balandžio 9 d. buvo paskelbtas pirkimo konkursas dėl 60 kW plūduriuojančios saulės fotovoltinės elektrinės įrengimo darbų Kruonio HAE aukštutiniame baseine.

Bendrovė šio pirkimo metu siekia įsigyti plūduriuojančios elektrinės sprendinį Kruonio HAE aukštutiniame baseine ir išbandyti, kaip šis sprendimas veikia integruojant elektrinės generuojamą energiją į Kruonio HAE veiklą. Tokia jėgainė

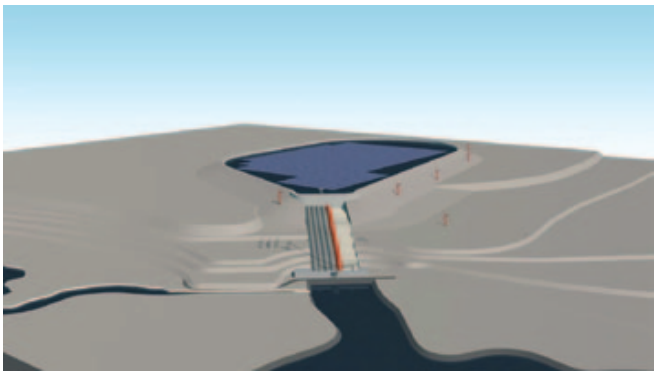

Saulės elektrnė ant vandens Kruonyje

sudarytų galimybę išnaudoti saulės šviesos ir vandens sinergiją teikiant elektros energetikos sistemai būtinas paslaugas.

„2019 metais jau buvome inicijavę 60 kW elektrinės plūdurų pirkimo konkursą, tačiau iš rinkos gavome signalą, kad tikslingiau būtų pirkti visą elektrinę neskaidant jos į dalis. Tai pagerintų darbų efektyvumą ir įrangos bei medžiagų tarpusavio suderinamumą“, – teigia „Ignitis gamybos“ valdybos pirmininkas ir generalinis direktorius Rimgaudas Kalvaitis. Plūduriuojanti saulės jėgainė yra viena iš sparčiausiai besivystančių saulės energetikos šakų. Rinkoje stebimas eksponentinis šios rūšies elektrinių instaliuotos galios augimas. Pirmoji tokia elektrinė veiklą pradėjo 2007 m. (20 kW galios) ir planuojama, kad 2022 m. visame pasaulyje bendra šios energetikos šakos instaliuota galia sieks beveik 5 GW.

Plūduriuojančios saulės jėgainės aukštutiniame Kruonio HAE baseine projektas apima ne tik elektrinės įrengimą, bet ir įvairius tyrimus bei studijas, todėl jis įgyvendinamas kartu su Kauno technologijos universitetu. Universitetas šiame projekte atlieka svarbų vaidmenį modeliuojant integruotos saulės ir vandens energijos pagrindu veikiančią išmanią hibridinę elektrinę, kuri ne tik gamina švarią elektros energiją, bet prireikus turi kur ją padėti keliant vandenį į Kruonio HAE viršų. Dėl kuriamų inovacijų svarbos projektas 2019 m. vasarį sulaukė papildomo finansavimo iš Lietuvos verslo paramos agentūros (LVPA). Pagal projektą atliekamos studijos įvertina šio tipo elektrinės veikimą įvairiais Kruonio HAE veikimo režimais ir Lietuvos klimato sąlygomis.

Plūduriuojanti saulės jėgainė Kruonio HAE būtų pirmoji tokia elektrinė mūsų regiono šalyse, išsiskirtų inovatyviais techniniais sprendimais. Siekiama, jog jėgainės konstrukcija prisitaikytų prie kintančio baseino vandens lygio, būtų atspari bangavimui ir ledui – iki šiol niekas nėra įgyvendinęs tokio projekto ant užšąlančio vandens telkinio su kintančiu vandens lygiu.

Pirmąjį projekto etapą planuojama įgyvendinti iki 2022 metų. Šiuo eksperimentu bendrovė taip pat siekia įvertinti potencialios plėtros galimybes išnaudoti daugiau nei 300 ha Kruonio HAE aukštutinio baseino plotą plūduriuojančios elektrinės įrengimui.

Be to, Kruonio HAE numatoma papildomai įrengti 5-tąjį hidroagregatą ir pastatyti vėjo jėgainių parką. Kruonis taptų atsinaujinančios energetikos centru.

„Ignitis gamyba“ informacija

TURINYS

AKTUALIJOS
Vanda Vasiliauskaitė.
Nelengva, bet garbinga profesija 1

MŪSŲ GYVENIMAS
Vanda Vasiliauskaitė.
Mūsų Sąjungos skyriuose..... 9

ŽEMĖS KADASTRAS, GEODEZIJA
Vanda Vasiliauskaitė. Ar žemės konsolidacijos projektai jau praeitis?..... 19
Romualdas Survila.
Patirtis, atkeliavusi į Lietuvą..... 28

HIDROTECHNIKA, MELIORACIJA
Laimonas Ivaškevičius. Melioracijos darbai Kaišiadorių rajone 35
Antanas Gudaitis. Nusausintos žemės ir melioracijos statinių fondo kaita šalyje 38
Romualdas Survila.
Kauno hidroelektrinei – 60 metų 46

ŽEMĖS KADASTRAS, GEODEZIJA
Rūta Puzienė, Eliza Kmieliauskaitė.
Kernavės piliakalnių 3D modeliavimas taikant skirtingus metodus 51

KONFERENCIJOS, SEMINARAI
Midona Dapkienė, Laima Česonienė.
Tarptautinis žemės ūkio simpoziumas Vodicėje 54

ISTORIJA
Pranas Aleknavičius. Lietuvoje vartotų ilgio ir ploto matų palyginimas 59

ŽMONĖS IR DARBAI
Romualdas Survila.
Hidrotechnikos inžinieriaus kelias..... 64
Midona Dapkienė.
Jaučianti Sąjungos pulsą 69

SVEIKINAME 74

PRISIMINIMAI
Jonas Varkalys. LŽŪA 23-oji hidrotechnikos inžinierių laida..... 82

UŽJAUČIAME 90

KRONIKA 93

ŽEMĖTVARKA IR HIDROTECHNIKA 2020 m. Nr. 2 (182)
LAND MANAGEMENT AND HYDROENGINEERING
(Magazine of the Lithuanian Association of Land and Water Management Engineers)

REDAKCIJOS KOLEGIJA:

Vanda Vasiliauskaitė, žurnalo vyriausioji redaktorė (kolegijos pirmininkė), **Palmira Ačienė**, VĮ Valstybės žemės fondo Vilniaus žemėtvarkos ir geodezijos skyriaus viršininkė, prof. dr. **Pranas Aleknavičius**, **Giedrius Balevičius**, VDU Žemės ūkio akademijos Žemėtvarkos ir geomatikos instituto lektorius, doc. dr. **Algis Kvaraciejus**, VDU Žemės ūkio akademijos Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanas, **Zita Kvietkienė**, Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM Žemės tvarkymo ir administravimo departamento mentorė, prof. dr. **Antanas Maziliauskas** VDU Žemės ūkio akademijos kancleris, **Gintautas Sabas**, Aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos agentūros Hidrografinio tinklo skyriaus vedėjas, doc. dr. **Kazys Sivickis**, Lietuvos melioracijos įmonių asociacijos pirmininkas, prof. dr. **Valentinas Šaulys**, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos apsaugos ir vandens inžinerijos katedros profesorius, dr. **Vilimantas Vaičiukynas**, LŽHIS prezidentas, VDU Žemės ūkio akademijos Vandens išteklių inžinerijos instituto docentas, **Mindaugas Gudžiūnas**, UAB „Ardynas“, projekto vadovo padėjėjas.

Leidžia Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga
Redakcijos adresas: Universiteto g. 10 – 227, LT-53361 Akademija, Kauno r.
Tel.: vyr. redaktorės: 8-606 66 370, redakcijos: 8-646 66 930.
El. paštas: vyr. redaktorės: vandaup@gmail.com; redaktorių: survilar2@gmail.com, midona.dapkiene@vdu.lt

Vyriausioji redaktorė **Vanda Vasiliauskaitė.**
Redaktoriai:
Romualdas Survila, Midona Dapkienė.
Redaktorė stilistė **Viktorija Zvicevičienė.**
Maketuotoja **Rasa Ramukevičienė.**
Spausdino „Booksfactory“, Lenkija
6 sp. lankai. Tiražas 340. ISSN 1648-3014

Mieli kolegos,
žurnalo bičiuliai,
skaitytojai, skelbiame

nuotraukų konkursą „ŽMONĖS IR DARBAI“

Įamžinkite melioracijos, hidrotechnikos, žemėtvarkos specialistų darbus, jų laisvalaikį ir nuotaiką. Lai užfiksuoti kadrai primins šių profesijos brolių pėdsakus Lietuvos žemėje.

Laukiame skaitmeninių nuotraukų iki lapkričio mėn 23 d. el. paštu vandaup@gmail.com. Siuskite ne daugiau kaip 5 nuotraukas JPG formatu, ilgoji nuotraukos kraštinė turi būti ne trumpesnė kaip 2000 pikselių, pageidautina nurodyti kas joje užfiksuota ir kada.

Nugalėtojus skelbsime žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ IV ketvirčio numeryje. Jų nuotraukas publikuosime žurnale. Konkurso I - III vietų nugalėtojai bus apdovanojami.

Žurnalo „Žemėtvarka ir hidrotechnika“ redakcija

Pirmame viršelio puslapyje:
Rapsų žydėjimas Dzūkijos kraštovaizdyje. *Rasos Ramukevičienės nuotrauka*

Skaidrų vandenį plukdo upė Ratnyčia ties Druskininkais
Rasos Ramukevičienės nuotrauka